

ZLECENIODAWCA:

GMINA ZATORY
ul. Jana Pawła II 106
07 – 217 Zatory

WYKONAWCA:

„proEKO” Pracownia Ochrony Środowiska
Anna Serafin - Osowiecka
ul. Gen. J. Sowińskiego 28B/ 35
07 – 202 Wyszaków

Aktualizacja
Planu gospodarki odpadami dla gminy Zatory
na lata 2012 – 2015,
z perspektywą na lata 2016 – 2019

listopad, 2011 r.

SPIS TREŚCI:

Rozdział 1. Wprowadzenie	3
Rozdział 1.1. Cele i zakres Planu gospodarki odpadami.....	3
Rozdział 1.2. Funkcje Planu gospodarki odpadami oraz jego harmonogram czasowy	6
Rozdział 1.3. Uwarunkowania prawne opracowania i realizacji Planu	7
Rozdział 1.4. Uwarunkowania merytoryczne opracowania i realizacji Planu	8
Rozdział 2. Ogólna charakterystyka Gminy Zatory	16
Rozdział 2.1. Podstawowe dane o gminie.....	16
Rozdział 2.2. Infrastruktura techniczna	18
Rozdział 2.3. Środowisko przyrodnicze	19
Rozdział 3. Analiza stanu gospodarki odpadami na terenie gminy Zatory	20
Rozdział 3.1. Identyfikacja problemów w zakresie gospodarowania odpadami na terenie gminy Zatory	33
Rozdział 4. Prognoza zmian ilości odpadów na terenie gminy Zatory	35
Rozdział 5. Planowany system gospodarki odpadami na terenie gminy Zatory na lata 2012 – 2015, z perspektywą na lata 2016 – 2019	38
Rozdział 6. Cele gospodarki odpadami na terenie gminy Zatory na lata 2012 – 2015, z perspektywa na lata 2016 – 2019.....	43
Rozdział 6.1. Działania zmierzające do poprawy sytuacji w zakresie gospodarki odpadami	45
Rozdział 6.2. Rodzaj i harmonogram realizacji przedsięwzięć w zakresie gospodarki odpadami	47
Rozdział 7. Edukacja ekologiczna.....	54
Rozdział 8. Aspekty finansowe realizacji Planu gospodarki odpadami.....	58
Rozdział 9. Zarządzanie i wdrażanie Planu gospodarki odpadami	63
Rozdział 10. Sposób kontroli oraz dokumentowania realizacji Planu gospodarki odpadami	65
Rozdział 10.1. Opiniowanie projektu Planu.....	65
Rozdział 10.2. Nadzór i kontrola nad wykonaniem ustaleń Planu.....	65
Rozdział 10.3. Sprawozdanie z postępów we wdrażaniu Planu	66

Rozdział 10.4. Weryfikacja i aktualizacja Planu	67
Rozdział 10.5. Wskaźniki monitorowania efektywności Planu	67
Rozdział 11. Wnioski z analizy oddziaływania na środowisko „Planu gospodarki odpadami dla gminy Zatory”	70
Rozdział 12. Streszczenie w języku niespecjalistycznym	72
Materiały źródłowe.....	84
Spis tabel i wykresów.....	85
Załącznik nr 1. Wytoczne dotyczące minimalizacji wytwarzanych odpadów	86

Rozdział 1. Wprowadzenie

Nadrzędnym celem w zakresie gospodarowania odpadami jest zapobieganie powstawaniu odpadów przy rozwiązaniu powstawania odpadów „u źródła”, odzyskiwanie surowców i ponowne ich wykorzystanie oraz bezpieczne dla środowiska unieszkodliwianie odpadów niewykorzystanych. Warunkiem realizacji tego celu jest zmniejszenie materiało- i energochłonności produkcji (stosowanie czystych technologii), wykorzystanie alternatywnych odnawialnych źródeł energii, stosowanie analizy pełnego „cyklu życia” produktu (produkcji, transportu, opakowania, ewentualnego ponownego wykorzystania i unieszkodliwiania).

Dla osiągnięcia celów założonych w *Polityce ekologicznej państwa* oraz realizacji zasad mówiących, iż należy:

- 1) zapobiegać powstawaniu odpadów lub ograniczać ilość odpadów i ich negatywne oddziaływanie na środowisko przy wytwarzaniu produktów, podczas i po zakończeniu ich użytkowania,
- 2) zapewniać zgodny z zasadami ochrony środowiska odzysk, jeżeli nie udało się zapobiec powstawaniu odpadów,
- 3) zapewniać zgodne z zasadami ochrony środowiska unieszkodliwianie odpadów, których powstaniu nie udało się zapobiec lub których nie udało się poddać odzyskowi,

a także stworzenia w kraju zintegrowanej i wystarczającej sieci instalacji i urządzeń do odzysku i unieszkodliwiania odpadów, spełniających wymagania określone w przepisach o ochronie środowiska, opracowywane są *plany gospodarki odpadami*.

Rozdział 1.1. Cele i zakres Planu gospodarki odpadami

Przedmiotem niniejszego opracowania jest *Plan gospodarki odpadami dla gminy Zatory na lata 2012 – 2015, z perspektywą na lata 2016 – 2019* prezentujący szeroko rozumianą problematykę gospodarki odpadami na terenie gminy obejmującą powstawanie, selektywne gromadzenie, odzysk i unieszkodliwianie powstających odpadów, stanowiący aktualizację *Planu gospodarki odpadami dla gminy Zatory (2004 – 2012)*, przyjętego uchwałą Rady Gminy Zatory z dnia 31 sierpnia 2005 r. nr 172/XXVIII/2005 w sprawie uchwalenia planu gospodarki odpadami.

Celem *Planu* jest przedstawienie wytycznych do stworzenia sprawnego systemu gospodarki odpadami na terenie gminy Zatory. Wdrożenie zawartych w nim rozwiązań organizacyjnych oraz logistyczno – technicznych przyczyni się do właściwego, zgodnego z wymogami ochrony środowiska, zagospodarowania powstających odpadów.

W myśl art. 14 ust. 2 ustawy z dnia 27 kwietnia 2001 r. o odpadach plany gospodarki odpadami swoim zakresem obejmują:

- 1) opis aktualnego stanu gospodarki odpadami, zawierający informacje dotyczące:
 - a) rodzaju, ilości i źródła pochodzenia odpadów, które mają być poddane procesom odzysku lub unieszkodliwiania,
 - b) wyszczególnienia posiadaczy odpadów prowadzących działalność w zakresie zbierania, odzysku lub unieszkodliwiania odpadów,
 - c) rozmieszczenia istniejących instalacji do zbierania, odzysku lub unieszkodliwiania odpadów,
 - d) identyfikacji problemów w zakresie gospodarowania odpadami,
- 2) cele w zakresie gospodarki odpadami z podaniem terminów ich osiągnięcia,
- 3) prognozowane zmiany w zakresie wytwarzania i gospodarowania odpadami,
- 4) zadania, których realizacja zapewni poprawę sytuacji w zakresie gospodarowania odpadami,
- 5) rodzaj przedsięwzięć i harmonogram ich realizacji,
- 6) instrumenty finansowe służące realizacji celów w zakresie gospodarki odpadami, zawierające następujące elementy:
 - a) wskazanie źródeł finansowania planowanych działań,
 - b) harmonogram rzeczowo – finansowy planowanych działań zmierzających do zapobiegania powstawaniu odpadów lub ograniczania ilości odpadów i ich negatywnego oddziaływania na środowisko oraz prawidłowe go gospodarowania nimi, w tym ograniczenia ilości odpadów ulegających biodegradacji zawartych w odpadach komunalnych kierowanych na składowiska,
- 7) system gospodarowania odpadami,
- 8) system monitoringu i sposób oceny realizacji celów w zakresie gospodarki odpadami.

Szczegółowy zakres gminnego planu gospodarki odpadami określają zapisy *Rozporządzenia Ministra Środowiska z dnia 9 kwietnia 2003 r. w sprawie sporządzania planów gospodarki odpadami* (Dz. U. Nr 66, poz. 620, z późn. zm.). Według powyższego gminny plan gospodarki odpadami, obejmujący wszystkie rodzaje odpadów komunalnych, w szczególności odpady ulegające biodegradacji, odpady opakowaniowe:

- 1) aktualny stan gospodarki odpadami, w tym:
 - a) rodzaj, ilość i źródła powstawania odpadów,
 - b) rodzaj i ilość odpadów poddawanych poszczególnym procesom odzysku,
 - c) rodzaj i ilość odpadów poddawanych poszczególnym procesom unieszkodliwiania,

- d) istniejące systemy zbierania wszystkich odpadów,
 - e) rodzaj, rozmieszczenie oraz moc przerobową instalacji do odzysku i unieszkodliwiania odpadów,
 - f) wykaz podmiotów prowadzących działalność w zakresie zbierania, transportu, odzysku oraz unieszkodliwiania odpadów,
 - g) identyfikację problemów w zakresie gospodarowania odpadami,
- uwzględniające podstawowe informacje charakteryzujące z punktu widzenia gospodarki odpadami obszar, dla którego jest sporządzany plan gospodarki odpadami, a w szczególności położenie geograficzne, sytuację demograficzną, sytuację gospodarczą oraz warunki glebowe, hydrogeologiczne i hydrologiczne, mogące mieć wpływ na lokalizację instalacji gospodarki odpadami,
- 2) prognozowane zmiany w zakresie gospodarki odpadami, w tym również wynikające ze zmian demograficznych i gospodarczych,
 - 3) cele w zakresie gospodarki odpadami z podaniem terminów osiągnięcia,
 - 4) działania zmierzające do poprawy sytuacji w zakresie gospodarki odpadami, w tym:
 - a) działania zmierzające do zapobiegania powstawaniu odpadów,
 - b) działania zmierzające do ograniczenia ilości odpadów i ich negatywnego oddziaływania na środowisko,
 - c) działania wspomagające prawidłowe postępowanie z odpadami w zakresie zbiórki, transportu oraz odzysku i unieszkodliwiania, w szczególności odpadów komunalnych,
 - d) działania zmierzające do redukcji ilości odpadów komunalnych ulegających biodegradacji, kierowanych na składowiska odpadów,
 - 5) rodzaj i harmonogram realizacji przedsięwzięć oraz instytucje odpowiedzialne za ich realizację,
 - 6) sposoby finansowania, w tym instrumenty finansowe służące realizacji zamierzonych celów, z uwzględnieniem harmonogramu uruchamiania środków finansowych i ich źródeł,
 - 7) system monitoringu i oceny realizacji zamierzonych celów pozwalający na określenie sposobu oraz stopnia realizacji celów i zadań zdefiniowanych w planie gospodarki odpadami, z uwzględnieniem ich jakości i ilości.

Rozdział 1.2. Funkcje Planu gospodarki odpadami oraz jego harmonogram czasowy

Podobnie, jak w przypadku innych planów przygotowanie planu gospodarki odpadami jest formą podejmowania decyzji strategicznych umożliwiającą przewidywanie kierunków rozwoju i wyników jakiejś określonej działalności w ciągu określonego czasu. Wynikiem procesu planowania jest dokument zawierający wizję rozwoju systemu i określający opcje i warunki rozwiązań. Jest on także bardzo ważnym źródłem informacji, narzędziem kontroli i materiałem wykorzystywanym do rozwoju systemu w przyszłości.

Plan gospodarki odpadami pozwala na:

- uzyskanie ogólnych informacji, uzgadnianych przez wszystkie strony uczestniczące w procesie, dotyczących ilości odpadów, metod zbierania, odzysku i unieszkodliwiania, stanu technicznego i zdolności przerobowych istniejących instalacji do odzysku i unieszkodliwiania odpadów, a także aspektów finansowych związanych z gospodarowaniem odpadami,
- określenie najważniejszych problemów związanych gospodarowaniem odpadami i ich systematyczne rozwiązania,
- określenie sposobu współpracy różnych instytucji i organizacji w zakresie gospodarki odpadami,
- dokonywania uzgodnień dotyczących sposobu rozwiązania problemów,
- podejmowanie decyzji co do działań, które powinny być podejmowane natychmiast, a także działań, które powinny być w bliższej i dalszej przyszłości,
- wzrost świadomości ekologicznej,
- spełnianie podstawowych wymagań niezbędnych przy występowaniu o wsparcie finansowe potrzebne do realizacji projektów w zakresie gospodarki odpadami.

Zakresem czasowym niniejszy *Plan gospodarki odpadami dla gminy Zatory* obejmuje lata 2012 – 2019, przy czym czasokres realizacji zadań w zakresie gospodarki odpadami obejmuje dwa etapy:

- cele krótkoterminowe – realizowane w latach 2012 – 2015,
- cele długoterminowe – realizowane do roku 2019.

Rozdział 1.3. Uwarunkowania prawne opracowania i realizacji Planu

Podstawę prawną sporządzenia zaktualizowanego *Planu gospodarki dla gminy Zatory* stanowią następujące akty prawne:

- 1) *Ustawy z dnia 27 kwietnia 2001 r. o odpadach* (tekst jedn. Dz. U. z 2010 r. Nr 185, poz. 1243 z późn. zm.) – wprowadzająca w rozdziale 3 obowiązek opracowywania planów na szczeblu krajowym, wojewódzkim, powiatowym i gminnym,
- 2) *Ustawa dnia 13 września 1996 r. o utrzymaniu czystości i porządku w gminach* (tekst jedn. Dz. U. z 2005 r. Nr 236, poz. 2008 z późn. zm.) – regulująca gospodarkę odpadami komunalnymi oraz obowiązki gminy w tym zakresie,
- 3) *Ustawa z dnia 8 marca 1990 r. o samorządzie gminny* (tekst jedn. Dz. U. 2001 r. Nr 89, poz. 971),
- 4) *Rozporządzenie Ministra Środowiska z dnia 9 kwietnia 2003 r. w sprawie sporządzania planów gospodarki odpadami* (Dz. U. Nr 66, poz. 620, zm. Dz. U. z 2006 r. Nr 46, poz. 333) – określające zakres gminnego planu gospodarki odpadami.

Ponadto zaktualizowany *Plan gospodarki odpadami dla gminy Zatory* opracowany został w oparciu o zapisy następujących aktów prawnych:

- 1) *Ustawa z dnia 24 kwietnia 2009 r. o bateriach i akumulatorach* (Dz. U. Nr 79, poz. 666)
- 2) *Ustawę z dnia 27 lipca 2005 r. o zużytych sprzęcie elektrycznym i elektronicznym* (Dz. U. Nr 180, poz. 1495)
- 3) *Ustawę z dnia 20 stycznia 2005 r. o recyklingu pojazdów wycofanych z eksploatacji* (Dz. U. Nr 25 poz. 202 z późn. zm.)
- 4) *Ustawę z dnia 27 lipca 2001 r. o wprowadzeniu ustawy – Prawo ochrony środowiska, ustawy o odpadach oraz zmianie niektórych ustaw* (Dz. U. Nr 100, poz. 1085 z późn. zm.)
- 5) *Ustawę z dnia 11 maja 2001 r. o opakowaniach i odpadach opakowaniowych* (Dz. U. Nr 63, poz. 638 z późn. zm.)
- 6) *Ustawę z dnia 11 maja 2001 r. o obowiązkach przedsiębiorców w zakresie gospodarowania niektórymi odpadami oraz o opłacie produktowej i opłacie depozytowej* (tekst jedn. Dz. U. z 2007 r. Nr 90, poz. 607 z późn. zm.)
- 7) *Ustawę z dnia 27 kwietnia 2001 r. – Prawo ochrony środowiska* (tekst jednolity Dz. U. z 2008 r. Nr 25, poz. 150 z późn. zm.)

wraz z wydanymi, na podstawie upoważnień w nich zawartych, rozporządzeniami.

Dla realizacji gospodarki odpadami w naszym kraju istotne znaczenie mają także następujące przepisy Unii Europejskiej:

- 1) Dyrektywa 75/ 442/ EWG w sprawie odpadów
- 2) Dyrektywa 91/ 689/ EWG w sprawie odpadów niebezpiecznych
- 3) Dyrektywa 99/ 31/ WE w sprawie składowisk odpadów
- 4) Dyrektywa 86/ 278/ EWG w sprawie ochrony środowiska, a szczególnie gleb, przy stosowaniu odpadów ściekowych w rolnictwie
- 5) Dyrektywa 94/ 62/ WE w sprawie opakowań i odpadów z opakowań oraz Decyzje Komisji 97/ 129, 97/ 138, 99/ 177
- 6) Dyrektywa 89/ 369/ EWG w sprawie zapobiegania zanieczyszczeniu powietrza przez nowe zakłady spalania odpadów komunalnych
- 7) Dyrektywa 89/ 429/ EWG w sprawie zmniejszania zanieczyszczenia powietrza przez istniejące zakłady spalania odpadów komunalnych
- 8) Dyrektywa 94/ 67/ WE w sprawie spalania odpadów niebezpiecznych
- 9) Dyrektywa 75/ 439/ EWG w sprawie usuwania olejów odpadowych
- 10) Dyrektywa 91/ 157/ EWG w sprawie baterii i akumulatorów zawierających substancje niebezpieczne
- 11) Dyrektywa 86/ 278/ EWG w sprawie ochrony środowiska, a szczególnie gleb, przy stosowaniu odpadów ściekowych w rolnictwie.

Przy sporządzaniu *Planu gospodarki odpadami gminy Zatory* jako materiał pomocniczy wykorzystany został także *Poradnik – powiatowe i gminne plany gospodarki odpadami*¹ oraz poradnika *Wydawanie decyzji administracyjnych w zakresie gospodarki odpadami*².

Rozdział 1.4. Uwarunkowania merytoryczne opracowania i realizacji Planu

Merytoryczną podstawę opracowania, a następnie wdrażania *Planu gospodarki odpadami dla gminy Zatory* stanowią *Krajowy Plan Gospodarki Odpadami 2014* oraz inne dokumenty strategiczne, a także plany gospodarki odpadami wyższego rzędu.

KRAJOWY PLAN GOSPODARKI ODPADAMI 2014

Zgodnie z *ustawą z dnia 27 kwietnia 2001 r. o odpadach* krajowy plan gospodarki odpadami aktualizowany jest co 4 lata. Pierwszy *Krajowy plan gospodarki*

¹ Ministerstwo Środowiska, Warszawa 2002 r.

² ARCADIS EKOKONREM Sp. z o.o., Wrocław 2004 r.

odpadami przyjęty został uchwałą Rady Ministrów Nr 219 z dnia 29 października 2002 r. (Monitor Polski z 2003 r. Nr 11, poz. 159) i obowiązywał do 31 grudnia 2006 r.

Od 1 stycznia 2007 r., obowiązywał zaktualizowany w 2006 r., tj. *Krajowy plan gospodarki odpadami 2010*, przyjęty uchwałą Rady Ministrów Nr 233 z dnia 29 grudnia 2006 r. (M.P. z 2006 r. Nr 90, poz. 946). Obecnie obowiązuje *Krajowy plan gospodarki odpadami 2014*, przyjęty uchwałą Rady Ministrów Nr 217 z dnia 24 grudnia 2010 r. (M.P. z 2010 r. Nr 101, poz. 1183) – stanowi on dokument nadrzędnym w zakresie gospodarki odpadami dla planów opracowywanych na poszczególnych szczeblach administracyjnych.

Celem nadrzędnym KPGO 2014 jest osiągnięcie systemu gospodarki odpadami zgodnego z zasadą zrównoważonego rozwoju, w którym w pełni realizowane są zasady gospodarki odpadami, a deponowanie odpadów na składowiskach traktowane jest jako najmniej pożądany sposób postępowania z odpadami. Głównymi celami są:

- 1) utrzymanie tendencji oddzielenia wzrostu ilości wytwarzanych odpadów od wzrostu gospodarczego kraju wyrażonego w PKB,
- 2) zwiększenie udziału odzysku, w tym w szczególności odzysku energii z odpadów, zgodnego z wymaganiami ochrony środowiska,
- 3) zmniejszenie ilości wszystkich odpadów kierowanych na składowiska odpadów,
- 4) wyeliminowanie praktyki nielegalnego składowania odpadów,
- 5) stworzenie kompleksowej bazy danych o wprowadzanych na rynek produktach i gospodarce odpadami w Polsce.

W dokumencie sformułowano również dodatkowe cele szczegółowe dla poszczególnych grup odpadów. Przyjęte cele szczegółowe w gospodarce odpadami komunalnymi dotyczą:

- objęcia zorganizowanym systemem odbierania odpadów komunalnych wszystkich mieszkańców najpóźniej do 2015 roku,
- objęcie wszystkich mieszkańców systemem selektywnego zbierania odpadów najpóźniej do 2015 r.,
- zmniejszenia ilości odpadów komunalnych ulegających biodegradacji kierowanych na składowiska odpadów, aby nie było składowanych:
 - w 2013 więcej niż 50%,
 - w 2020 więcej niż 35%

masy tych odpadów wytworzonych w 1995 r.,

- zmniejszenia masy składowanych odpadów komunalnych do maksymalnie 60% wytworzonych odpadów do końca 2014 r.,
- przygotowania do ponownego wykorzystania i recykling materiałów odpadowych, przynajmniej tj. papier, metal, tworzywa sztuczne i szkło z gospodarstw domowych

i w miarę możliwości odpadów innego pochodzenia, podobnych do odpadów z gospodarstw domowych na poziomie minimum 50% ich masy do 2020 r.

Osiągnięcie zakładanych celów w zakresie zbierania odpadów komunalnych wymaga realizacji następujących działań:

- kontrolowania przez gminy stanu zawierania umów przez właścicieli nieruchomości z podmiotami prowadzącymi działalność w zakresie odbierania odpadów komunalnych, co skutkować powinno objęciem stosownymi umowami lub decyzjami 100 % mieszkańców kraju,
- kontrolowania przez gminy sposobów i zakresu wypełniania przez podmioty posiadające zezwolenia na prowadzenie działalności w zakresie odbierania odpadów komunalnych od właścicieli nieruchomości – ustaleń zawartych w ww. zezwoleniach dotyczących metod oraz miejsc prowadzenia odzysku i unieszkodliwiania odpadów,
- doskonalenie systemów ewidencji wytwarzanych, poddawanych odzyskowi oraz unieszkodliwianiu odpadów komunalnych.
- zgodnie z wytyczonymi celami w zakresie odzysku i recyklingu wymagane jest prowadzenie selektywnego zbierania i odbierania poszczególnych frakcji odpadów komunalnych m.in.: odpadów zielonych z ogrodów i parków, papieru i tektury (w tym opakowania, gazety, czasopisma itd.), odpadów opakowaniowych ze szkła w podziale na szkło bezbarwne i kolorowe, tworzyw sztucznych i metali, zużytych baterii i akumulatorów, itp.

Pozostałe frakcje odpadów komunalnych mogą być zbierane łącznie jako zmieszane odpady komunalne.

W zakresie maksymalizacji odzysku i właściwego unieszkodliwiania odpadów konieczne jest ograniczenie składowania odpadów ulegających biodegradacji poprzez budowę linii technologicznych do ich przetwarzania, takich jak: kompostownie odpadów organicznych, linie mechaniczno – biologicznego przetwarzania zmieszanych odpadów komunalnych, instalacje fermentacji odpadów (organicznych lub zmieszanych), zakłady termicznego przekształcania zmieszanych odpadów komunalnych.

Podstawowym założeniem funkcjonowania gospodarki odpadami komunalnymi w Polsce ma być system rozwiązań regionalnych, w których uwzględnione będą wszystkie niezbędne elementy tej gospodarki w danych warunkach lokalnych.

Zgodnie z założeniami KPGO 2014, podstawą gospodarki odpadami komunalnymi, powinny stać się zakłady zagospodarowania odpadów o przepustowości wystarczającej do przyjmowania i przetwarzania odpadów z obszaru zamieszkałego przez minimum 150 tys. mieszkańców, spełniające w zakresie technicznym kryteria najlepszej dostępnej techniki. Zakłady te powinny zapewniać następujący zakres usług:

- mechaniczno – biologiczne lub termiczne przekształcanie zmieszanych odpadów komunalnych i pozostałości z sortowni,
- składowanie przetworzonych zmieszanych odpadów komunalnych,
- kompostowanie odpadów zielonych,
- sortowanie poszczególnych frakcji odpadów komunalnych zbieranych selektywnie (opcjonalnie),
- zakład demontażu odpadów wielkogabarytowych (opcjonalnie),
- zakład przetwarzania zużytego sprzętu elektrycznego i elektronicznego (opcjonalnie).

W przypadku aglomeracji lub regionów obejmujących powyżej 300 tys. mieszkańców, preferowaną metodą zagospodarowania zmieszanych odpadów komunalnych jest ich termiczne przekształcanie. Do spalarni odpadów komunalnych przyjmowane będą zakaźne odpady medyczne i weterynaryjne po ich wstępnej dezaktywacji.

W poszczególnych województwach winno dążyć się do zredukowania ilości małych nieefektywnych składowisk lokalnych i zapewnienia funkcjonowania składowisk ponadgminnych w ilości 5 do 15 (maksymalnie) obiektów w skali województwa do końca roku 2014. W przypadku składowisk odpadów innych niż niebezpieczne i obojętne preferuje się obiekty obsługujące obszar zamieszkiwany przez co najmniej 150 tys. mieszkańców. Przyjmuje się, że przy transporcie odpadów na składowisko na odległość wynoszącą powyżej 30 km opłacalne jest zastosowanie przeładunkowego systemu transportu (dwustopniowego).

W zakresie pozostałych rodzajów odpadów, pochodzących w szczególności z sektora gospodarczego, cele przedstawione w KPGO 2014 wynikają m.in. z :

- obowiązujących uregulowań prawnych krajowych i unijnych,
- „Programu usuwania azbestu i wyrobów zawierających azbest stosowanych na terytorium Polski”,
- analizy stanu aktualnego w poszczególnych grupach odpadów.

STRATEGIA ROZWOJU WOJEWÓDZTWA MAZOWIECKIEGO DO ROKU 2020

Aktualizacja *Strategii Rozwoju Województwa Mazowieckiego do roku 2020*, uchwalona przez Sejmik Województwa Mazowieckiego w dniu 29 maja 2006 r. (Uchwała Nr 78/2006), stanowi dokument programowy i zarazem główne narzędzie polityki regionalnej, jak również punkt odniesienia do powstających na poziomie województwa dokumentów programowych i planistycznych.

Zapisy *Strategii* wskazują, iż rozwiązania problemów Mazowsza, w tym w zakresie gospodarki odpadami, należy poszukiwać zarówno w możliwości wykorzystania funduszy

unijnych, jak i intelektualnego oraz technicznego potencjału województwa. Wyznaczone w niej kierunki rozwojowe winny być spójne z kierunkami rozwoju zapisanymi w planie gospodarki odpadami.

Strategia, poprzez krótką analizę stanu gospodarki odpadami, uwidacznia główne problemy tej sfery takie, jak: niski stopień odzysku i segregacji odpadów komunalnych, składowanie, jako główny sposób unieszkodliwiania odpadów, niedostosowanie większości składowisk odpadów komunalnych do obowiązujących wymogów prawnych oraz zbyt mała wydajność obiektów kompleksowej gospodarki odpadami w stosunku do masy powstających odpadów.

Wśród celów pośrednich *Strategii* w zakresie gospodarki odpadami, wskazano na konieczność porządkowania i tworzenia spójnego systemu gospodarki odpadami, a w tym: budowy i/ lub rozbudowy składowisk odpadów komunalnych i zakładów utylizacji o charakterze subregionalnym, regionalnym, a także wprowadzenie nowoczesnych metod recyklingu i utylizacji odpadów.

W *Strategii* wskazano także na potrzebę kontynuacji prac zmierzających do doskonalenia systemu monitoringu zanieczyszczeń powierzchni ziemi, dostosowanych do standardów UE, uporządkowania gospodarki odpadami poprzez realizację działań ujętych w wojewódzkich, powiatowych i gminnych planach gospodarki odpadami, utworzenie zintegrowanego systemu gospodarki odpadami opartego na segregacji, recyklingu i innych formach odzysku, zgodnie z ustaleniami WPGO.

PLAN ZAGOSPODAROWANIA PRZESTRZENNEGO WOJ. MAZOWIECKIEGO

Plan uchwalony został przez Sejmik Województwa Mazowieckiego w dniu 7 czerwca 2004 r. (Uchwała Nr 65/2004) i stanowi, obok *Strategii*, drugi, podstawowy dokument wyznaczający cele i kierunki rozwoju regionu w układzie przestrzennym, stanowiąc jednocześnie wykładnię polityki przestrzennej. Priorytetowym celem polityki przestrzennej jest stwarzanie warunków do osiągnięcia spójności terytorialnej oraz trwałego i zrównoważonego rozwoju Mazowsza poprawy warunków życia mieszkańców oraz zwiększenia konkurencyjności regionu.

W zakresie gospodarki odpadami, plan zagospodarowania przestrzennego, odwołując się do *Planu gospodarki odpadami Województwa Mazowieckiego na lata 2004 – 2011*, za priorytetowe cele wojewódzkiej polityki przyjmuje, uporządkowanie i stworzenie spójnego systemu gospodarki odpadami. Działania te miałyby polegać m.in. na: likwidacji i rekultywacji niewłaściwie urządzonych i eksploatowanych składowisk odpadów, organizowaniu sieci regionalnych składowisk odpadów komunalnych spełniających wymogi ochrony środowiska, prowadzeniu selektywnego zbierania i zagospodarowania odpadów deponowanych na składowiskach, tworzeniu systemu zintegrowanej sieci zakładów przeróbki odpadów, szczególnie odpadów niebezpiecznych,

likwidacji „mogilników”, wdrożeniu systemu ewidencji odpadów i metod ich zagospodarowania.

Zapisy *Planu Zagospodarowania Przestrzennego Województwa Mazowieckiego* mówią, iż systemowe i kompleksowe rozwiązanie problemu gospodarowania odpadami na terenie województwa wymaga opracowania i wdrażania również spójnych z planem szczebla wojewódzkiego, planów gospodarki odpadami dla powiatów i gmin, w których wskazane winny być m.in. lokalizacje składowisk i zakładów unieszkodliwiania odpadów.

PROGRAM OCHRONY ŚRODOWISKA WOJEWÓDZTWA MAZOWIECKIEGO NA LATA 2007 – 2010 Z UWZGLĘDNIENIEM PERSPEKTYWY DO 2014 R.

Program Ochrony Środowiska Województwa Mazowieckiego ..., uchwalony dnia 19 lutego 2007 r. przez Sejmik Województwa Mazowieckiego (Uchwałą Nr 19/07), odzwierciedla cele, kierunki i zadania w zakresie ochrony środowiska zdefiniowane w Polityce Ekologicznej Państwa i w *Strategii Rozwoju Województwa Mazowieckiego do roku 2020*. Głównym celem *Programu* jest określenie polityki ekologicznej dla Województwa Mazowieckiego, a ponadto realizacja polityki ekologicznej państwa.

W zakresie gospodarki odpadami, dokument ten wytycza cel strategiczny do 2014 r.: *minimalizacja ilości wytwarzanych odpadów oraz prowadzenie nowoczesnego (zgodnego ze standardami unijnymi) systemu odzysku i unieszkodliwiania odpadów* oraz określa kierunki działań.

Wskazane kierunki działań w zakresie gospodarki odpadami będą polegały na współdziałaniu i współpracy z administracją samorządową, rządową, przedsiębiorcami, organizacjami społecznymi, stowarzyszeniami i instytucjami kontrolnymi w dziedzinie ochrony środowiska w zakresie:

- kontynuacji zwiększenia świadomości ekologicznej mieszkańców Województwa Mazowieckiego w zakresie prawidłowego funkcjonowania gospodarki odpadami komunalnymi,
- kontynuacji prowadzenia edukacji ekologicznej w zakresie prawidłowej gospodarki odpadami,
- doskonalenia systemu selektywnego zbierania odpadów w celu osiągnięcia odpowiednich poziomów odzysku i recyklingu,
- doskonalenia regionalnych systemów gospodarki odpadami komunalnymi,
- skierowania w roku 2015 na składowiska odpadów innych niż niebezpieczne i obojętne nie więcej niż 44% (wagowo) całkowitej ilości odpadów komunalnych ulegających biodegradacji (w stosunku do roku 1995),
- rozwoju i wdrażania nowoczesnych technologii odzysku i unieszkodliwiania odpadów, w tym metod termicznego przekształcania odpadów.

WOJEWÓDZKI PLAN GOSPODARKI ODPADAMI DLA MAZOWSZA NA LATA 2007 – 2011 Z UWZGLĘDNIENIEM LAT 2012 – 2015

W Wojewódzkim Planie Gospodarki Odpadami dla Mazowsza na lata 2007 – 2011 z uwzględnieniem lat 2012 – 2015, przyjętym Uchwałą Nr 164/07 Sejmiku Województwa Mazowieckiego z dnia 15 października 2007 r., wyznaczono kierunki działań prowadzące do stworzenia spójnego systemu gospodarowania wszystkimi rodzajami odpadów na terenie województwa, ze szczególnym uwzględnieniem odpadów niebezpiecznych.

W oparciu o przedstawione w KPGO 2010 cele oraz zapisy wynikające z uregulowań prawnych, w zakresie odpadów komunalnych wytwarzanych w Województwie Mazowieckim określone zostały szczegółowe cele do osiągnięcia w horyzoncie krótkookresowym na lata 2007 – 2011 (nieaktualne w stosunku do niniejszego planu) oraz horyzoncie długookresowym na lata 2012 – 2015.

Cele długookresowe 2012 – 2015 to:

- kontynuacja działań na rzecz zwiększenia świadomości ekologicznej mieszkańców Województwa Mazowieckiego,
- doskonalenie systemu selektywnego zbierania w celu osiągnięcia odpowiednich poziomów odzysku i recyklingu dla osiągnięcia odpowiednich limitów odzysku:
 - odpadów wielkogabarytowych na poziomie 65%,
 - odpadów niebezpiecznych na poziomie 35%,
 - odpadów opakowaniowych – odzysk 60%, recykling 55% - 80%.
- wspieranie rozwoju regionalnych systemów gospodarki odpadami komunalnymi,
- zmniejszenie ilości funkcjonujących składowisk odpadów komunalnych na terenie województwa do 15 składowisk regionalnych, stanowiących część integralną systemu gospodarki odpadami,
- skierowanie w roku 2015 na składowiska odpadów innych niż niebezpieczne i obojętne nie więcej niż 44% (wagowo) całkowitej ilości odpadów komunalnych ulegających biodegradacji (w stosunku do roku 1995),
- wspieranie działań do składowania tylko odpadów przetworzonych (balastowych),
- wspieranie rozwoju i wdrażanie nowoczesnych technologii odzysku i unieszkodliwiania odpadów, w tym metod termicznego przekształcania odpadów w aglomeracji warszawskiej oraz radomskiej i płockiej,
- wspieranie działań w zakresie zmniejszania masy składowanych odpadów komunalnych do maksymalnie 85% wytworzonych odpadów do końca 2014 r.

Także w zakresie gospodarki odpadami niebezpiecznymi w strumieniu odpadów komunalnych wytwarzanych w Województwie Mazowieckim, określone zostały cele szczegółowe przewidziane do osiągnięcia w horyzoncie krótkookresowym na lata 2007 – 2011 i długookresowym na lata 2012 – 2015. *Cele długookresowe 2012 – 2015 to:*

- dalszy rozwój selektywnego systemu zbierania odpadów niebezpiecznych ze strumienia komunalnych,
- kontynuacja edukacji ekologicznej,
- osiągnięcie docelowo zakładanych limitów odzysku i recyklingu odpadów niebezpiecznych (ze strumienia odpadów komunalnych) – 35%.

W aktualizacji WPGO 2007 – 2015 dokonano umownego podziału Województwa Mazowieckiego (uwzględniającego układ dawnych województw) na sześć regionów gospodarki odpadami:

- obszar m.st. Warszawy,
- obszar ciechanowski (w skład którego wchodzi gmina Zatory),
- obszar ostrołęcki,
- obszar płocki,
- obszar radomski,
- obszar siedlecki,

które powinny zostać utworzone najpóźniej do końca 2015 r.

PLAN GOSPODARKI ODPADAMI DLA POWIATU PUŁTUSKIEGO NA LATA 2005 – 2011

Wytyczając cele w gospodarce odpadami dla powiatu pułtuskiego pod uwagę wzięto w szczególności zapisy *Polityki Ekologicznej Państwa* oraz wytyczne zawarte w krajowym i wojewódzkim planie gospodarki odpadami. Na dzień sporządzenia niniejszego planu *Plan gospodarki odpadami dla powiatu pułtuskiego* nie posiadał aktualizacji.

Cele długookresowe 2008 – 2011:

- 1) kontynuacja i intensyfikacja akcji szkoleń i podnoszenia świadomości społecznej,
- 2) objęcie wszystkich mieszkańców zorganizowanym zbieraniem odpadów komunalnych,
- 3) dalsza organizacja i doskonalenie regionalnych systemów gospodarki odpadami komunalnymi,
- 4) dalszy rozwój i podnoszenie skuteczności selektywnej zbiórki odpadów dla osiągnięcia odpowiednich limitów odzysku i recyklingu:
 - odpadów wielkogabarytowych na poziomie 55%,
 - odpadów budowlanych na poziomie 45%,
 - odpadów niebezpiecznych na poziomie 57%,
- 5) rozwój i wdrażanie nowoczesnych technologii odzysku i unieszkodliwiania odpadów, w tym metod termicznego przekształcania odpadów.

Rozdział 2. Ogólna charakterystyka Gminy Zatory

Rozdział 2.1. Podstawowe dane o gminie

Administracyjnie gmina Zatory położona jest w województwie mazowieckim, w południowo – wschodniej części powiatu pułtuskiego. Ogólna powierzchnia gminy obejmuje 121,62 km² (12.162 ha). Użytkowanie terenu w obrębie gminy prezentuje poniższa tabela nr 1 oraz wykres nr 1.

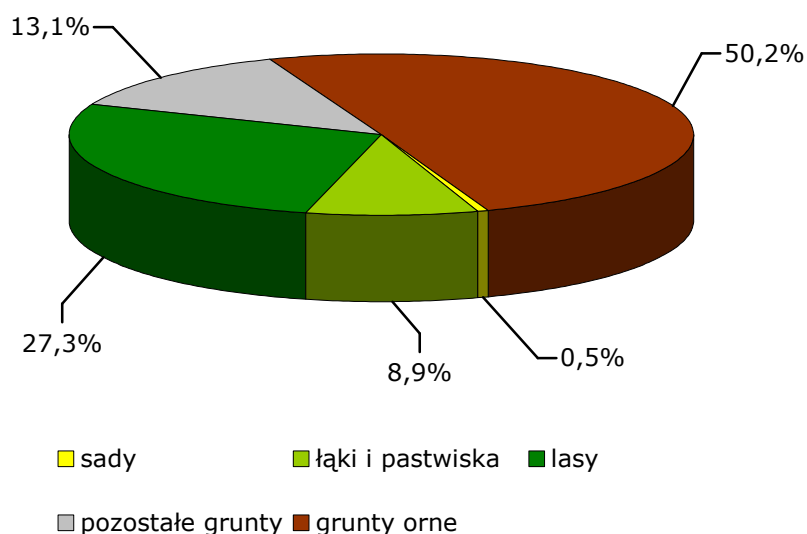
Liczba mieszkańców gminy wg danych ewidencji ludności na dzień 30 czerwca 2011 r. wynosiła 4.845 osób. Gęstość zaludnienia na terenie gminy wynosi 39 osób/ km².

Tabela nr 1. Użytkowanie terenu w gminie Zatory

Lp.	Sposób użytkowania	Powierzchnia terenu	
		ha	%
1.	użytki rolne, w tym	7.248,58	59,6
	- grunty orne	6.101,82	50,2
	- sady	65,14	0,5
	- łąki i pastwiska	1.081,62	8,9
2.	lasy	3.320,71	27,3
3.	pozostałe grunty	1.592,71	13,1

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych Urzędu Gminy na dzień 30 czerwca 2011 r.

Wykres nr 1. Użytkowanie terenu w gminie Zatory

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych Urzędu Gminy na dzień 30 czerwca 2011 r.

Gmina Zatory jest gminą typowo wiejską, zorganizowaną w 26 sołectw: Borsuki – Kolonia, Burlaki, Cieńsza, Ciski, Dębiny, Drwały, Gładczyn, Gładczyn Rządowy, Gładczyn Szlachecki, Kruczy Borek, Lemany, Lutobrok, Lutobrok – Folwark, Mierzęcin, Mystkowiec – Kalinówka, Mystkowiec – Szczucin, Nowe Borsuki, Pniewo, Pniewo – Kolonia, Przyłubie, Stawinoga, Śliski, Topolnica, Wiktoryn, Wólka Zatorska, Zatory.

W krajobrazie gminy przeważa rozproszona zabudowa zagrodowa. Ponad 80% sieci osadniczej stanowią miejscowości o liczbie ludności poniżej 200 mieszkańców. Podstawową formą własności budownictwa mieszkaniowego jest własność prywatna.

Dodatkowo, w sezonie letnim, ilość mieszkańców znacząco wzrasta w takich miejscowościach, jak: Borsuki Kolonia, Nowe Borsuki, Łęcino, Kruczy Borek, Śliski, Burlaki i Stawinoga.

Gmina Zatory ma charakter typowo rolniczy z nastawieniem gospodarczym na produkcję rolniczą. Dominującą formą własności w strukturze władania gruntami na obszarze gminy jest gospodarka indywidualna. Produkcję rolniczą prowadzi 1.124 gospodarstwa rolne. Średnia wielkość gospodarstw rolnych ogółem na terenie gminy kształtuje się na poziomie ok. 6,55 ha. Wiodącą pozycję produkcji roślinnej na terenie gminy zajmują zboża i ziemniaki, w hodowli zaś bydło i trzoda chlewna. Na terenie gminy funkcjonują także kurniki (nie podlegają one jednak obowiązkowi uzyskania IPPC).

Poza rolniczą działalność gospodarczą na terenie gminy Zatory prowadzi 327 podmiotów gospodarczych³, w tym najliczniej występują:

- podmioty z sekcji handel hurtowy i detaliczny, naprawa pojazdów samochodowych, włączając motocykle – 70 podmioty,
- podmioty z sekcji budownictwo – 50 podmioty,
- podmioty z sekcji transport i gospodarka magazynowa – 33 podmioty.

Największa liczba podmiotów gospodarczych zarejestrowana została na terenie m. Zatory i Pniewo. Ważniejsze podmioty funkcjonujące na terenie gminy to:

- stacje paliw w m. Zatory (TANK-GAZ) i Pniewo (AB-5),
- usługi tartaczne w m. Zatory i Nowe Borsuki,
- firma „KŁOS-PASZ” w Zatorach,
- firma „DREW-STOL” w Zatorach,
- gospodarstwo rolno – ogrodnicze „SADPOL” w m. Zatory,
- placówki medyczne oraz apteki w m. Zatory i Pniewo,
- lecznica weterynaryjne w m. Zatory i Pniewo.

³ dane Banku Danych Lokalnych, 2010 r., www.stat.gov.pl

Rozdział 2.2. Infrastruktura techniczna

Na terenie gminy Zatory funkcjonują dwa komunalne ujęcia wody (wraz ze stacjami uzdatniania), zaopatrujące w wodę wszystkie miejscowości zlokalizowane na terenie gminy.

Długość czynnej sieci wodociągowej na terenie gminy na koniec 2010 r. wynosiła 119,78 km wodociągu rozdzielczego i 29,37 km przyłączy wodociągowych prowadzących do budynków (1088 sztuk przyłączy). Liczba budynków mieszkalnych z przyłączem sieci wodociągowej wynosiła 1088 obiektów (w tym 1524 mieszkań w tych budynkach).

Na terenie gminy Zatory funkcjonują dwie oczyszczalnie ścieków – jedna stanowiąca własność Gminy Zatory, zlokalizowana w m. Zatory (odprowadzająca oczyszczone ścieki do rzeki Prut), druga – stanowiąca własność Osiedlowej Spółdzielni Mieszkaniowej w Gładczynie (odprowadzająca oczyszczone ścieki do rowu melioracyjnego).

Długość czynnej sieci kanalizacyjnej na terenie gminy na koniec 2010 r. wynosiła 10,3 km sieci zbiorczej i 5,46 km przyłączy kanalizacyjnych prowadzących do budynków (389 sztuk przyłączy). Liczba budynków mieszkalnych z przyłączem sieci kanalizacyjnej wynosiła 389 obiektów (w tym 536 mieszkań w tych budynkach).

W przypadku pozostałych obiektów powstające ścieki socjalno – bytowe gromadzone są w zbiornikach bezodpływowych (w ilości 592 sztuk na terenie całej gminy), a następnie wywożone taborem asenizacyjnym na gminną oczyszczalnię ścieków.

Na dzień sporządzenia niniejszej aktualizacji *Planu* na terenie gminy Zatory nie posiada lokalizacji funkcjonujące składowisko odpadów komunalnych oraz żadna inna instalacja służąca unieszkodliwieniu bądź odzyskowi odpadów komunalnych. W m. Zatory – Biele posiada lokalizację zamknięte składowisko odpadów innych niż niebezpieczne czy obojętne (przyjmowanie odpadów zostało zakończone 31 grudnia 2008 r.), pozostające w trakcie rekultywacji (decyzja Starosty Pułtuskiego z dnia 5 lipca 2011 r. znak sprawy RLO.6237.5.2011 – przewidująca rekultywację w kierunku leśnym, datę jej zakończenia ustalono na XII 2011 r.).

Na terenie gminy Zatory nie posiada lokalizacji gazociąg sieciowy. Ogrzewanie obiektów realizowane jest z indywidualnych źródeł ciepła. Dominującym źródłem ciepła na terenie gminy (ponad 50%) są kotłownie węglowe, zaś ekologiczne źródła ciepła stanowią niecałe 4%.

Układ komunikacyjny gminy oparty jest na dwóch drogach wojewódzkich: Pułtusk – Wyszaków, przebiegającej przez północno – wschodnią część gminy oraz Serock – Wyszaków, przebiegająca wzdłuż południowej granicy gminy.

Rozdział 2.3. Środowisko przyrodnicze

Ze względu na fakt, iż na dzień sporządzenia niniejszej aktualizacji *Planu gospodarki odpadami* na terenie gminy Zatory nie posiada lokalizacji żadne funkcjonujące składowisko odpadów komunalnych bądź innych, ani inna instalacja do zagospodarowania jakiegokolwiek kategorii odpadów, a w okresie programowania poniższego *Planu* nie przewiduje się lokalizacji na terenie gminy nowego składowiska odpadów lub innych instalacji do zagospodarowania odpadów, w szczególności komunalnych w niniejszym dokumencie pominięto przedstawienie charakterystyki elementów środowiska przyrodniczego, tj. wody powierzchniowe i podziemne czy warunki geologiczne.

Charakterystyka ta została w sposób szczegółowy przedstawiona w pierwszym „*Planie gospodarki odpadami dla gminy Zatory na lata 2004 – 2011*”.

Na terenie gminy, w miejscowości Zatory – Biele zlokalizowane jest zamknięte składowisko odpadów komunalnych, pozostające w trakcie rekultywacji oraz monitoringu poeksploatacyjnego, z którego wynika, iż nie stanowi ono żadnego zagrożenia dla środowiska przyrodniczego, a w szczególności wód podziemnych.

Rozdział 3. Analiza stanu gospodarki odpadami na terenie gminy Zatory

Głównymi źródłami wytwarzania odpadów komunalnych na terenie gminy Zatory są: gospodarstwa domowe i rolne oraz obiekty infrastruktury, tj. handel, usługi, lokalne zakłady rzemieślnicze w części socjalnej, szkolnictwo, itp.

W strumieniu odpadów niesegregowanych, zarówno z gospodarstw domowych, jak i z obiektów infrastruktury powstają następujące rodzaje odpadów: odpady kuchenne ulegające biodegradacji, papier i tektura, tworzywa sztuczne, szkło, metale oraz materiały tekstylne. Ponadto, w skład strumienia odpadów komunalnych wchodzi również odpady wytwarzane nieregularnie: odpady wielkogabarytowe i odpady powstające w wyniku wykonywania tzw. usług komunalnych tj. odpady z pielęgnacji terenów zielonych, odpady z czyszczenia ulic i placów oraz odpady z targowisk. W strumieniu odpadów komunalnych występują również: zużyty sprzęt elektryczny i elektroniczny oraz odpady remontowo – budowlane, a także odpady niebezpieczne (tj. źródła światła, przeterminowane leki).

Na terenie gminy Zatory nie były prowadzone badania składu morfologicznego ani pozostałych właściwości fizyczno – chemicznych odpadów. Dlatego też do dalszych obliczeń przyjęto ilościowe wskaźniki wytwarzania odpadów charakterystyczne dla małych miejscowości oraz obszarów wiejskich w Polsce. Zamieszczone w poniższej tabeli wartości pochodzą z badań przeprowadzonych przez Ośrodek Badańczo – Rozwojowy Ekologii Miast (Maksymowicz, 2000 r.).

W tabeli nr 2 przedstawiono wybrane właściwości fizyczno – chemiczne odpadów komunalnych. W tabeli nr 3 i na wykresach poniżej przedstawiono procentowy skład morfologiczny odpadów komunalnych wytwarzanych na obszarach wiejskich i w obiektach infrastruktury.

Tabela nr 2. Wybrane właściwości fizyczno – chemiczne odpadów komunalnych (wg OBREM, 2000)

Lp.	Wskaźnik	Jednostka	Małe miasta, obszary wiejskie
<i>Wskaźniki określające właściwości paliwowe</i>			
1.	wilgotność	%	28,0 - 48,0
2.	części palne	%	10,0 - 20,0
3.	części niepalne	%	30,0 - 65,0
4.	ciepło spalania	kJ/kg	2010 - 4000
<i>Wskaźniki określające właściwości nawozowe</i>			
5.	substancja organiczna	% s.m.	35,0 - 115,0
6.	węgiel organiczny	% s.m.	6,0 - 18,0

Lp.	Wskaźnik	Jednostka	Małe miasta, obszary wiejskie
7.	azot organiczny	% s.m.	0,1 - 0,7
8.	fosfor ogólny	% s.m.	0,2 - 0,8
9.	potas ogólny	% s.m.	do 0,3
<i>Wskaźniki określające zawartość metali ciężkich</i>			
10.	kadm	mg/kg s.m.	0,8
11.	ołów	mg/kg s.m.	85,0
12.	chrom	mg/kg s.m.	1643,0
13.	miedź	mg/kg s.m.	66,0
14.	nikiel	mg/kg s.m.	231,0
15.	rtęć	mg/kg s.m.	0,2
16.	cynk	mg/kg s.m.	290,0

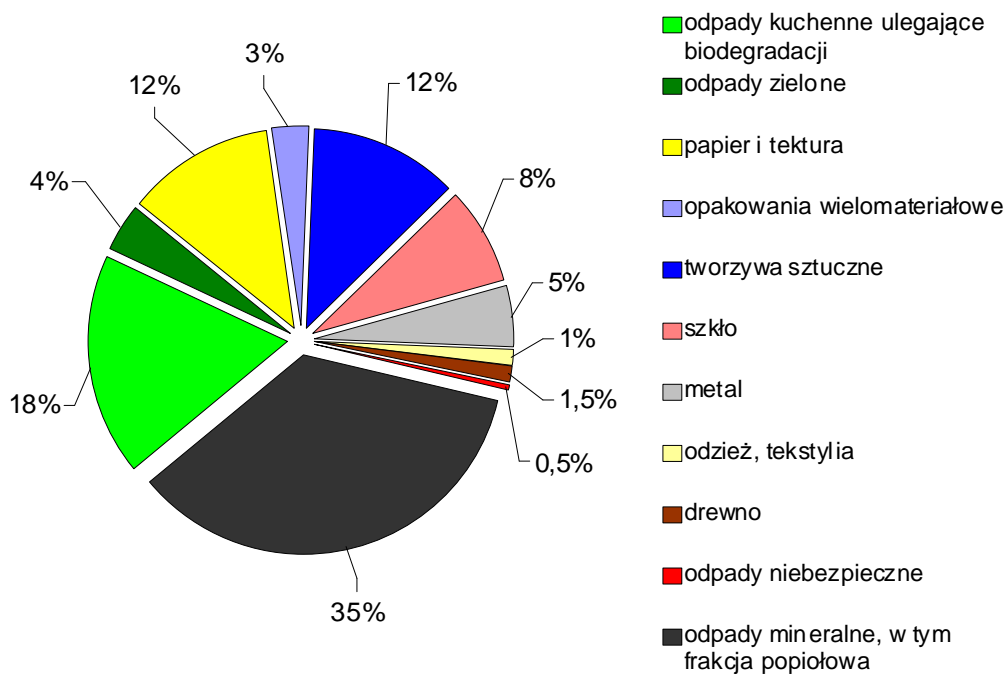
Źródło: wg KPGO 2010, (M.P. z 2006 r. Nr 90, poz. 946)

Tabela nr 3. Średni [%] skład morfologiczny odpadów komunalnych na terenach wiejskich

Lp.	Fracje odpadów	Wieś	Obiekty infrastruktury
1.	odpady kuchenne ulegające biodegradacji	18	10
2.	odpady zielone	4	2
3.	papier i tektura	12	27
4.	opakowania wielomateriałowe	3	18
5.	tworzywa sztuczne	12	18
6.	szkło	8	10
7.	metal	5	5
8.	odzież, tekstylia	1	3
9.	drewno	1,5	1,4
10.	odpady niebezpieczne	0,5	0,6
11.	odpady mineralne w tym frakcja popiołowa	35	5
Razem:		100	100

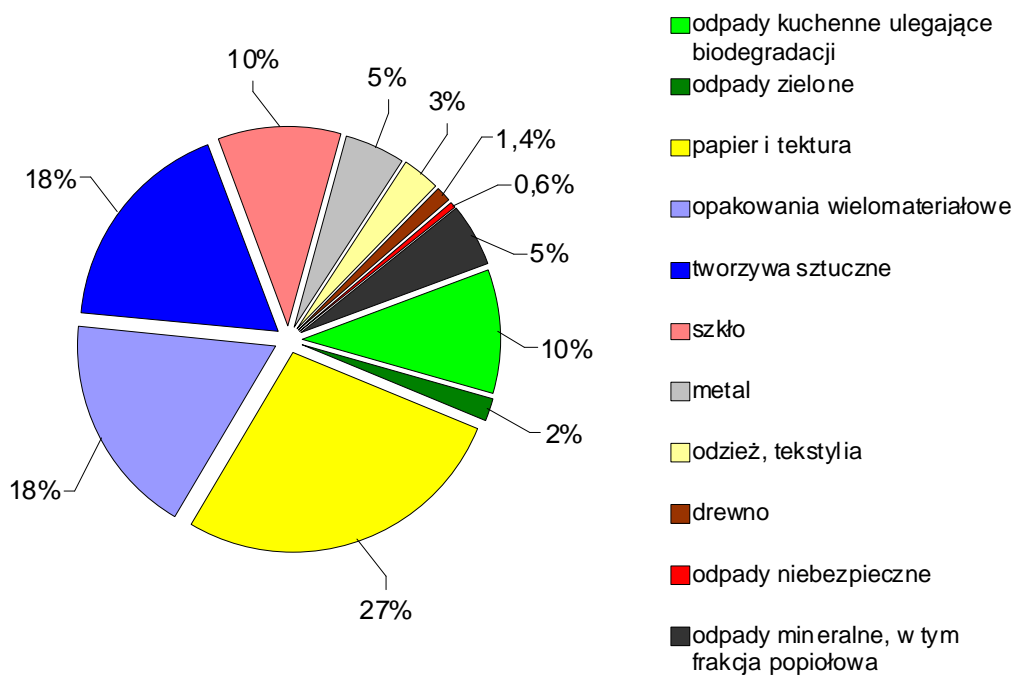
Źródło: wg KPGO 2010, (M.P. z 2006 r. Nr 90, poz. 946)

Wykres nr 2. Średni skład morfologiczny komunalnych odpadów domowych na terenach wiejskich

Źródło: opracowanie własne wg KPGO 2010

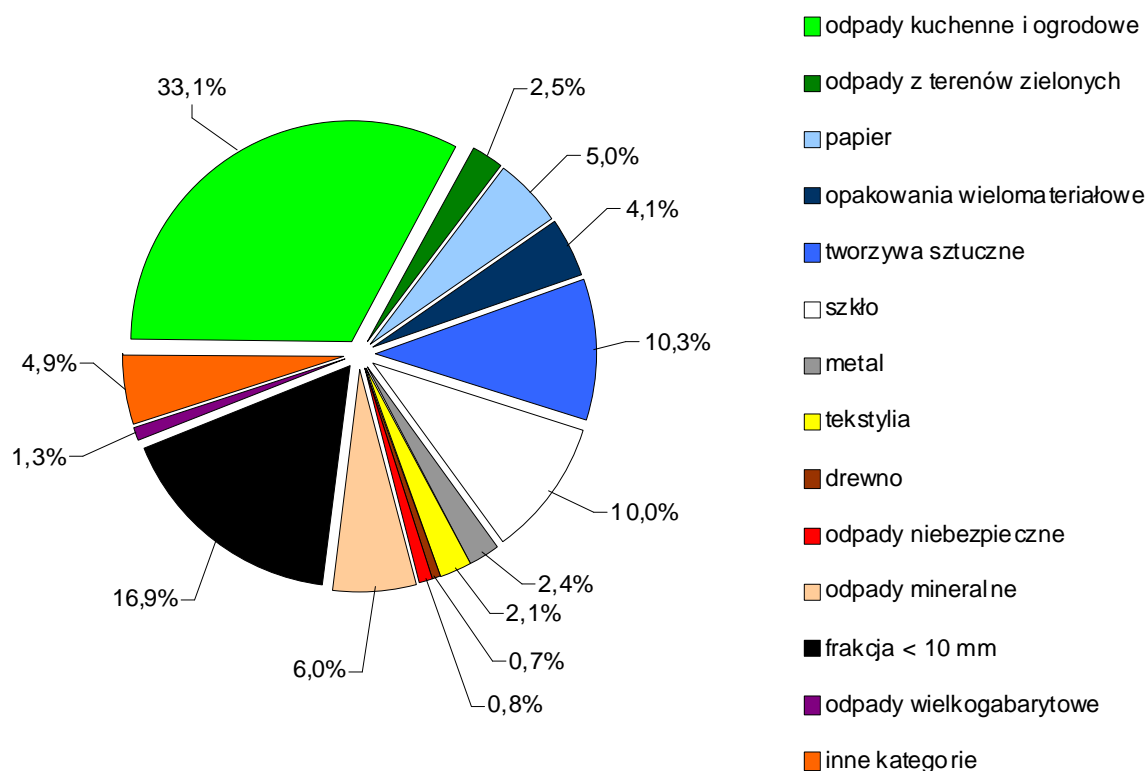
Wykres nr 3. Średni skład morfologiczny komunalnych odpadów z obiektów infrastrukturalnych dla terenów wiejskich

Źródło: opracowanie własne wg KPGO 2010

Poniżej, na wykresie nr 4, przedstawiono skład morfologiczny odpadów komunalnych wytworzonych na terenach wiejskich w 2008 r. (wg KPGO 2014).

Wykres nr 4. Skład morfologiczny odpadów komunalnych na terenach wiejskich w 2008 r.

Źródło: KPGO 2014

W celu oszacowania ilości odpadów powstających na terenie gminy Zatory przewidziano wykorzystanie wskaźnika nagromadzenia odpadów. W wyniku analizy planów gospodarki odpadami wyższego rzędu ustalono:

- w obowiązującym obecnie *Krajowym Programie Gospodarki Odpadami 2014* brak jest zaktualizowanych wskaźników nagromadzenia odpadów,
- w *Krajowym Programie Gospodarki Odpadami 2010* wskaźnik nagromadzenia odpadów komunalnych na terenach wiejskich oszacowano na poziomie 200 kg/M/rok,
- według *Wojewódzkiego Planu Gospodarki Odpadami dla Mazowsza na lata 2007 – 2011 z uwzględnieniem lat 2012 – 2015* wskaźnik nagromadzenia odpadów komunalnych dla powiatu pułtuskiego oszacowano na poziomie 269,7 kg/M/rok,
- w *Planie Gospodarki Odpadami dla Powiatu Pułtuskiego* wskaźnik nagromadzenia odpadów komunalnych dla gminy Zatory oszacowano na poziomie 110,0 kg/M/rok.

W celu przyjęcia najwłaściwszego wskaźnika nagromadzenia dla gminy Zatory przeanalizowano również dane pochodzące z dwóch opracowań:

- d'Obyrn K., Szalińska E., *Odpady komunalne. Zbiórka, recykling, unieszkodliwianie*, Wydawnictwo Politechniki Krakowskiej, Kraków 2005 r. – według którego wskaźnik nagromadzenia dla terenów wiejskich waha się od 90 do 110 kg/M/rok,
- *Poradnik – gminne i powiatowe plany gospodarki odpadami* – według którego wskaźnik nagromadzenia dla terenów wiejskich waha się od 90 do 110 kg/M/rok.

Reasumując analizę powyższych dokumentów oraz mając na względzie specyfikę gminy Zatory do wyliczenia ilości odpadów powstających na jej terenie przyjęto wskaźnik nagromadzenia odpadów komunalnych na poziomie 200 kg/M/rok (za KPGO 2010).

Mając na względzie liczbę mieszkańców gminy wyliczono teoretycznie wytwarzaną masę odpadów. Ustalono, że na terenie gminy Zatory w sektorze komunalnym w skali roku powstaje 969 Mg odpadów.

Według zapisów KPGO 2010 w sektorze komunalnym 60% odpadów powstaje w obrębie gospodarstw domowych, zaś 40% w obiektach infrastrukturalnych. Na podstawie powyższego oszacowano, że na terenie gminy Zatory gospodarstwa domowe wytwarzają 581,4 Mg odpadów/ rok, zaś obiekty infrastrukturalne – 387,6 Mg odpadów/ rok.

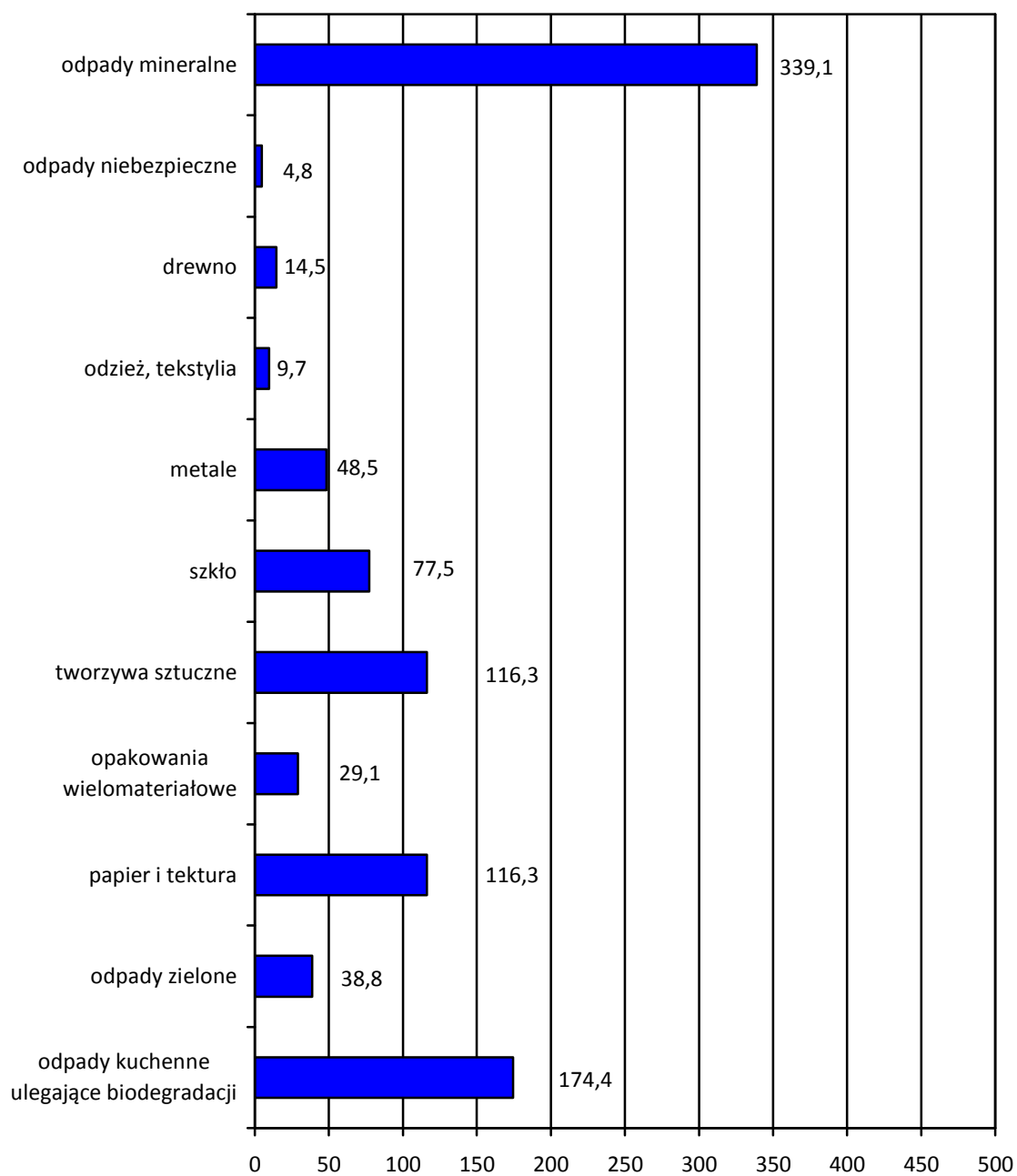
Biorąc pod uwagę przyjęty wskaźnik nagromadzenia w tabeli nr 4 przedstawiono bilans odpadów komunalnych, które w założeniach teoretycznych powstają na terenie gminy Zatory w ciągu roku. Uzyskane wartości prezentuje również poniższy wykres nr 5.

Tabela nr 4. Prognozowany bilans odpadów komunalnych na terenie gminy Zatory w 2011 r.

Lp.	Rodzaje odpadów	Wskaźnik nagromadzenia	Masa odpadów komunalnych wytwarzanych na terenie gminy [Mg]
1.	odpady kuchenne ulegające biodegradacji	36,0	174,4
2.	odpady zielone	8,0	38,8
3.	papier i tektura	24,0	116,3
4.	opakowania wielomateriałowe	6,0	29,1
5.	tworzywa sztuczne	24,0	116,3
6.	szkło	16,0	77,5
7.	metale	10,0	48,5
8.	odzież, tekstylia	2,0	9,7
9.	drewno	3,0	14,5
10.	odpady niebezpieczne	1,0	4,8
11.	odpady mineralne	70,0	339,1
RAZEM:		200,0	969,0

Źródło: opracowanie własne

Wykres nr 5. Masa poszczególnych grup odpadów komunalnych wytworzonych na terenie gminy Zatory w 2011 r. [Mg]

Źródło: opracowanie własne

Biorąc pod uwagę liczbę mieszkańców w poszczególnych miejscowościach ogólna masa odpadów w nich wytwarzanych w roku 2011 będzie kształtować się na następującym poziomie:

Lp.	Miejscowość	Stan ludności	Masa odpadów komunalnych [Mg]
1.	Borsuki – Kolonia	118	23,6
2.	Burlaki	103	20,6
3.	Ciski	115	23,0
4.	Cieńska	311	62,2
5.	Dębiny	171	34,2
6.	Drwały	326	65,2
7.	Gładczyn	341	68,2
8.	Gładczyn Rządowy	172	34,4
9.	Gładczyn Szlachecki	130	26,0
10.	Kruczy Borek	66	13,2
11.	Lemany	94	18,8
12.	Lutobrok	163	32,6
13.	Lutobrok Folwark	134	26,8
14.	Nowe Borsuki	108	21,6
15.	Mierzęcín	88	17,6
16.	Mystkowiec – Kalinówka	140	28,0
17.	Mystkowiec – Szczucin	123	24,6
18.	Pniewo	495	99,0
19.	Pniewo Kolonia	131	26,2
20.	Przyłubie	64	12,8
21.	Stawinoga	81	16,2
22.	Śliski	75	15,0
23.	Topolnica	150	30,0
24.	Wiktoryn	95	19,0
25.	Wólka Zatorska	88	17,6
26.	Zatory	963	192,6
RAZEM:		4845	969,0

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych Urzędu Gminy na dzień 30 czerwca 2011 r.

W związku z koniecznością określenia planu działań zmierzających do redukcji ilości odpadów komunalnych ulegających biodegradacji kierowanych na składowiska odpadów wyodrębniono powyższą kategorię odpadów i przedstawiono poniżej w tabeli nr 5. Mianem *odpadów ulegających biodegradacji* określa się odpady, które ulegają rozkładowi tlenowemu lub beztlenowemu przy udziale mikroorganizmów.

Z przedstawionych danych wynika, że łączna masa odpadów ulegających biodegradacji przewidziana do wytworzenia w 2011 r. na terenie gminy będzie kształtować się na poziomie 344 Mg, co stanowi ok. 35,5% wytwarzanych odpadów komunalnych ogółem.

Tabela nr 5. Prognozowana masa odpadów ulegających biodegradacji przewidzianych do wytworzenia na terenie gminy Zatory w 2011 r.

Lp.	Rodzaje odpadów	Ilość odpadów [Mg]
1.	odpady kuchenne ulegające biodegradacji	174,4
2.	odpady zielone	38,8
3.	papier i tektura	116,3
4.	drewno	14,5
RAZEM:		344,0

Źródło: opracowanie własne

W strumieniu odpadów komunalnych, wyróżnia się również grupę odpadów niebezpiecznych. Są to m.in.: przeterminowane leki, świetlówki, baterie, środki ochrony roślin. Przyjmuje się, że obecnie z terenu gminy prawie 100 % odpadów niebezpiecznych wytwarzanych w gospodarstwach domowych trafia do strumienia odpadów komunalnych. Prognozowaną masę poszczególnych rodzajów odpadów niebezpiecznych w strumieniu odpadów komunalnych przewidzianych do wytworzenia w gminie w 2011 r. prezentuje tabela nr 6. Udział poszczególnych rodzajów odpadów niebezpiecznych został przyjęty na podstawie danych Instytutu Ekologii Terenów Uprzemysłowionych w Katowicach.

Tabela nr 6. Prognozowana masa odpadów niebezpiecznych przewidzianych do wytworzenia na terenie gminy Zatory w 2011 r.

Kod odpadu	Rodzaje odpadów	Skład [%]	Ilość [Mg]
20 01 33	baterie i akumulatory ołowiowe	12,0	0,58
20 01 29	detergenty zawierające substancje niebezpieczne	5,0	0,24
20 01 17	odczynniki fotograficzne	2,0	0,10
20 01 27	farby, tłuszcze, farby drukarskie, kleje i żywice zawierające substancje niebezpieczne	35,0	1,68
20 01 14 20 01 15	kwasy i alkalia	1,0	0,05
20 01 31	lampy fluorescencyjne i inne odpady zawierające rtęć	5,0	0,24
20 01 31	leki cytotoksyczne i cytostatyczne	4,0	0,19
20 01 26	oleje i tłuszcze	10,0	0,48
20 01 19	środki ochrony roślin	5,0	0,24
20 01 35	zużyte urządzenia elektryczne i elektroniczne	10,0	0,48
20 01 37	drewno zawierające substancje niebezpieczne	5,0	0,24
20 01 23	urządzenia zawierające freony	3,0	0,14
20 01 13	rozpuszczalniki	3,0	0,14
Razem:		100,0	4,8

Źródło: opracowanie własne

Na terenie gminy Zatory nie jest prowadzona zorganizowana, selektywna zbiórka odpadów niebezpiecznych ze strumienia odpadów komunalnych. W niewielkim stopniu, poprzez placówki szkolne, realizowana jest zbiórka baterii małowabarytowych.

Odpady medyczne z placówek medycznych i aptek zlokalizowanych na terenie gminy trafiają do placówki macierzystej „ESKUPAL” w Pułtusk. Ponadto odpady medyczne z sektora komunalnego (m.in. przeterminowane leki, termometry rtęciowe) ze strumienia komunalnego mieszkańcy gminy Zatory mogą przekazywać do punktów zbiórki (specjalnie do tego celu przygotowane pojemniki) w aptekach na terenie miasta Pułtusk.

Opakowania po środkach ochrony roślin i innych chemikaliach, zgodnie z obowiązującymi obecnie przepisami prawa, zbierane są przez punkty ich sprzedaży.

Na dzień sporządzenia niniejszego *Planu* na terenie gminy nie jest prowadzona również zbiórka, w ramach zadań własnych gminy, takich odpadów jak: oleje odpadowe, odpady weterynaryjne, wraki samochodowe.

Istotnym elementem gospodarki odpadami komunalnymi jest także gospodarka odpadami opakowaniowymi, mianem których określa się wszystkie opakowania, w tym opakowania wielokrotnego użytku wycofane z ponownego użycia, stanowiące odpady w rozumieniu przepisów o odpadach, z wyjątkiem odpadów powstających w procesie produkcji opakowań. Źródłami powstawania odpadów opakowaniowych są:

- gospodarstwa domowe – odpady zbierane selektywnie są klasyfikowane w grupie 20 lub są zbierane w zmieszanych odpadach komunalnych,
- infrastruktura handlowa, usługowa i przemysłowa – odpady te stanowią głównie odpady z grupy 15.

Na dzień sporządzenia niniejszej aktualizacji *Planu gospodarki odpadami* na poziomie gminy nie jest prowadzony system ewidencji odpadów opakowaniowych. Ponadto na terenie gminy, w ramach jej zadań, nie jest prowadzona selektywna zbiórka odpadów opakowaniowych. Zaznaczyć jednak należy, iż wytwórcy odpadów posiadają możliwości przekazywania odbiorcą odpadów zebranych selektywnie (tj. papier, tworzywa sztuczne, szkło), co może stanowić podstawę stworzenia systemu zbiórki odpadów opakowaniowych.

Na dzień sporządzenia niniejszej aktualizacji na terenie gminy samorząd lokalny, w zakresie zadań własnych, nie prowadzi zorganizowanej zbiórki odpadów remontowo – budowlanych oraz zużytymi urządzeniami zawierającymi substancje zubożające warstwę ozonową. Obecnie odbiór powyższych odpadów realizowany jest w oparciu o „zgłoszenie zapotrzebowania na usługę”.

W ramach umowy z firmą Tompol Recykling Sp. z o.o. z Tomaszowa Mazowieckiego, na terenie gminy prowadzona jest zbiórka zużytego sprzętu elektrycznego i elektronicznego. Ponadto odpady elektryczne i elektroniczne mogą być przekazywane, zgodnie z obowiązującymi przepisami, do punktów ich sprzedaży. Najbliższe tego typu punkty znajdują się na terenie miasta Pułtusk (PRZY ZAKUPIE NOWEGO, WYŁĄCZNIE NA WYMIANĘ - SZTUKA ZA SZTUKĘ):

- EL DOM – Sprzęt RTV AGD, (023) 692-42-97, ul. Jana Pawła II 2/4
- AVANS – sklep AGD RTV – Lech Sieczkowski, (023) 692-51-51, ul. Staszica 3,
- SPRZEDAŻ HURTOWA I DEATLICZNA – Waldemar Kowalski, (023) 692-57-48, Pułtusk, Plac Teatralny 1
- „Mini Market” – Emilia Czubkowska, (023) 692-08-81 lub (023) 692-225, ul. Rynek 7 lub Piotra Skargi 23/29
- MEWA –RTV-AGD, (023) 692-85-49, ul. Rynek 19
- Zakład Handlowo – Usługowy “OPCJA”, (023) 692-17-09, ul. Traugutta 21
- Sklep - Bierdronka – Pułtusk, ul. Kościuszki 20/22
- Sklep PARTNER AGD RTV – Pułtusk, ul. Jana Pawła II 2/4 (zbierający HAVO Sp. z o.o. ul. Przędzalniana 6H, Białystok)

Zużyty sprzęt elektryczny i elektroniczny pochodzący z gospodarstw domowych można przekazać nieodpłatnie do: Pułtuskiego Przedsiębiorstwa Usług Komunalnych, ul. Staszica 35, (023) 692-52-52 lub 692-52-51. Adres punktu zbierania: Pułtusk, ul. Rybitew 32, termin zbiórki: od poniedziałku do piątku w godzinach od 8.00 do 14.00.

Na dzień sporządzenia niniejszej aktualizacji na terenie gminy Zatory nie funkcjonował system zbiórki odpadów wielkogabarytowych.

Na terenie gminy Zatory w 2010 r. wykonano szczegółową inwentaryzację występowania wyrobów zawierających azbest⁴. Na jej podstawie ustalono, że na terenie gminy powierzchnia dachów pokrytych płytami azbestowo – cementowymi wynosi 391.844,05 m², z czego ponad 90% stanowiły płyty faliste. Przy założeniu, że średnia masa 1 m² płyt azbestowo – cementowych wynosi 0,013 Mg na terenie gminy Zatory znajduje się 5.093,97 Mg płyt azbestowo – cementowych.

Na podstawie oceny jakości wyrobów zawierających azbest na terenie gminy Zatory ustalono, że ok. 10% zinwentaryzowanych wyrobów wymaga wymiany lub naprawy bezzwłocznie, tj. zostało zaliczonych do I stopnia pilności, ok. 80% zinwentaryzowanych wyrobów wymaga ponownej oceny w czasie do 1 roku, tj. zostało

⁴ szczegóły prezentuje „Program usuwania azbestu i wyrobów zawierających azbest na terenie gminy Zatory”, stanowiącym załącznik do niniejszego Planu

zaliczonych do II stopnia pilności, zaś pozostałe 10% zinwentaryzowanych wyrobów wymaga ponownej oceny w czasie do 5 lat, tj. zostało zaliczonych do I stopnia pilności.

Poniżej przedstawiono podmioty gospodarcze prowadzące działalność w zakresie demontażu, transportu i unieszkodliwiania azbestu na terenie gminy:

- 1) R&M IZOMAR Sp. z o.o., ul. Augustówka 24, 02 – 981 Warszawa, Oddział „Ostrołęka”, ul. Grota Roweckiego 23/15, 07 – 410 Ostrołęka
- 2) Budownictwo ALFIX, Jerzy Kostecki, ul. Upalna 15 lok 7, 15 – 668 Białystok
- 3) Przedsiębiorstwo Robót Termoizolacyjnych i Antykorozyjnych TERMOEXPORT, ul. Żurawia 24/7, 00 – 515 Warszawa
- 4) Centrum Gospodarki Opadami, Azbestu i Recyklingu „CARO”, ul. Zamojskiego 51, 22 – 400 Zamość
- 5) ALGADER HOFMAN Sp. j., ul. Gwiazdzysta 21/17, 01 – 651 Warszawa
- 6) Przedsiębiorstwo Budownictwa Lądowego MJ Sp. z o.o., Reguły, ul. Graniczna 6, 05 – 816 Michałowice
- 7) Firma Handlowo – Usługowa „System-Dach” S.J., Brody 6, 09 – 100 Płońsk

Na dzień sporządzania niniejszej aktualizacji *Planu gospodarki odpadami* ok. 85% mieszkańców gminy Zatory objęte jest zorganizowaną zbiórką odpadów komunalnych. Na terenie gminy Zatory realizowana jest w głównej mierze *zbiórka odpadów zmieszanych (jednopojemnikowa)*, prowadzona „u źródła”, tzn. bezpośrednio w miejscu ich powstawania. Ogólne zasady zbierania odpadów komunalnych przez mieszkańców określa „*Regulamin utrzymania czystości i porządku na terenie gminy Zatory*”, uchwalony przez Radę Gminy uchwałą nr 43/XI/07 z dnia 31 sierpnia 2007 r.

Na podstawie danych przekazywanych gminie przez podmioty gospodarcze prowadzące działalność w zakresie gospodarki odpadami komunalnymi ustalono, że w latach 2009 – 2010 z terenu gminy zebrano ogółem 342 Mg odpadów. Liczba obsługiwanych właścicieli nieruchomości (ilość umów) w 2010 r. wyniosła ogółem 936.

Na podstawie informacji przekazanych przez przedsiębiorców (przekazane dane nie są pełne) można wnioskować, że zebrane odpady poddane zostały unieszkodliwieniu z wykorzystaniem procesu D5 (składowanie na składowiskach odpadów niebezpiecznych lub na składowiskach odpadów innych niż niebezpieczne).

W poniższej tabeli nr 7 przedstawiono podmioty gospodarcze świadczące na terenie gminy usługi w zakresie odbioru stałych i ciekłych odpadów komunalnych.

Tabela nr 7. Podmioty gospodarcze świadczące na terenie gminy Zatory usługi w zakresie odbioru stałych i ciekłych odpadów komunalnych

Lp.	Nazwa jednostki	Adres	Świadczone usługi	Miejsce przekazywania odpadów
1.	BŁYSK BIS Sp. z o.o.	ul. Armii Krajowej 1 06 – 200 Maków Mazowiecki	odpady stałe	składowisko odpadów w m. Uniszki Cegielnia, gm. Wieczfnia Kościelna
2.	„TOR – WAS” Stańczak Mariusz	ul. Wyszowska 24 07 – 217 Zatory	odpady stałe, odpady ciekłe	firma REMONDIS Sp. z o.o., ul. Zawodzie 16, Warszawa oczyszczalnia ścieków w Zatorach
3.	MPK Sp. z o.o.	ul. Kołobrzeska 5 07 – 401 Ostrołęka	odpady stałe	składowisko odpadów w m. Ostrołęka oraz w m. Brzezienko – Rościszewskie, gm. Wąsewo
4.	„KUROT” Usługi Komunalne Mirosław Kurowski	Nowa Kania ul. Polna 25 05 – 140 Serock	odpady ciekłe	oczyszczalnia ścieków w Zatorach
5.	„ASTAR” Szczepan Archacki	ul. Ossolińskiego 15 06 – 100 Pułtusk	odpady ciekłe	oczyszczalnia ścieków w Zatorach
6.	Zakład Usług Komunalnych	ul. Jana Pawła II 106 07 – 217 Zatory	odpady ciekłe	oczyszczalnia ścieków w Zatorach

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych Urzędu Gminy

Na dzień sporządzenia niniejszej aktualizacji *Planu* na terenie gminy Zatory zlokalizowane były dwie oczyszczalnie ścieków – jedna stanowiąca własność Gminy, druga użytkowana przez Osiedlową Spółdzielnię Mieszkaniową w Gładczynie.

W 2010 r. w efekcie funkcjonowania gminnej oczyszczalni ścieków powstało 7,0 Mg komunalnych osadów ściekowych, które w momencie zebrania opłacalnej ekonomicznie partii transportowej, przekazane zostały do dalszego zagospodarowania uprawnionemu do tego działania podmiotowi gospodarczemu – jest to firma Błysk – Bis Sp. z o.o., z siedzibą w Makowie Mazowieckim ul. Armii Krajowej 1. Do czasu przekazania powyższe odpady magazynowane są na terenie oczyszczalni ścieków – po odwodnieniu w stacji typu DRAIMAD są one pakowane w worki foliowe i magazynowane na wydzielonym placu o wymiarach 6x8 m, o wybetonowanym podłożu z wpustem ulicznym, przez który odcieki zwracane są na urządzenia oczyszczające.

System gospodarowania padłymi zwierzętami (gospodarczymi, domowymi oraz bezpańskimi) na terenie gminy Zatory realizowany jest przez firmą „ELKUR” s.c. F. Kurowski, J. Kurowski, B. Szczepkowska zs., Nowy Krasnosielec 23a, 06 – 212 Krasnosielec. Po zgłoszeniu padłe zwierzęta zabierane są w ciągu 24 godzin.

Na terenie gminy Zatory nie występują mogilniki.

Na dzień sporządzenia niniejszej aktualizacji *Planu* na terenie gminy Zatory nie jest prowadzony odzysk odpadów z wykorzystaniem żadnej z metod określonych w załączniku nr 5 do *ustawy z dnia 27 kwietnia 2001 r. o odpadach*. Na terenie gminy nie posiada również lokalizacji żadna instalacja do prowadzenia odzysku odpadów.

Na dzień sporządzenia niniejszej aktualizacji *Planu* na terenie gminy Zatory nie jest prowadzone unieszkodliwianie odpadów z wykorzystaniem żadnej z metod określonych w załączniku nr 6 do *ustawy z dnia 27 kwietnia 2001 r. o odpadach*. Na terenie gminy nie posiada również lokalizacji żadna instalacja do unieszkodliwiania odpadów, w tym także funkcjonujące składowisko odpadów komunalnych.

Ze względu na uwarunkowania środowiskowe, społeczne, gospodarcze i ekonomiczne, a także ilości i główne rodzaje odpadów powstających na terenie gminy władze lokalne podjęły decyzję o nie lokalizowaniu na swoim terenie, w latach programowania niniejszego *Planu*, żadnych instalacji bądź urządzeń do unieszkodliwiania i odzysku odpadów komunalnych. Ma to również związek z faktem, iż gminę Zatory charakteryzuje znaczny udział użytkowanych aktualnie gruntów ornych oraz występowanie chronionych obszarów cennych przyrodniczo i terenów wykorzystywanych letniskowo i rekreacyjnie.

Z informacji będących na dzień sporządzenia niniejszego dokumenty w posiadaniu Urzędu Gminy wynika, że także lokalni przedsiębiorcy nie są zainteresowani realizacją inwestycji w powyższym zakresie. Do gminy nie wpłynęły również wnioski od przedsiębiorców zewnętrznych.

Biorąc pod uwagę ilości i główne rodzaje odpadów powstających na terenie gminy lokalizacji na jej terenie instalacji bądź urządzeń do unieszkodliwiania i odzysku odpadów komunalnych wydaje się niezasadna ekonomicznie.

Obszar gminy Zatory wchodzi w skład ciechanowskiego regionalnego obszaru gospodarki odpadami, który przewidziany jest do obsługi przez składowisko odpadów komunalnych w m. Wola Pawłowska, gmina Ciechanów (zarządzane przez Przedsiębiorstwo Usług Komunalnych w Ciechanowie Sp. z o.o.), w skład którego wejdą: linia sortownicza segregacji odpadów zmieszanych, kompostownia i zakład wytwarzający paliwa z odpadów oraz prawdopodobnie stanowisko demontażu odpadów wielkogabarytowych (wg WPGO).

Rozdział 3.1. Identyfikacja problemów w zakresie gospodarowania odpadami na terenie gminy Zatory

Podsumowując stan aktualnej gospodarki odpadami na terenie gminy Zatory wyróżniono jej mocne i słabe strony:

Mocne strony:

- objęcie zorganizowanym zbieraniem odpadów komunalnych znaczącej części wszystkich mieszkańców gminy,
- prowadzenie systematycznej edukacji ekologicznej w placówkach oświatowych,
- możliwość korzystania z obiektów i instalacji do odzysku i unieszkodliwiania odpadów (sortownie, kompostownie, składowiska), położonych poza terenem gminy,
- wzrost świadomości podmiotów gospodarczych dotyczącej ich obowiązków w zakresie minimalizacji powstawania odpadów i właściwej gospodarki nimi,

Słabe strony

- nie funkcjonuje system gospodarki odpadami komunalnymi rozumiany jako zintegrowany kompleks działań ukierunkowanych na planowe osiągnięcie zamierzonego celu,
- brak selektywnej zbiórki odpadów komunalnych,
- brak pełnego wykorzystania instrumentów prawnych będących w gestii administracji samorządowej gminnej,
- gminy, ze względu na wielkość i potencjał, nie mogą skutecznie kreować i wdrażać autonomicznych systemów gospodarki odpadami komunalnymi szczególnie w zakresie odzysku i unieszkodliwiania,
- brak zorganizowanego systemu pozyskiwania odpadów niebezpiecznych pochodzących z odpadów komunalnych,
- duży odsetek składowanych i nieprzetworzonych odpadów, przy braku stosowania innych metod odzysku i unieszkodliwiania odpadów,
- niedostateczna świadomość ekologiczna mieszkańców, szczególnie w zakresie gromadzenia odpadów zmieszanych i selektywnego zbierania,
- nie podjęto skutecznych działań mających na celu organizację zbiórki odpadów remontowo – budowlanych oraz wielkogabarytowych,
- niedostateczny rozwój i brak efektywności systemów selektywnego zbierania odpadów opakowaniowych,

- brak dokładnych informacji o ilościach wytwarzanych odpadów z sektora gospodarczego, w tym niebezpiecznych. Niemożliwa jest wiarygodna ocena sposobów prowadzenia gospodarki tymi odpadami,
- wzrost cen usług komunalnych spowodowany koniecznością dostosowania się do wymogów obowiązującego prawa oraz kryzysem na rynku surowców wtórnych,
- występują trudności w monitorowaniu stanu gospodarki odpadami ze względu na zdywersyfikowany system zbierania informacji nt. gospodarki odpadami (na podstawie szeregu aktów prawnych, przez wiele instytucji zarówno drogą administracyjną, jak i badań statystycznych, przy użyciu różnych metodyk).

Rozdział 4. Prognoza zmian ilości odpadów na terenie gminy Zatory

Na ilość, jakość i rodzaje odpadów wytwarzanych na terenie gminy Zatory wpływać będzie wiele czynników. Spośród nich największe znaczenie będą miały czynniki demograficzne, społeczne, prawne i ekonomiczne.

Liczba mieszkańców gminy Zatory na dzień 31 grudnia 2010 r. kształtowała się na poziomie 4.773 osób, zaś na 30 czerwca 2011 r. na poziomie 4.845 osób. Z analizy prognoz demograficznych dla kraju i regionu (wg opracowania *Prognoza ludności na lata 2003 – 2030*, GUS oraz Komitet Nauk Geograficznych PAN) oraz na podstawie rzeczywistych zmian liczby ludności na terenie gminy należy stwierdzić, iż w lat objętych niniejszym *Planem* liczba mieszkańców gminy będzie w niewielkim stopniu wzrastać. Pierwsze tendencje spadkowe będą zauważalne dopiero w roku 2019.

Projektowany wzrost liczby ludności na terenie gminy Zatory w szczególności związany będzie z nowym zjawiskiem, jakim jest przemieszczanie się części ludności miejskiej na tereny wiejskie na obrzeżach miast.

Biorąc powyższe pod uwagę na potrzeby dalszych analiz przyjęto, że w roku 2015 na terenie gminy zamieszkiwać będzie 4.857 osób, zaś w 2019 roku – 4.859 osób.

Zmiany w ilości odpadów wytwarzanych na terenie gminy w perspektywie czasowej do 2019 roku zależą przede wszystkim od rozwoju gospodarczego gminy. Obecnie sytuacja na rynku świadczy o niewielkim wzroście gospodarczym, choć nie jest on stabilny (w szczególności świadczy o tym ilość nowo budowanych domów). Wyższy poziom dochodów będzie wpływał na wzrost ilości wytwarzanych odpadów komunalnych, w tym odpadów remontowo – budowlanych, wielkogabarytowych i elektrycznych oraz elektronicznych. Ponadto walory przyrodniczo – krajobrazowe gminy stwarzają warunki do potencjalnego rozwoju turystyki pobytowej, co w konsekwencji może spowodować również powstawanie zwiększonej ilości odpadów ulegających biodegradacji oraz odpadów opakowaniowych.

Zakłada się, że na przełomie najbliższych 2 – 3 lat coraz częściej obserwować będzie się postawy proekologiczne, skutkujących m.in. wzrostem poziomu zbiórki selektywnej. Uwidoczni się to m.in. spadkiem ilości tworzyw sztucznych na korzyść szkła i wyrobów z drewna i innych materiałów, przede wszystkim podatnych na recykulację (szkło) czy łatwo degradablealnych (papier, drewno).

W celu obniżenia kosztów własnych usuwania odpadów mieszkańcy chętniej włączą się do systemu selektywnej zbiórki oraz zagospodarowywania odpadów organicznych (możliwe do realizacji w prosty sposób na terenach wiejskich).

- Biorąc powyższe pod uwagę oraz założenia przyjęte w *KPGO 2010* i *KPGO 2014*:
- nie będą następowały istotne zmiany składu morfologicznego wytwarzanych odpadów komunalnych,
 - wzrost wskaźników ilościowych wytwarzanych odpadów kształtował się będzie na poziomie 1% w skali roku,
 - nastąpi wzrost poziomu selektywnego zbierania odpadów do 8 % w 2011 r. i 15% w 2015 r., co spowoduje zmiany ilości i składu odpadów niesegregowanych; zmniejszy się w nich głównie zawartość papieru, tworzyw, szkła i metali,
 - ilość pozostałych odpadów w grupie 20 wzrastać będzie 1% w skali roku,
- w poniższej tabeli zaprezentowano prognozowane zmiany ilości odpadów komunalnych powstających na terenie gminy Zatory w perspektywie lat 2015 oraz 2019.

Tabela nr 8. Prognozowany bilans odpadów komunalnych na terenie gminy Zatory w latach 2015 oraz 2019

Lp.	Rodzaje odpadów	Wskaźnik nagromadzenia		Ilość odpadów komunalnych wytwarzanych na terenie gminy [Mg]	
		2015*	2019**	2015*	2019**
1.	odpady kuchenne ulegające biodegradacji	37,5	38,9	182,1	189,0
2.	odpady zielone	8,3	8,6	40,3	41,8
3.	papier i tektura	25,0	25,9	121,4	125,8
4.	opakowania wielomateriałowe	6,2	6,5	30,1	31,6
5.	tworzywa sztuczne	25,0	25,9	121,4	125,8
6.	szkło	16,6	17,3	80,6	84,1
7.	metale	10,4	10,8	50,5	52,5
8.	odzież, tekstylia	2,1	2,2	10,2	10,7
9.	drewno	3,1	3,2	15,1	15,5
10.	odpady niebezpieczne	1,0	1,1	4,8	5,3
11.	odpady mineralne	72,8	75,6	353,6	367,3
RAZEM:		208,0	216,0	1010,1	1049,4

* - przy założeniu, że liczba ludności wyniesie 4.857, a wskaźnik nagromadzenia 208 kg/M/rok

** - przy założeniu, że liczba ludności wyniesie 4.859, a wskaźnik nagromadzenia 216 kg/M/rok

Źródło: opracowanie własne

Poniżej przedstawiono prognozowane ilości odpadów ulegających biodegradacji oraz opakowaniowych przewidziane do wytworzenia w latach 2015 i 2019 na terenie gminy Zatory:

1) odpady ulegające biodegradacji:

- 2015 rok – 358,9 Mg

- 2019 rok – 372,1 Mg

- 2) odpady opakowaniowe:
- 2013 rok – ok. 197 Mg
 - 2017 rok – ok. 205 Mg

Zaznaczyć jednak należy, że mimo wzrostu ilości wytwarzanych odpadów komunalnych na terenie gminy Zatory w perspektywie roku 2019 ich bezpośrednie oddziaływanie na środowisko będzie maleć, co będzie miało w szczególności związek z:

- utrwalaniem się zachowań proekologicznych w zakresie gospodarki odpadami,
- wzrostem ilości odpadów zbieranych selektywnie,
- wzrostem uzyskanych poziomów recyklingu i odzysku, w szczególności w zakresie odpadów niebezpiecznych, opakowaniowych i ulegających biodegradacji.

Rozdział 5. Planowany system gospodarki odpadami na terenie gminy Zatory na lata 2012 – 2015, z perspektywą na lata 2016 – 2019

Biorąc pod uwagę uwarunkowania środowiskowe, społeczne, gospodarcze i ekonomiczne gminy Zatory, a także dotychczasowe rozwiązania w powyższym zakresie przyjęto następujący system gospodarki odpadami dla gminy:

ODPADY KOMUNALNE:

- 1) odpady komunalne zmieszane, zbierane selektywnie i biodegradowalne powstające w gospodarstwach indywidualnych domowych i rolnych bądź w obrębie obiektów użyteczności publicznej zbierane będą do pojemników (o pojemności od 110 do 1100 litrów) lub worków, a następnie przy pomocy podmiotu gospodarczego posiadającego stosowne zezwolenie w zakresie zbierania i transportu odpadów komunalnych, przekazywane do dalszego zagospodarowania, w szczególności do sortowni (poza terenem gminy) – firmę bądź firmy świadczące powyższe usługi wyłoni w ramach przetargu samorząd gminny,
- 2) częstotliwość usuwania odpadów regulować będą zapisy zaktualizowanego *Regulaminu utrzymania czystości i porządku na terenie gminy Zatory*:
 - z pojemników selekcyjnej zbiórki surowców wtórnych, z koszy w miejscach publicznych oraz zbiorników bezodpływowych, w regularnych odstępach czasu uniemożliwiających rozkład nagromadzonych odpadów i ich przepełnienie,
 - z pojemników na odpady komunalne dla budynków jednorodzinnych – nie rzadziej niż raz w miesiącu,
 - z pojemników na odpady komunalne dla obiektów gastronomii – nie rzadziej niż raz na dwa tygodnie,
 - z worków do selektywnej zbiórki odpadów, w sposób uniemożliwiający ich przepełnienie – w cyklu tygodniowym,
 - odpady zielone z pielęgnacji ogrodów będą odbierane na indywidualne zgłoszenie,

ODPADY OPAKOWANIOWE:

- 3) planowany do wdrożenia na terenie całej gminy system zbierane odpadów opakowaniowych oparty będzie na selektywnej zbiórce tej kategorii odpadów w miejscu ich powstawania, w oparciu o system workowy bądź pojemnikowy (jego wdrożenie powinno zostać poprzedzone akcją informacyjno – edukacyjną). W ramach powyższej zbiórki zbierane będą: papier i tektura, tworzywa sztuczne oraz szkło. Następnie każdy indywidualny wytwórca przekazywać będzie zebrane odpady do dalszego zagospodarowania uprawnionemu podmiotowi,

ODPADY WIELKOGABARYTOWE:

- 4) w okresie programowania niniejszego *Planu* selektywna zbiórka tej kategorii odpadów na terenie gminy Zatory odbywać się będzie w oparciu o „zgłoszenie zapotrzebowania usługę”. Prowadzić ją będzie firma posiadająca stosowne zezwolenie na zbieranie i transport. Powyższa kategoria odpadów nie będzie magazynowana na terenie gminy. Ponadto, w miarę posiadanych środków finansowych, Gmina Zatory przeprowadzać będzie zbiórki odpadów wielkogabarytowych w sposób akcyjny. Powyższa kategoria odpadów przekazywana będzie na regionalne składowisko odpadów komunalnych w m. Wola Pawłowska, gmina Ciechanów (zarządzane przez Przedsiębiorstwo Usług Komunalnych w Ciechanowie Sp. z o.o.), w skład którego wejdzie, m.in. stanowisko demontażu odpadów wielkogabarytowych,

ODPADY BUDOWLANE:

- 5) w okresie programowania niniejszego *Planu* selektywna zbiórka tej kategorii odpadów na terenie gminy Zatory będzie odbywać się w oparciu o „zgłoszenie zapotrzebowania usługę”. Prowadzić ją będzie firma posiadająca stosowne zezwolenie na zbieranie i transport. Powyższa kategoria odpadów nie będzie magazynowana na terenie gminy. Powyższa kategoria odpadów przekazywana będzie na regionalne składowisko odpadów komunalnych w m. Wola Pawłowska, gmina Ciechanów,

ODPADY ULEGAJĄCE BIODEGRADACJI:

- 6) na dzień sporządzenia niniejszej aktualizacji na terenie gminy znacząca część powyższej kategorii odpadów zagospodarowywana jest przez ich wytwórców w ramach własnych gospodarstw, w szczególności poprzez skarmianie zwierząt gospodarskich oraz kompostowanie, co bezpośrednio wiąże się z rolniczym charakterem gminy, tak więc w okresie programowania niniejszego *Planu* preferowane będzie indywidualne kompostowanie odpadów ulegających biodegradacji (w szczególności takich odpadów, jak odpady kuchenne ulegające biodegradacji, odpady roślinne powstające na terenie nieruchomości w wyniku pielęgnacji zieleni). Powyższe odpady mieszkańcy będą mogli również zbierać łącznie z odpadami zmieszanymi bądź w sposób selektywny, a następnie przekazywać do sortowni,

ZUŻYTY SPRZĘT ELEKTRYCZNY I ELEKTRONICZNY, W TYM URZĄDZENIA ZAWIERAJĄCE SUBSTANCJE ZUBOŻAJĄCE WARSTWĘ OZONOWĄ:

- 7) powyższą kategorię odpadów mieszkańcy, zgodnie z obowiązującymi przepisami, będą mogli przekazywać do punktów ich sprzedaży oraz najbliższych zakładów

przetwarzania sprzętu (lista dostępna na stronie <http://rzseie.gios.gov.pl/>). Ponadto w ramach umowy zawartej z firmą Tompol Recykling Sp. z o.o. z Tomaszowa Mazowieckiego gmina prowadzić będzie, raz na kwartał, nieodpłatną zbiórkę powyższych odpadów (projektowane punkty zbiórki w m. Zatory i Pniewo),

ZUŻYTE OPONY:

- 8) gospodarka powyższą kategorią odpadów w okresie programowania niniejszego *Planu* stanowić będzie obowiązek wytwórców. Ich zbiórka realizowana będzie m.in. przez punkty serwisowe ogumienia oraz stacje demontażu pojazdów zlokalizowane na terenie całego powiatu,

ODPADY NIEBEZPIECZNE ZE STRUMIENIA ODPADÓW KOMUNALNYCH:

- 9) małogabarytowe odpady niebezpieczne, tj. opakowania po środkach ochrony roślin bądź zanieczyszczone substancjami niebezpiecznymi, opakowania po farbach i lakierach, zgodnie z obowiązującymi przepisami, mieszkańcy gminy mogą przekazywać do punktów ich sprzedaży na terenie powiatu. Następnie zebrane odpady, w ramach stosownych umów, przekazywane będą do unieszkodliwienia uprawnionym do tego działania podmiotom,
- 10) małogabarytowe odpady niebezpieczne, tj. baterie i akumulatory oraz świetlówki mieszkańcy będą mogli wrzucać do oznakowanych pojemników przeznaczonych na te odpady rozmieszczonych na terenie gminy, m.in. w urzędzie gminy, w szkołach,
- 11) odpady medyczne (w tym termometry rtęciowe i przeterminowane leki) powstające w strumieniu odpadów komunalnych, w indywidualnych gospodarstwach domowych i rolnych (z pominięciem odpadów powstających w efekcie funkcjonowania obiektów działalności gospodarczej) mieszkańcy gminy Zatory będą mogli przekazywać do punktów zbiórki (specjalnie do tego celu przygotowany pojemnik) w aptekach i ośrodkach na terenie gminy oraz na terenie miasta Pułtusk,
- 12) system gospodarowania padłymi zwierzętami (gospodarczymi, domowymi oraz bezpańskimi, np. z pasów drogowych) na terenie gminy Zatory realizowany będzie przez firmę „ELKUR” s.c. F. Kurowski, J. Kurowski, B. Szczepkowska zs., Nowy Krasnosielec 23a, 06 – 212 Krasnosielec. Po zgłoszeniu padłe zwierzęta zabierane są w ciągu 24 godzin,
- 13) na terenie gminy nie występują urządzenia zawierające PCB, w związku z czym w niniejszym *Planie* nie przedstawiono systemu gospodarowania nimi,
- 14) ze względu na ograniczone środki finansowe gmina Zatory jako jednostka odpowiedzialna za gospodarkę odpadami na swoim terenie nie przewiduje prowadzenia zbiórki następujących kategorii odpadów, w ramach zadań własnych:
 - wyeksploatowanych pojazdów,
 - odpady weterynaryjne (za wyjątkiem zbiórki „akcyjnej”),

- chemikaliów, olejów odpadowych, w tym opakowań nimi zanieczyszczonych (za wyjątkiem zbiórki „akcyjnej”).

Zbiórka oraz przekazywanie powyższych kategorii odpadów do odzysku bądź unieszkodliwiania pozostaje obowiązkiem wytwórców tych odpadów, w ramach indywidualnie podpisywanych umów z wyspecjalizowanymi podmiotami bądź w oparciu o zasady wynikające z obowiązujących przepisów prawnych.

Wyeksploatowane pojazdy, powstające w obrębie gminy Zatory, ich właściciele mogą przekazywać do stacji demontażu pojazdów zlokalizowanych m.in. na terenie powiatu pułtuskiego: *AUTO – SZROT Iwona Czarnecka, ul. Kościuszki 137, 06 – 100 Pułtusk* oraz *AUTO – SZROT, Adam Milewski, ul. Kościuszki 185 A, 06 – 100 Pułtusk*.

OSADY ŚCIEKOWE:

Osady ściekowe powstające na terenie gminy w momencie zebrania opłacalnej ekonomicznie partii transportowej, przekazywane są do dalszego zagospodarowania uprawnionym do tego działania podmiotom gospodarczym. Do czasu przekazania powyższe odpady magazynowane są na terenie oczyszczalni ścieków, w sposób chroniący środowisko wodno – gruntowe przed potencjalnym zanieczyszczeniem (pod wiatą, na terenie posiadającym utwardzone podłoże). Powyższy system gospodarki odpadami ściekowymi nie ulegnie zmianie w okresie programowania niniejszego *Planu gospodarki odpadami*.

ODPADY ZAWIERAJĄCE AZBEST:

Na dzień sporządzenia niniejszej aktualizacji *Planu gospodarki odpadami dla gminy Zatory* na terenie gminy zakończona została inwentaryzacja wyrobów azbestowych, występujących w obrębie obiektów budowlanych, zarówno stanowiących własność osób prywatnych, jak i stanowiących obiekty użyteczności publicznej. W ramach prowadzonej inwentaryzacji uzyskano dane dotyczące ilości wyrobów zawierających azbest na terenie gminy oraz ich ogólnej jakości, które stanowią podstawę planowanych przez Gminę zadań, sformalizowanych w formie *Programu usuwania azbest i wyrobów zawierających azbest na terenie gminy Zatory*.

Wśród najważniejszych działań, jakie samorząd gminny zobowiązany jest podjąć w zakresie gospodarki powyższą kategorią odpadów jest:

- 1) mobilizowanie właścicieli budynków do usunięcia wyrobów zawierających azbest poprzez system pomocy edukacyjnej i finansowej,

- 2) edukacja mieszkańców w zakresie szkodliwości azbestu, obowiązków dotyczących postępowania z wyrobami zawierającymi azbest oraz sposobów bezpiecznego ich usuwania oraz unieszkodliwiania,
- 3) podjęcie działań w kierunku pozyskania funduszy ze źródeł zewnętrznych.

Ze względu na uwarunkowania przyrodnicze, społeczne (wysokie nagromadzenie działek letniskowych na terenie gminy) oraz ograniczone środki budżetowe władze samorządowe **nie przewidują lokalizacji na terenie gminy stałego punktu dobrowolnego gromadzenia odpadów.**

Mając jednak na względzie ułatwienie przekazywania przez mieszkańców oraz przebywających na terenie gminy letników do właściwego zagospodarowania powstających w strumieniu odpadów komunalnych tzw. odpadów problemowych, tj. zużyty sprzęt elektryczny i elektroniczny, odpady wielkogabarytowe i niebezpieczne, samorząd gminy, w przypadku pozyskania dodatkowych środków finansowych, planuje zbiórkę powyższych kategorii odpadów w sposób akcyjny. Za odpowiednią organizację zbiórki oraz zabezpieczenie czasowego punktu dobrowolnego gromadzenia odpadów odpowiedzialny będzie Urząd Gminy.

Odpady z sektora komunalnego, powstające na terenie gminy Zatory w okresie programowania niniejszego *Planu*, przekazywane będą:

- na składowisko odpadów innych niż niebezpieczne i obojętne w m. Uniszki Cegielnia, gmina Wieczfnia Kościelna,
- do Regionalnego Zakładu Gospodarki Odpadami w m. Wola Pawłowska k. Ciechanowa, gmina Ciechanów.

Rozdział 6. Cele gospodarki odpadami na terenie gminy Zatory na lata 2012 – 2015, z perspektywą na lata 2016 – 2019

Wytyczając cele w gospodarce odpadami na terenie gminy Zatory kierowano się strategią wyznaczoną w znowelizowanej *Polityce Ekologicznej Państwa*, a także wytycznymi zawartymi w *Krajowym planie gospodarki odpadami 2014* i *Wojewódzkim Planie Gospodarki Odpadami dla Mazowsza na lata 2007 – 2015* oraz zapisami *Planu gospodarki odpadami dla powiatu pułtuskiego*.

Przy wytyczaniu poniższych celów uwzględniono specyfikę lokalną i ocenę możliwości zrealizowania danego celu.

Dla gminy Zatory wyznaczono *cel strategiczny* oraz *cele szczegółowe*, krótko – i długookresowe dotyczącego gospodarki odpadami komunalnymi (przenoszące na poziom gminy zapisy *Wojewódzkiego Planu Gospodarki Odpadami dla Mazowsza na lata 2007 – 2011, z uwzględnieniem lat 2012 – 2015*):

Cel strategiczny: *wprowadzenie na terenie całej gminy zorganizowanej i selektywnej zbiórki odpadów komunalnych, ze szczególnym uwzględnieniem odpadów opakowaniowych, odpadów ulegających biodegradacji i odpadów niebezpiecznych oraz zwiększenie poziomu odzysku i recyklingu odpadów*

Cele krótkookresowe 2012 – 2015:

- 1) Wspieranie działań dla zwiększenia świadomości ekologicznej mieszkańców gminy w zakresie prawidłowego funkcjonowania gospodarki odpadami komunalnymi,
- 2) Wspieranie działań w zakresie objęcia wszystkich mieszkańców gminy zorganizowanym oraz selektywnym zbieraniem odpadów do końca 2011 roku,
- 3) Zwiększenie efektywności systemu selektywnego zbierania odpadów w zakresie:
 - odpadów ulegających biodegradacji,
 - papieru i tektury,
 - odpadów opakowaniowych ze szkła,
 - tworzyw sztucznych i metali,
 - odpadów niebezpiecznych w strumieniu odpadów komunalnych (w tym: zużytych źródeł światła, zużytych baterii i akumulatorów, zużytego sprzętu elektrycznego i elektronicznego, przeterminowanych leków, itp.),
 - odpadów wielkogabarytowych i odpadów budowlano – remontowych.
- 4) Doskonalenie systemu selektywnej zbiórki dla osiągnięcia pod koniec 2015 roku odpowiednich poziomów odzysku i recyklingu dla:

- odpadów wielkogabarytowych na poziomie 65% ilości wytworzonej,
 - odpadów niebezpiecznych na poziomie 35% ilości wytworzonej,
 - poddania odpadów opakowaniowych – odzyskowi 60% ilości wytworzonej, recyklingowi – 55% - 80% ilości wytworzonej.
- 5) Wspieranie działań w zakresie ograniczenia kierowania na składowiska odpadów niesegregowanych i nieprzetworzonych,
- 6) Zmniejszenie ilości odpadów komunalnych ulegających biodegradacji kierowanych na składowiska odpadów, aby nie było składowanych:
- w 2013 więcej niż 50%,
 - w 2020 więcej niż 35%
- masy tych odpadów wytworzonych w 1995 r.,
- 7) Wspieranie działań na rzecz eliminacji praktyk nielegalnego składowania odpadów,
- 8) Wspieranie działań w zakresie zmniejszania masy składowanych odpadów komunalnych do max. 60% wytworzonych odpadów do końca 2014 r.

Cele długookresowe 2016 – 2019:

- 1) Kontynuacja działań na rzecz zwiększenia świadomości ekologicznej mieszkańców gminy,
- 2) Doskonalenie systemu selektywnego zbierania w celu podnoszenia poziomów odzysku i recyklingu poszczególnych kategorii odpadów,
- 3) Wspieranie rozwoju regionalnych systemów gospodarki odpadami komunalnymi,
- 4) Skierowanie w roku 2020 na składowiska odpadów innych niż niebezpieczne i obojętne nie więcej niż 35% (wagowo) całkowitej ilości odpadów komunalnych ulegających biodegradacji (w stosunku do roku 1995),
- 5) Wspieranie działań do składowania tylko odpadów przetworzonych (balastowych).

Szczególną uwagę dokumenty strategiczne w zakresie gospodarki odpadami poświęcają odpadom opakowaniowym, w związku z czym dla tej kategorii odpadów określono dodatkowe następujące cele:

Cele krótkookresowe 2012 – 2015:

- 1) Nasilenie działań informacyjno – edukacyjnych mających na celu zapobieganie powstawaniu odpadów opakowaniowych oraz propagowanie odzysku i recyklingu odpadów,
- 2) Zmniejszenie ilości odpadów opakowaniowych wydzielonych ze strumienia odpadów komunalnych kierowanych na składowiska odpadów,
- 3) Wdrażanie systemów selektywnego zbierania odpadów opakowaniowych,

- 4) Współpraca z organizacjami odzysku w celu wdrażania i rozwoju systemów zbierania odpadów opakowaniowych.

Cele długookresowe 2016 – 2019:

- 1) Kontynuacja działań informacyjno – edukacyjnych mających na celu zapobieganie powstawaniu odpadów opakowaniowych oraz propagowanie odzysku i recyklingu odpadów,
- 2) Doskonalenie funkcjonowania systemów selektywnego zbierania odpadów opakowaniowych w celu uzyskania wymaganych poziomów odzysku i recyklingu,
- 3) Kontynuacja współpracy z organizacjami odzysku w celu jak najlepszego funkcjonowania systemów zbierania odpadów opakowaniowych,
- 4) Wspieranie działań mających na celu rozbudowę oraz realizację nowych inwestycji zapewniających recykling, odzysk, w tym odzysk energii z odpadów z jednoczesnym odzyskiem ciepła i elektryczności.

Rozdział 6.1. Działania zmierzające do poprawy sytuacji w zakresie gospodarki odpadami

Przeciwdziałanie i minimalizacja wytwarzania odpadów komunalnych jest priorytetem w hierarchii polityki odpadowej, jako najbardziej pożądana opcja postępowania z odpadami. Zgodnie z art. 5 i 6 *ustawy o odpadach* powstawanie odpadów powinno być eliminowane lub ograniczone przez wytwarzających odpady niezależnie od stopnia uciążliwości bądź zagrożeń dla życia lub zdrowia ludzi oraz dla środowiska, a także niezależnie od ich ilości lub miejsca powstawania.

Zastosowane zostaną różne metody działań w celu zachęcenia mieszkańców do redukcji ilości wytwarzanych odpadów. Działania te obejmują przede wszystkim:

- edukację społeczną prowadzoną w celu zachęcenia do ograniczenia ilości odpadów, poprzez np. popularyzację ograniczania postaw konsumpcyjnych. Proponuje się wydanie ulotek lub umieszczenie na stronie internetowej przykładowych zaleceń dotyczących minimalizacji odpadów,
- utrwalanie nabytych postaw,
- zastosowanie instrumentów finansowych celem zachęcenia wytwórców do ograniczenia odpadów np. poprzez podwyższenie opłat za odbieranie odpadów, lub uzależnienie kosztów usuwania odpadów od ich ilości, itp.

Działania te będą prowadzone również poprzez właściwą organizację zbierania odpadów od mieszkańców.

Jednym z głównych celów *Planu* jest objęcie zorganizowanym systemem zbierania odpadów 100% mieszkańców gminy, a jednocześnie zebranie jak największej ilości wytwarzanych odpadów, w szczególności w sposób selektywny. Gromadzenie odpadów powinno stanowić etap krótkotrwały i przejściowy.

Obowiązek zbierania i pozbywania się odpadów komunalnych wytwarzanych na terenie nieruchomości spoczywa na jej właścicielach. Obowiązek ten może być realizowany za pośrednictwem przedsiębiorców uprawnionych do prowadzenia działalności w zakresie zbierania i transportu odpadów komunalnych na podstawie umowy.

Ustawa z dnia 27 kwietnia 2001 r. o odpadach w zakresie zbierania odpadów nakłada na samorząd terytorialny obowiązek zapewnienia warunków funkcjonowania systemu selektywnego zbierania odpadów, który przyczyni się do ograniczenia składowania odpadów komunalnych ulegających biodegradacji, wydzielenia odpadów niebezpiecznych ze strumienia odpadów komunalnych oraz osiągnięcia poziomów odzysku i recyklingu odpadów opakowaniowych.

Proponowany system zbierania odpadów komunalnych na terenie gminy powinien obejmować:

- kontynuację zbierania odpadów zmieszanych na dotychczasowych zasadach,
- wdrożenie selektywnego zbierania odpadów (z podziałem na frakcje: papier i tektura, szkło, tworzywa sztuczne, metale) metodą „u źródła” z zastosowaniem worków (system wieloworkowy) lub pojemników,
- selektywne zbieranie odpadów ulegających biodegradacji, w tym odpadów zielonych z terenów komunalnych,
- wdrożenie dodatkowego zbierania odpadów:
 - wielkogabarytowych,
 - budowlanych i poremontowych,
 - niebezpiecznych ze strumienia odpadów komunalnych (w tym: baterii i akumulatorów, przeterminowanych leków, świetlówek. itp.).

Podstawowymi zadaniami gminy w tym zakresie są:

- precyzyjne określenie obowiązków właścicieli nieruchomości i sposobu udokumentowania ich wykonania, przedstawione w „Regulaminie utrzymania czystości i porządku na terenie gminy”, uaktualnionym o zapisy zawarte w gminnym planie gospodarki odpadami,
- prowadzona na bieżąco kontrola gospodarki odpadami,
- bieżące aktualizowanie baz danych, zawierających m.in. ewidencje umów na odbiór odpadów komunalnych przez właścicieli nieruchomości i przedsiębiorców,
- przejęcie obowiązku pozbywania się zebranych na terenie nieruchomości odpadów komunalnych od tych właścicieli nieruchomości, którzy nie zawarli stosownych

umów z przedsiębiorcami na wywóz odpadów – za stosowną opłatą pobieraną od tych właścicieli,

- rozwinięcie systemu edukacji ekologicznej i informacji o systemie gospodarki odpadami.

Mianem działań zmierzających do poprawy sytuacji w zakresie gospodarowania odpadami określić należy również monitoring poeksploatacyjny prowadzonych dla zamkniętego składowiska odpadów w m. Zatory – Biele, obejmujący:

- skład wód odciekowych
- poziom wód podziemnych
- skład wód podziemnych

Częstotliwość prowadzonych pomiarów jest zgodna z *Rozporządzeniem Ministra Środowiska z dnia 9 grudnia 2002 r. w sprawie zakresu, czasu, sposobu oraz warunków prowadzenia monitoringu składowiska odpadów* (Dz. U. Nr 220, poz. 1858).

Rozdział 6.2. Rodzaj i harmonogram realizacji przedsięwzięć w zakresie gospodarki odpadami

W oparciu o wyniki, wnioski i zalecenia zawarte w poprzednich rozdziałach opracowany został program strategiczny i plan działania w dziedzinie gospodarki odpadami na terenie gminy Zatory, którego celem jest poprawa sytuacji w zakresie gospodarki odpadami.

Zaproponowany został: długoterminowy i krótkoterminowy program działań strategicznych. Pierwszy zawiera propozycje na okres 8 lat, zaś drugi na okres 4 lat.

Podstawowym zadaniem długoterminowego programu strategicznego jest określenie długoterminowego rozwoju systemu gospodarki odpadami. Z kolei zadaniem krótkoterminowego programu działań jest określenie celów i zadań, które gmina powinna podjąć w ciągu najbliższych czterech lat. Działania, zawarte w *Planie* pozwolą osiągnąć cele i wykonać zadania w ramach planowanego systemu gospodarki odpadami.

Zadania strategiczne do roku 2019 dla gminy Zatory opracowano na podstawie wytycznych zawartych w *KPGO 2014*, *KPGO 2010*, *Planie Gospodarki Odpadami dla Województwa Mazowieckiego do 2015 r.* oraz *Planu gospodarki odpadami dla powiatu pułtuskiego*. Pod uwagę wzięto również specyfikę gminy oraz jej organizacyjne i finansowe możliwości realizacji zadań z zakresu ochrony środowiska.

W poniższej tabeli nr 9 przedstawiono harmonogram realizacji przedsięwzięć obejmujący najbliższe 8 lat, zaś w tabeli nr 10 – harmonogram obejmujący 4 lata.

Tabela nr 9. Zadania strategiczne na lata 2012 – 2019 w zakresie gospodarki odpadami dla gminy Zatory

Rok	Zadanie	Jednostka odpowiedzialna
2012 - 2019	Kampanie na rzecz społecznej świadomości w zakresie gospodarki odpadami, działania informacyjne i edukacyjne dotyczące odpadów opakowaniowych, działania informacyjne i edukacyjne dotyczące wdrożenia systemu zbierania i przetwarzania danych, krajowa kampania informacyjna dla społeczeństwa i podmiotów gospodarczych oraz lokalne kampanie informacyjne dla społeczeństwa	gmina, powiat, Urząd Marszałkowski, Zarząd Województwa, związek gmin
2012 - 2019	Stworzenie systemów selektywnej zbiórki odpadów opakowaniowych i ulegających biodegradacji w celu realizacji celów w zakresie recyklingu i odzysku	gmina, powiat, producenci i importerzy opakowań, związek gmin
2012 - 2019	Stworzenie systemu zbiórki odpadów niebezpiecznych ze strumienia odpadów komunalnych w celu uzyskania zakładanych poziomów odzysku	gmina, powiat, związek gmin
2012 - 2019	Stworzenie systemu zbiórki odpadów budowlanych i rozbiórkowych w celu uzyskania zakładanych poziomów odzysku	gmina, powiat, związek gmin
2012 - 2019	Stworzenie systemu zbiórki odpadów wielkogabarytowych w celu uzyskania zakładanych poziomów odzysku	gmina, powiat, związek gmin
2012 - 2019	Sukcesywna likwidacja dzikich wysypisk odpadów	gmina
2012 - 2019	Monitoring jakości wód podziemnych w otoczeniu zrehabilitowanego składowiska odpadów w Zatory	gmina, WIOŚ
2012 - 2019	Usuwanie z terenu gminy wyrobów zawierających azbest	gmina, powiat, samorząd województwa
2012 - 2015	Współdziałanie w budowie Regionalnego Zakładu Gospodarki Odpadami (wyposażonego w linię sortowniczą segregacji odpadów zmieszanych, kompostownię i zakład wytwarzający paliwa z odpadów) w m. Wola Pawłowska k. Ciechanowa	gmina, związek gmin
2012 - 2015	Współdziałanie w organizacji zintegrowanego systemu gospodarki odpadami w regionie ciechanowski, m. in. poprzez budowę: <ul style="list-style-type: none"> – kwatery odpadów azbestowych i stacji przeładunku komunalnych odpadów zmieszanych w m. Oględa, gm. Przasnysz, – zakładu demontażu i segregacji odpadów wielkogabarytowych, sprzętu elektrycznego i elektronicznego oraz stacji przeładunku komunalnych odpadów zmieszanych w m. Płocochowo, gm. Przasnysz, – zakładu przeróbki i segregacji odpadów budowlanych oraz stacji przeładunku komunalnych odpadów zmieszanych w m. Maków Mazowiecki 	gmina, powiat, samorząd województwa, związek gmin

Tabela nr 10. Zadania priorytetowe na lata 2012 – 2015 w zakresie gospodarki odpadami dla gminy Zatory

Zadanie	Jednostka odpowiedzialna	Jednostka finansująca	Uwagi
Opracowanie i wdrożenie systemu zbiórki odpadów wielkogabarytowych i budowlanych	gmina, powiat, związek gmin	środki własne gminy, środki pomocowe PFOŚ i GW, GFOŚ i GW	K
Opracowanie i wdrożenie systemu zbiórki odpadów niebezpiecznych ze strumienia odpadów komunalnych	gmina, powiat, związek gmin		W
Opracowanie i wdrożenie systemu zbiórki odpadów opakowaniowych	gmina, powiat, organizacje odzysku, związek gmin		K
Opracowanie i wdrożenie systemu zbiórki odpadów ulegających biodegradacji	gmina, powiat, związek gmin	środki własne gminy, środki pomocowe PFOŚ i GW, GFOŚ i GW	K
Rozwój i ujednoczenie systemów zbierania zużytych olejów odpadowych ze źródeł rozproszonych, w tym od ludności	ministerstwo, gmina, związek gmin	środki z budżetu, środki własne gminy	K
Rozwój systemu zbierania małogabarytowych baterii i akumulatorów ze źródeł rozproszonych, w tym od ludności	gmina, organizacja odzysku, związek gmin	środki z budżetu, środki własne gminy	W
Realizacja edukacji ekologicznej w zakresie gospodarki odpadami, w szczególności odpadami: <ul style="list-style-type: none"> – opakowaniowymi, – biodegradowalnymi, – wielkogabarytowymi, – zużytym sprzętem elektrycznym i elektronicznym, – zużytymi urządzeniami zawierającymi substancje zubożające warstwę ozonową <ul style="list-style-type: none"> – olejami odpadowymi, – zużytymi bateriami i akumulatorami – pojazdami wycofanymi z eksploatacji, – wyrobami zawierającymi azbest 	gmina, powiat, województwo, organizacje odzysku, związek gmin	środki własne gminy, PFOŚ i GW, GFOŚ i GW, WFOŚ i GW, środki budżetu województwa, powiatu, fundusze pomocowe UE	W
Podnoszenie świadomości w zakresie prawidłowych sposobów postępowania z odpadami medycznymi i weterynaryjnymi w służbie zdrowia i gabinetach weterynaryjnych	województwo, powiaty, gminy, placówki służby zdrowia	środki z budżetu województwa, powiatu, gminy, placówek służby zdrowia	K
Monitoring jakości wód podziemnych w otoczeniu zrekultywowanego składowiska odpadów w zatory	gmina, WIOS	środki własne gminy	W
Bieżąca likwidacja dzikich wysypisk odpadów na terenie gminy, powiązana z akcją informacyjną oraz kontrolami w terenie	gmina	środki własne gminy PFOŚ i GW, GFOŚ i GW	W

Zadanie	Jednostka odpowiedzialna	Jednostka finansująca	Uwagi
Usuwanie z terenu gminy wyrobów zawierających azbest	gmina, powiat, samorząd województwa	środki własne gminy, środki własne powiatu, fundusze pomocowe UE	W
Współdziałanie w zakresie budowy Regionalnego Zakładu Gospodarki Odpadami w m. Wola Pawłowska k. Ciechanowa	gmina, powiat, samorząd województwa, związek gmin	środki własne gmin, PFOŚ i GW, GFOŚ i GW, WFOŚ i GW, NFOŚ i GW, fundusze pomocowe UE	K

Uwagi:

K – zadania koordynowane, W – zadania własne

W powyższym harmonogramie rzeczowym nie uwzględniono szczegółowych kosztów realizacji przedstawionych działań, gdyż ze względu na finansową kondycję gminy oraz priorytetowe znaczenie działań w zakresie sanitacji gminy ich realizacja w dużym stopniu uzależniona będzie od pozyskania przez gminę dodatkowych środków finansowych z funduszy zewnętrznych. W przedstawionym poniżej harmonogramie uwzględniono więc jedynie środki finansowe, które samorząd gminy Zatory może przeznaczyć na działania w zakresie gospodarki odpadami z własnego budżetu.

Biorąc pod uwagę jednostkowe koszty gospodarki odpadami komunalnymi zapisane w *KPGO 2010* oraz uwarunkowania lokalne gminy Zatory w poniższej tabeli nr 11 przedstawiono harmonogram uruchamiania środków finansowych na realizację zadań priorytetowych na lata 2012 – 2015, zaś w tabeli nr 12 – dla zadań strategicznych na lata 2016 – 2019.

Szacunkowe koszty usunięcia wszystkich wyrobów zawierających azbest z terenu gminy w sposób szczegółowy określone zostały w „*Programie usuwania azbestu i wyrobów zawierających azbest na terenie gminy Zatory*”, opracowanym w 2011 r.

Tabela nr 11. Harmonogram uruchamiania środków finansowych na realizację zadań priorytetowych w zakresie gospodarki odpadami dla gminy Zatory w latach 2012 – 2015

Zadanie	Szacunkowe koszty w tys. zł				Nakłady łączne (tys. zł)
	2012	2013	2014	2015	
Opracowanie i wdrożenie systemu zbiórki odpadów wielkogabarytowych i budowlanych	3,0	3,0	4,0	4,0	14,0
Opracowanie i wdrożenie systemu zbiórki odpadów niebezpiecznych ze strumienia odpadów komunalnych	2,0	2,0	3,0	3,0	10,0
Opracowanie i wdrożenie systemu zbiórki odpadów opakowaniowych	1,0	1,0	1,0	1,0	4,0
Opracowanie i wdrożenie systemu zbiórki odpadów ulegających biodegradacji	1,0	1,0	1,0	1,0	4,0
Rozwój i ujednoczenie systemów zbierania zużytych olejów odpadowych ze źródeł rozproszonych, w tym od ludności	bd	bd	bd	bd	bd

Aktualizacja „Planu gospodarki odpadami dla gminy Zatory na lata 2012 – 2015, z perspektywą na lata 2016 – 2019”

Zadanie	Szacunkowe koszty w tys. zł				Nakłady łączne (tys. zł)
	2012	2013	2014	2015	
Rozwój systemu zbierania małogabarytowych baterii i akumulatorów ze źródeł rozproszonych, w tym od ludności	1,0	1,0	1,0	1,0	4,0
Realizacja edukacji ekologicznej w zakresie gospodarki odpadami, w szczególności odpadami: <ul style="list-style-type: none"> - opakowaniowymi, - biodegradowalnymi, - wielkogabarytowymi, - zużytym sprzętem elektrycznym i elektronicznym, - zużytymi urządzeniami zawierającymi substancje zubożające warstwę ozonową <ul style="list-style-type: none"> - olejami odpadowymi, - zużytymi bateriami i akumulatorami - pojazdami wycofanymi z eksploatacji, - wyrobami zawierającymi azbest 	1,0	1,0	1,0	1,0	4,0
Podnoszenie świadomości w zakresie prawidłowych sposobów postępowania z odpadami medycznymi i weterynaryjnymi w służbie zdrowia i gabinetach weterynaryjnych	bd	bd	bd	bd	bd
Monitoring jakości wód podziemnych w otoczeniu zrehabilitowanego składowiska odpadów w Zatorach	1,5	1,5	1,5	1,5	6,0
Bieżąca likwidacja dzikich wysypisk odpadów na terenie gminy, powiązana z akcją informacyjną oraz kontrolami w terenie	bd	bd	bd	bd	bd
Usuwanie z terenu gminy wyrobów zawierających azbest *	-	-	-	-	-
Współdziałanie w zakresie budowy Regionalnego Zakładu Gospodarki Odpadami w m. Wola Pawłowska k. Ciechanowa **	bd	bd	bd	bd	bd
RAZEM:	10,5	10,5	12,5	12,5	46,0
Całkowite koszty w latach 2012 – 2015:					46,0

* - koszty zostały określone w „Programie usuwania azbestu i wyrobów zawierających azbest na terenie gminy Zatory”, stanowiącym załącznik do niniejszego Planu

** - powyższe wydatki realizowane będą w miarę posiadanych nadprogramowych środków budżetowych

Tabela nr 12. Harmonogram uruchamiania środków finansowych na realizację zadań strategicznych w zakresie gospodarki odpadami dla gminy Zatory w latach 2016 – 2019

Zadanie	Szacunkowe koszty w tys. zł				Nakłady łączne (tys. zł)
	2016	2017	2018	2019	
Kampanie na rzecz społecznej świadomości w zakresie gospodarki odpadami, działania informacyjne i edukacyjne dotyczące odpadów opakowaniowych, działania informacyjne i edukacyjne dotyczące wdrożenia systemu zbierania i przetwarzania danych, krajowa kampania informacyjna dla społeczeństwa i podmiotów gospodarczych oraz lokalne kampanie informacyjne dla społeczeństwa	2,0	2,0	2,0	2,0	8,0
Stworzenie systemów selektywnej zbiórki odpadów opakowaniowych i ulegających biodegradacji w celu realizacji celów w zakresie recyklingu i odzysku	2,0	2,0	2,0	2,0	8,0
Stworzenie systemu zbiórki odpadów niebezpiecznych ze strumienia odpadów komunalnych w celu uzyskania zakładanych poziomów odzysku	3,0	3,0	2,0	2,0	10,0
Stworzenie systemu zbiórki odpadów budowlanych i rozbiórkowych w celu uzyskania zakładanych poziomów odzysku	4,0	4,0	4,0	4,0	16,0
Stworzenie systemu zbiórki odpadów wielkogabarytowych w celu uzyskania zakładanych poziomów odzysku					
Monitoring jakości wód podziemnych w otoczeniu zrekultywowanego składowiska odpadów w Zatory	1,0	1,0	1,0	1,0	4,0
Usuwanie z terenu gminy wyrobów zawierających azbest *	-	-	-	-	-
Współdziałanie w organizacji zintegrowanego systemu gospodarki odpadami w regionie ciechanowski, m. in. poprzez budowę: – kwatery odpadów azbestowych i stacji przeładunku komunalnych odpadów zmieszanych w m. Oględa, gm. Przasnysz, – zakładu demontażu i segregacji odpadów wielkogabarytowych, sprzętu elektrycznego i elektronicznego oraz stacji przeładunku komunalnych odpadów zmieszanych w m. Płocochowo, gm. Przasnysz, – zakładu przeróbki i segregacji odpadów budowlanych oraz stacji przeładunku komunalnych odpadów zmieszanych w m. Maków Mazowiecki	bd	bd	bd	bd	bd
RAZEM:	12,0	12,0	11,0	11,0	46,0
Całkowite koszty w latach 2014 – 2017:					

* - koszty zostały określone w „Programie usuwania azbestu i wyrobów zawierających azbest na terenie gminy Zatory”

Przedstawione powyżej koszty obejmują wyłącznie działania organizacyjne i edukacyjne, nie obejmują podejmowania przez gminę działań inwestycyjnych, tj. zakup pojemników do segregacji odpadów komunalnych czy budowa czasowego punktu gromadzenia odpadów. Zakładane koszty są stosunkowo niskie, co bezpośrednio wynika z sytuacji finansowej gminy Zatory oraz priorytetowego kierowaniu środków finansowych na działania inwestycyjne w zakresie rozbudowy i modernizacji infrastruktury technicznej (wodociągi, kanalizacja, drogi).

Dodatkowo zakłada się, że w związku z przepisami *ustawy z dnia 1 lipca 2011 r. o zmianie ustawy o utrzymaniu czystości i porządku w gminach oraz niektórych innych ustaw* (Dz. U. Nr 152, poz. 897), które zaczną obowiązywać od 1 stycznia 2012 r. gminy zmuszone będą do weryfikacji budżetów ze względu na nowe obowiązki w zakresie gospodarki odpadami komunalnymi. Niestety na dzień sporządzenia niniejszej aktualizacji *Planu* nie istnieje możliwość oszacowania kosztów powyższego działania.

Rozdział 7. Edukacja ekologiczna

Wdrożenie ustaleń zawartych w *Planie gospodarki odpadami* wymaga zaangażowania i świadomego podejścia wszystkich mieszkańców gminy Zatory, w tym także działających na jej terenie podmiotów gospodarczych – wytwórców odpadów. Zaznaczyć jednak należy, iż prowadzenie edukacji ekologicznej jest procesem ciągłym, przynoszącym prawdziwe efekty dopiero po kilku lub kilkunastu latach.

Celem nadrzędnym programu edukacji ekologicznej powinno być zwiększenie ilości pozyskiwanych z odpadów surowców wtórnych oraz zmniejszenie ilości wytwarzanych odpadów. Cel ten może zostać osiągnięty poprzez:

- kształtowanie prawidłowych wzorców zachowań poszczególnych grup społeczeństwa gminy w odniesieniu do gospodarki odpadami,
- podniesienie wśród mieszkańców gminy świadomości i wrażliwości na sprawy związane z ochroną środowiska,
- upowszechnienie i zapewnienie każdemu mieszkańcowi dostępu do informacji na temat możliwości odzysku odpadów i płynących z tego korzyści ekologicznych i ekonomicznych,
- kontynuację edukacji na temat gospodarki odpadami w przedszkolach i szkolnictwie wszystkich szczebli,
- włączenie tematyki gospodarowania odpadami do działań i projektów realizowanych przez różnego rodzaju grupy społeczne i podmioty gospodarcze.

Edukacja powinna uświadomić mieszkańcom gminy, że oni sami „wytwarzają” odpady, oni sami decydują o ilości, składzie i sposobie gromadzenia odpadów, odpady są źródłem surowców i energii, które można wykorzystać, deponowanie odpadów na składowiskach nie jest jedyną metodą unieszkodliwiania i przerobu odpadów. Mieszkańcy powinni zdawać sobie sprawę, iż wybór określonych metod postępowania z odpadami pociąga za sobą konkretne skutki ekologiczne i ekonomiczne.

Należy równocześnie wyznaczyć cele i efekty z zakresu gospodarki odpadami, jakie ma przynieść prowadzona edukacja ekologiczna. Są nimi przede wszystkim:

- 1) dające się zmierzyć, ograniczenie masy odpadów wytwarzanych przez gospodarstwa domowe,
- 2) zwiększenie ilości odzyskiwanych i przetwarzanych surowców wtórnych,
- 3) likwidację dzikich wysypisk odpadów,
- 4) powstanie trwałych grup mieszkańców, współpracujących z samorządem lokalnym; podejmujących nowe wyzwania w zakresie edukacji ekologicznej,
- 5) zwiększenie przychylnego nastawienia społeczności lokalnej do zagadnień właściwej gospodarki odpadami.

Podstawą efektywnej edukacji ekologicznej jest określenie grup celowych, do których chce się dotrzeć. Głównym adresatem programu promocji i edukacji w zakresie gospodarki odpadami jest cała społeczność gminna, przy czym wyodrębnić należy trzy zasadnicze segmenty:

- 1) edukację ekologiczną obejmującą decydentów (pracowników samorządowych: starostów, burmistrzów, wójtów, sołtysów i radnych), oraz osoby mające przekazywać informacje pozostałym grupom społecznym (nauczycieli, dziennikarzy, pracowników służb komunalnych),
- 2) edukację ekologiczną dzieci i młodzieży opartą na ścisłej współpracy z placówkami oświaty,
- 3) edukację ekologiczną dorosłych członków społeczności lokalnych, realizowaną między innymi przez politykę medialną oraz prowadzenie okresowych akcji ekologicznych obejmujących wszystkich mieszkańców np. sprzątanie świata, wystawy, konkursy, festyny.

Celem szkolenia kadr jest przekazanie im praktycznych umiejętności i wiedzy fachowej, które są niezbędne do realizacji systemu gospodarki odpadami na terenie gminy. Bardzo ważne jest przekazanie kadrze informacji na temat nowoczesnych sposobów zagospodarowania odpadów, zagadnień prawnych i instytucjonalnych związanych z prowadzeniem nowoczesnej gospodarki odpadami.

Kluczową grupą jest młodzież szkolna i dzieci, gdyż wykazują się oni największą percepcją na edukację ekologiczną, a ponadto stanowią ważną grupę konsumencką. Ponadto jak wynika z doświadczeń, dzieci i młodzież mogą stać się swoistym przekaznikiem treści ekologicznych w swoich rodzinach. Mogą one „upominać” i nakłaniać rodziców do właściwego postępowania z odpadami powstającymi w gospodarstwie domowym, prowadzenia właściwej gospodarki wodno – ściekowej, itp. W pewnym stopniu poprzez swą świadomość ekologiczną dzieci i młodzież będą kształtować także model konsumpcyjny w rodzinie. Dzięki temu podczas zakupów będą wybierane np. opakowania wielokrotnego użytku.

Edukacja ekologiczna dzieci i młodzieży w dużej mierze powinna opierać się na placówkach oświatowych wszystkich szczebli. Z uwagi na brak odrębnego przedmiotu obejmującego tylko zagadnienia edukacji ekologicznej, treści te powinny być włączane w realizowane w ramach programów nauczania dla poszczególnych grup wiekowych.

Stosunkowo nieskomplikowanymi dla samorządów przykładami wspierania ekologicznych działań szkół jest między innymi współfinansowanie, wspólna organizacja i pomoc merytoryczna w takich przedsięwzięciach jak:

- organizacja Dnia Ziemi, czy Światowego Dnia Ochrony Środowiska,
- prowadzenie programów autorskich czy innowacji pedagogicznych w szkołach,

- programy edukacyjne, np. związane z gospodarowaniem odpadami w gminie lub innym realizowanym przez gminę przedsięwzięciem na rzecz środowiska,
- konkursy związane z tematyką lokalnej gospodarki odpadowej,
- udział pracowników samorządowych w zajęciach terenowych klas bądź kół przyrodniczych, w charakterze specjalistów, w zakresie określonym tematem zajęć terenowych,
- udostępnianie i popularyzacja informacji, w tym także materiałów drukowanych na temat zagrożeń i prośrodowiskowych działań gminy, celem wspólnej edukacji mieszkańców tego terenu,
- wzbogacanie bibliotek szkolnych w materiały dydaktyczne przydatne w realizacji zagadnień związanych z gospodarką odpadową, ekologią i ochroną środowiska,
- wspieranie programów i ekologicznych przedsięwzięć szkół w niezbędne pomoce naukowe, wykorzystywane podczas realizacji tych działań.

Edukacja osób dorosłych wymaga znalezienia właściwego sposobu kształtowania świadomości ekologicznej. Specjalnie organizowane spotkania, wykłady, czy kluby dyskusyjne nie zawsze przynoszą zamierzone rezultaty. Krąg odbiorców tego typu form edukacyjnych bywa bardzo zawężony (pojawiają się tylko zainteresowani). Z badań wynika, że na kształtowanie świadomości ekologicznej duży wpływ wywierają media. Przekazują one wiedzę na temat funkcjonowania, znaczenia i zagrożeń przyrody, ale również informują na bieżąco o problemach i działaniach na rzecz ochrony środowiska. Dlatego też współpraca z mediami (prasa lokalna, rozgłośnie radiowe, telewizja) nie tylko poszerza znacznie krąg edukowanych, ale także przekazuje treści ekologiczne wraz z informacjami o konkretnych działaniach.

Edukacja ekologiczna dorosłych powinna być połączona również z rozrywką społeczności lokalnych, w czasie której mogą być propagowane treści ekologiczne. Imprezy takie, jak festyny, wystawy, konkursy, wycieczki, czy koncerty zazwyczaj przeznaczone są dla całych rodzin. Istnieje tym samym sposobność do włączenia dzieci w prezentacje ekologiczne i przekazywanie wiedzy rodzicom, zaangażowanym w występy dzieci. Taki sposób edukowania dorosłych (rodziców) jest bardzo skuteczną formą przekazywania treści ekologicznych. Nie należy również zapomnieć o ogólnopolskich sezonowych „akcjach ekologicznych”, np. Sprzątanie Świata, Dzień Ziemi, Dzień Bez Samochodu i inne. Stawiają sobie one za cel szeroko rozumianą ochronę środowiska, ostrzegają przed zagrożeniami, uświadamiają szkodliwość niektórych zachowań człowieka.

Reasumując powyższe właściwa realizacja działań związanych z edukacją ekologiczną w zakresie szeroko pojmowanej gospodarki odpadami na terenie gminy Zatory wymaga realizacji następujących zadań:

- 1) *organizacja szkoleń dla pracowników administracji samorządowej oraz nauczycieli prowadzących zajęcia edukacji ekologicznej* - należy przeprowadzić cykl szkoleń dla pracowników samorządowych poświęconych umiejętnościom prezentacji najważniejszych problemów ekologicznych gminy, z udziałem specjalistów zorientowanych w metodach prezentacji i przekazywania informacji. Ponadto, należy przeprowadzić szkolenia dotyczące racjonalnej gospodarki odpadami dla nauczycieli, którzy będą prowadzić odpowiednie zajęcia dla dzieci i młodzieży,
- 2) *prowadzenie akcji informacyjnych dla mieszkańców* – dotyczy to szczególnie akcji propagujących racjonalną gospodarkę odpadami, selektywną zbiórkę oraz np. prowadzenie przydomowych kompostowników. Promocja będzie zorganizowana przy zastosowaniu form oświatowych, kulturalnych i reklamowych.

Rozdział 8. Aspekty finansowe realizacji Planu gospodarki odpadami

Przyjęte rozwiązania gospodarki odpadami na terenie gminy Zatory muszą pozwalać na osiągnięcie sytuacji, w której, zgodnie z zasadą *zanieczyszczający płaci*, koszty funkcjonowania systemu przeniesione będą na wytwórców odpadów. Docelowo, wsparcie finansowe gminy może jedynie dotyczyć:

- etapu wdrożenia poszczególnych elementów systemu,
- działań inwestycyjnych,
- postępowania z wybranymi rodzajami odpadów, w szczególności odpadami niebezpiecznymi,
- działań edukacyjno – informacyjnych.

Większość instytucji, które udzielają dotacji lub korzystnie oprocentowanych kredytów na inwestycje w dziedzinie gospodarki odpadami wymaga, żeby inwestycja osiągnęła odpowiednio duży efekt ekologiczny i objęła swym zasięgiem możliwie największą liczbę mieszkańców aglomeracji, powiatu lub związku komunalnego. Dlatego należy dążyć, aby podejmowane działania obejmowały swym zasięgiem kilka gmin (np. spójny międzygminny model gospodarki odpadami). Wspólne działanie gmin ma wpływ nie tylko na finansowanie inwestycji (obniży koszty, które będzie musiała ponieść pojedyncza gmina), ale również obniży koszty eksploatacyjne.

W zależności od ostatecznie przyjętego wariantu organizacyjnego gospodarki odpadami na terenie powiatu gminy będą samodzielnie lub wspólnie z innymi gminami finansować realizację konkretnych zadań.

Źródła finansowania działań związanych z gospodarką odpadami można podzielić na trzy zasadnicze grupy:

- *publiczne* – np. pochodzące z budżetu państwa lub gminy lub pozabudżetowych instytucji publicznych,
- *prywatne* – np. z banków komercyjnych, funduszy inwestycyjnych, towarzystw leasingowych,
- *publiczno – prywatne* – np. ze spółek prawa handlowego z udziałem gminy.

Zadania przyjęte do realizacji celów gospodarki odpadami na terenie gminy Zatory mogą być finansowane z następujących źródeł:

- środki własne budżetu,
- środki własne podmiotów gospodarczych,
- środki Narodowego Funduszu Ochrony Środowiska,
- środki Wojewódzkiego, Powiatowego oraz Gminnego Funduszu Ochrony Środowiska i Gospodarki Wodnej,

- kredyty i pożyczki preferencyjne udzielane np. przez Bank Ochrony Środowiska (np. BOŚ S.A.),
- kredyty i pożyczki międzynarodowych instytucji finansowych (np. Europejski Bank Odbudowy i Rozwoju – EBO i R, Bank Światowy),
- Fundusz Spójności Unii Europejskiej,
- kredyty i pożyczki o oprocentowaniu preferencyjnym udzielane przez instytucje wspierające rozwój gmin i powiatów,
- zagraniczna pomoc finansowa udzielana poprzez fundacje i programy pomocowe (np. Europejski Fundusz Rozwoju Wsi Polskiej).

ŚRODKI FINANSOWE UNII EUROPEJSKIEJ

Aktualnie istnieje możliwość finansowania inwestycji w ochronie środowiska z Funduszy Strukturalnych oraz Funduszu Spójności, a także możliwość finansowania inwestycji ze Zintegrowanego Programu Operacyjnego Rozwoju Regionalnego (inwestycje w skali regionalnej i lokalnej).

W zakresie gospodarki odpadami i ochrony powierzchni ziemi wsparcie inwestycyjne w okresie realizacji Narodowego Planu Rozwoju przeznaczone będzie przede wszystkim na budowę, rozbudowę lub modernizację składowisk odpadów komunalnych, systemy selektywnej zbiórki, recyklingu i odzysku odpadów komunalnych (sortownie, kompostownie), systemy zbiórki i unieszkodliwiania odpadów niebezpiecznych.

Najważniejszym źródłem pozyskania funduszy na realizację inwestycji w zakresie gospodarki odpadami jest Fundusz Spójności. W ramach tego funduszu, dla ustanowionego przez polski rząd, Programu Operacyjnego „Infrastruktura i Środowisko” w Priorytecie II – Gospodarka Odpadami i Ochrona Powierzchni Ziemi, przeznaczono środki finansowe w postaci pomocy bezzwrotnej na kwotę 1.107,65 mln euro. Beneficjentami tego funduszu mogą być jednostki samorządu terytorialnego i ich związki lub podmioty świadczące usługi z zakresu zadań własnych JST. Projekty finansowane muszą obejmować minimum 150 tys. mieszkańców.

Mniejsze projekty gospodarki odpadami obsługujące poniżej 150 tys. mieszkańców, mogą być finansowane w ramach regionalnych programów operacyjnych (RPO). W oparciu o środki Programu Rozwoju Obszarów Wiejskich istnieje możliwość realizacji projektów dla gmin wiejskich i gmin miejskich liczących poniżej 5 tys. mieszkańców.

Niektóre działania w zakresie gospodarki odpadami (np. recyklingu), mogą być dofinansowane z Norweskiego Mechanizmu Finansowego i Mechanizmu Finansowego Europejskiego Obszaru Gospodarczego, choć środki przeznaczone na gospodarkę odpadami w tych funduszach są relatywnie niewielkie.

FUNDUSZE EKOLOGICZNE

Funkcjonujący w Polsce system funduszy ekologicznych obejmuje: Narodowy Fundusz Ochrony Środowiska i Gospodarki Wodnej oraz wojewódzkie fundusze ochrony środowiska i gospodarki wodnej.

Zasady funkcjonowania narodowego i wojewódzkich funduszy ochrony środowiska i gospodarki wodnej określa *ustawa z dnia 27 kwietnia 2001 r. – Prawo ochrony środowiska*. Szczegółowe zasady gospodarki finansowej NFOŚ i GW oraz wojewódzkich funduszy ochrony środowiska i gospodarki wodnej określa *Rozporządzenie Ministra Środowiska z dnia 20 grudnia 2002 r.* (Dz. U. Nr 230, poz.1934). Fundusze te gromadzą wpływy z opłat uiszczanych przez podmioty gospodarcze za korzystanie ze środowiska oraz kar administracyjnych.

Zasadniczym celem Narodowego Funduszu jest wspieranie finansowe przedsięwzięć podejmowanych dla poprawy jakości środowiska w Polsce. W zakresie ochrony powierzchni ziemi, w tym ochrony środowiska przed odpadami, zakłada się dofinansowanie następujących zadań inwestycyjnych:

- likwidacja uciążliwości starych składowisk odpadów niebezpiecznych,
- unieszkodliwianie odpadów powstających w związku z transportem samochodowym (autozłom, płyny eksploatacyjne, akumulatory, ogumienie, tworzywa sztuczne) oraz zbiórka i wykorzystanie olejów przepracowanych,
- przeciwdziałanie powstawaniu i unieszkodliwianie odpadów przemysłowych i odpadów niebezpiecznych,
- realizacja międzygminnych i regionalnych programów zagospodarowania odpadów komunalnych (w tym budowa zakładów przetwórstwa odpadów oraz wspomaganie systemów zagospodarowywania osadów ściekowych).

Wojewódzkie Fundusze Ochrony Środowiska i Gospodarki Wodnej przygotowują listy zadań, które mogą być przez nie dofinansowywane. Lista taka sporządzana jest corocznie (brak jest wieloletnich programów wydatkowania funduszy na realizację określonych zadań) i każdorazowo obejmuje pewne działania z zakresu gospodarki odpadami.

BANKI WSPIERAJĄCE INWESTYCJE EKOLOGICZNE

Bank Ochrony Środowiska ma statutowo nałożony obowiązek kredytowania inwestycji służących ochronie środowiska. Udziela kredytów na między innymi: budowę składowisk odpadów i innych obiektów do odzysku i unieszkodliwiania odpadów, zakup urządzeń związanych z usuwaniem odpadów, zakup sprzętu niezbędnego do zorganizowania zbiórki i transportu odpadów. Kredyty z BOŚ umożliwiają sfinansowanie zadania inwestycyjnego w 100%. Środki te są oprocentowane w wysokości od 1%. Okres

spłaty kredytu wynosi 5 lat, a okres karencji 1 rok. BOŚ udziela również kredytów ze środków Narodowego oraz Wojewódzkich FOŚ i GW.

Ponadto aktywnie finansowanie gospodarki odpadami to wspomagają następujące instytucje finansowe: Bank Rozwoju Eksportu S.A., Polski Bank Rozwoju S.A., Bank Światowy czy Europejski Bank Odbudowy i Rozwoju.

PARTNERSTWO PUBLICZNO – PRYWATNE

Partnerstwo publiczno – prywatne (PPP) można zdefiniować jako partnerstwo, w którym administracja samorządowa oraz sektor prywatny realizują wspólne przedsięwzięcia, dzieląc się zarówno zyskiem jak i ryzykiem oraz odpowiedzialnością za podejmowaną działalność. Szersza definicja PPP obejmuje również współpracę administracji z organizacjami pozarządowymi (NGO). W ostatnim czasie powszechniejsze stały się tzw. partnerstwa trójsektorowe. Są to inicjatywy, w których władze, podmioty gospodarcze i NGO współpracują w celu rozwiązania złożonych problemów lokalnych i regionalnych oraz zapewnienia odpowiednich usług.

W przypadku samorządu terytorialnego budowa i wdrożenie partnerstwa ma na celu prywatyzację sektora użyteczności publicznej w tym zakresie, w którym określone zadania mogą być wykonywane przez podmioty sektora prywatnego: np. budowa zakładu gospodarki odpadami. Rezultatem takiego partnerstwa powinno być uzyskanie lepszej jakości świadczonych usług. Dodatkowo dla samorządów, taka współpraca oznacza ograniczenie zadań własnych jedynie do kontrolowania podmiotu prywatnego, szczególnie w zakresie wykorzystania przekazywanych środków.

Komisja Europejska wyróżnia trzy podstawowe rodzaje partnerstwa publiczno – prywatnego. Są to:

- *BOT (Build-Operate-Transfer)* – model zakłada, że udział inwestora prywatnego jest ograniczony do budowy i eksploatacji inwestycji (np. zakładu gospodarki odpadami) przez określony czas, a następnie przekazania jej (wraz z prawami do eksploatacji) władzom publicznym. Prywatny inwestor jest finansowany za pomocą subwencji z kasy samorządowej. Przez cały czas prawnym właścicielem inwestycji jest samorząd,
- *DBFO (Design-Build-Finance-Operate)* – w tym modelu przez czas trwania kontraktu inwestycja jest w zasadzie własnością inwestora prywatnego, który jest zobowiązany do znalezienia środków finansowych potrzebnych do jej zrealizowania. Koszt bieżącej eksploatacji (oraz np. spłata długów) jest pokrywany z samorządowej subwencji. Po określonym czasie – tak jak w BOT – prawo własności przechodzi na władze. Główną zaletą modelu jest zdjęcie z samorządu ciężaru finansowania budowy inwestycji, a wadą – według KE – są skomplikowane procedury (przetargu, przekazania własności itp.),

- *BOO (Build-Own-Operate)* – ten model różni się od DBFO jednym ważnym szczegółem – inwestor prywatny ściąga opłaty z użytkowników inwestycji (np. składowiska); w ten sposób zbiera pieniądze na jej utrzymanie i ewentualną spłatę długów. W tym przypadku inwestor prywatny jest właścicielem inwestycji (na czas trwania kontraktu). Koncesja zdejmuje z samorządu wszystkie obciążenia finansowe.

Istnieje kilka aspektów utrudniających realizację partnerstwa publiczno-prywatnego w Polsce. Są to m.in. niewystarczające ramy ustawodawcze i prawne oraz brak zdolności do organizowania przetargów i przyznawania zamówień.

OBLIGACJE KOMUNALNE

Ze względu na wysokie oprocentowanie kredytów i pożyczek coraz popularniejszym sposobem na pozyskanie dodatkowych środków finansowych na gminne inwestycje w zakresie ochrony środowiska jest emisja obligacji komunalnych, czyli papierów wartościowych, w którym jedna strona, zwana *emitentem obligacji*, stwierdza, że jest dłużnikiem drugiej strony, zwanej *obligatariuszem* (właściciel obligacji) i zobowiązuje się wobec niego do wykupu obligacji. Emisja obligacji jest formą zaciągnięcia kredytu. Kredytodawcą jest obligatariusz, kredytobiorcą – emitent. Emisja obligacji daje emitentowi środki na rozwój, a kupującemu obligacje korzystne ulokowanie środków pieniężnych na określony czas.

Wśród najważniejszych powodów, dla których emisja obligacji komunalnych jako sposobu pozyskania dodatkowych środków finansowych wzrasta, wymienić należy:

- 1) możliwość zgromadzenia dużej ilości środków, których dostarczenie przez jeden bank byłoby niemożliwe lub znacznie utrudnione,
- 2) możliwość finansowania działalności komunalnej,
- 3) możliwość dostosowania terminów wypłaty oprocentowania, jak i wykupu obligacji stosownie do potrzeb danego projektu,
- 4) niższe koszty emisji i obsługi obligacji niż analogiczne koszty pozyskania kredytu bankowego,
- 5) możliwość uaktywnienia środków kapitałowych, do których normalnie jednostkom samorządu terytorialnego trudno jest dotrzeć,
- 6) możliwość umocnienia pozycji negocjacyjnej gminy w rozmowach z bankami przy staraniu się o kredyt komercyjny.

Rozdział 9. Zarządzanie i wdrażanie Planu gospodarki odpadami

Podstawowy ciężar odpowiedzialności nad funkcjonowaniem systemu spoczywa na Wójcie Gminy Zatory. Do obowiązkowych zadań własnych gminy w zakresie gospodarki odpadami komunalnymi należy (w związku z faktem, iż czasookres programowania niniejszego *Planu* rozpoczyna się w roku 2012 poniższe zadania obejmują ostatnią nowelizację *ustawy o utrzymaniu czystości i porządku w gminach*) należy w szczególności:

- 1) zapewnienie budowy, utrzymania i eksploatacji, własnych lub wspólnych z innymi gminami:
 - regionalnych instalacji do przetwarzania odpadów komunalnych,
 - stacji zlewnych, w przypadku gdy podłączenie wszystkich nieruchomości do sieci kanalizacyjnej jest niemożliwe lub powoduje nadmierne koszty
 - instalacji i urządzeń do zbierania, transportu i unieszkodliwiania zwłok zwierzęcych lub ich części,
- 2) objęcie wszystkich mieszkańców nieruchomości na terenie gminy systemem gospodarowania odpadami komunalnymi,
- 3) ustanowienie selektywnego zbierania odpadów komunalnych obejmującego co najmniej następujące frakcje odpadów:
 - papieru,
 - metali,
 - tworzyw sztucznych,
 - szkła i opakowań wielomateriałowych,
 - odpadów komunalnych ulegających biodegradacji, w tym odpadów opakowaniowych ulegających biodegradacji,
- 4) prowadzenie edukacji ekologicznej i informacji o systemie gospodarki odpadami,
- 5) stworzenie warunków selektywnego zbierania odpadów niebezpiecznych ze strumienia odpadów komunalnych.

Równie istotne zobowiązania w zakresie gospodarki odpadami ciąży na wytwórcach odpadów komunalnych, którymi są właściciele nieruchomości. Powinni oni zapewnić utrzymanie czystości i porządku oraz należytego stanu sanitarno – higienicznego nieruchomości w szczególności poprzez prowadzenie selektywnego zbierania odpadów komunalnych i przekazywania do odbioru poszczególnych strumieni odpadów komunalnych.

Realizacja *Planu gospodarki odpadami dla gminy Zatory* wymaga skorzystania z instrumentów dostępnych gminnej jednostce samorządowej:

- wykorzystania na zasadzie sprzężenia zwrotnego innych dokumentów planistycznych, w tym przede wszystkim planów finansowych (budżetów), planów zagospodarowania przestrzennego, jak również strategii rozwoju, wieloletnich planów inwestycyjnych, sektorowych planów rozwoju etc.,
- stanowienia prawa miejscowego, przede wszystkim szczegółowych zasad utrzymania czystości i porządku na terenie gminy,
- wydawania i opiniowania aktów administracyjnych zarówno związanych bezpośrednio z gospodarką odpadami (opiniowanie zezwoleń na wytwarzanie odpadów, zezwoleń na prowadzenie działalności w zakresie odzysku, unieszkodliwiania, zbierania, transportu odpadów),
- wykonywania funkcji nadzorczych i kontrolnych w zakresie określonych ustawowo samodzielnie bądź za pomocą właściwych służb, inspekcji i straży,
- działalności informacyjno – edukacyjną (w tym udzielanie informacji o środowisku).

W celu prawidłowego wdrażania *Planu*, Wójt Gminy będzie kierował jego realizacją poprzez:

- wykorzystanie swoich kompetencji w zakresie gospodarki odpadami (wydawanie decyzji, zarządzeń i postanowień, przyjmowania informacji i prowadzenia kontroli w zakresie przysługujących kompetencji),
- współpracę ze Starostą Powiatu Pułtuskiego,
- współpracę z Marszałkiem Województwa Mazowieckiego, Wojewodą Mazowieckim, Wojewódzkim Inspektoratem Ochrony Środowiska – realizującymi zadania wynikające z ich kompetencji w zakresie gospodarowania odpadami.

Rozdział 10. Sposób kontroli oraz dokumentowania realizacji Planu gospodarki odpadami

Monitorowanie realizacji *Planu* umożliwia ocenę prawidłowości i efektywności działań oraz szybkie i elastyczne reagowanie na zmiany. Zbieranie wyników działań w sposób określony przepisami prawnymi (forma, tryb i terminy przekazywania do wojewódzkiej bazy danych o gospodarce odpadami) składa się na system monitorowania gospodarki odpadami, natomiast porównanie tych wyników z wartościami wskaźników kontrolnych na system oceny realizacji zamierzonych celów.

Wójt Gminy Zatory odpowiada za wdrożenie systemu opracowanego w planie gospodarki odpadami i jest zobowiązany także do opracowania oraz wdrożenia systemu monitoringu.

Rozdział 10.1. Opiniowanie projektu Planu

Projekt planu gminnego podlega zaopiniowaniu przez zarząd województwa, zarząd powiatu oraz regionalny zarząd gospodarki wodnej. Organy te udzielają opinii w terminie nie dłuższym niż dwa miesiące od dnia otrzymania projektu. Nie udzielenie opinii w tym terminie uznaje się za opinię pozytywną.

Ponadto, zgodnie z ustawą z dnia 3 października 2008 r. o udostępnianiu informacji o środowisku i jego ochronie, udziale społeczeństwa w ochronie środowiska oraz o ocenach oddziaływania na środowisko, projekt Planu wraz z prognozą oddziaływania na środowisko podlegają zaopiniowaniu przez regionalnego dyrektora ochrony środowiska oraz państwowego wojewódzkiego inspektora sanitarnego. Organy te wydają opinię w terminie 30 dni od dnia otrzymania wniosku o wydanie opinii.

Rozdział 10.2. Nadzór i kontrola nad wykonaniem ustaleń Planu

Działania kontrolne będą z jednej strony źródłem dodatkowych informacji o stanie gospodarki odpadami, z drugiej instrumentem egzekwowania postępowania z odpadami zgodnego z prawem ogólnie obowiązującym i miejscowym.

Podstawowe informacje o odpadach są gromadzone w bazach danych, prowadzonych przez Urząd Marszałkowski Województwa Mazowieckiego, Wojewódzki Inspektorat Ochrony Środowiska w Warszawie oraz Główny Urząd Statystyczny.

Najważniejszym zadaniem jest usprawnienie systemu ewidencji zebranych odpadów poprzez przestrzeganie i egzekwowanie obowiązku przedkładania informacji (o których mowa w art. 9a ustawy z dnia 13 września 1996 roku o utrzymaniu czystości i

porządku w gminach) przez podmioty zajmujące się odbieraniem odpadów komunalnych od mieszkańców gminy Zatory.

Do prowadzenia ilościowej i jakościowej ewidencji, zgodnie z katalogiem odpadów i listą odpadów niebezpiecznych, jest obowiązany każdy posiadacz odpadów, z wyjątkiem osób fizycznych oraz jednostek organizacyjnych, nie będących przedsiębiorstwami, które wykorzystują odpady na własne potrzeby. W przypadku odpadów komunalnych ewidencję muszą prowadzić wszystkie podmioty zajmujące się ich odbieraniem, transportem oraz odzyskiem i unieszkodliwianiem tych odpadów. System ewidencji opiera się na sporządzaniu kart ewidencji odpadów oraz kart przekazania odpadów.

Rozdział 10.3. Sprawozdanie z postępów we wdrażaniu Planu

Ustawa z dnia 21 kwietnia 2001 r. o odpadach stanowi, że:

- plany gospodarki odpadami wszystkich szczebli podlegają aktualizacji nie rzadziej niż co 4 lata,
- co 2 lata organy wykonawcze opracowujące projekty planów składają sprawozdanie z realizacji planu organom uchwalającym plany (w przypadku gminy Zatory - Wójt składa sprawozdanie Radzie Gminy).

Wójt Gminy ma obowiązek składania co 2 lata Radzie Gminy sprawozdania z realizacji planu gospodarki odpadami. Sprawozdanie z realizacji planu gospodarki odpadami, obejmujące okres dwóch lat kalendarzowych, według stanu na dzień 31 grudnia roku kończącego ten okres, Wójt przedkłada Radzie Gminy i zarządowi powiatu w terminie do dnia 31 marca po upływie okresu sprawozdawczego. Sprawozdanie z realizacji gminnego planu powinno obejmować:

- ocenę stopnia realizacji określonych w planie celów i kierunków działań,
- sprawozdanie z wykonanych zadań pozainwestycyjnych i inwestycyjnych,
- zgodność wykonanych zadań z harmonogramem prac,
- sprawozdanie z realizacji harmonogramu finansowania założonych przedsięwzięć,
- podsumowanie z wnioskami i ewentualną rekomendacją nowelizacji planu.

Ocena realizacji planu gospodarki odpadami będzie realizowana poprzez:

- porównanie wskaźników odpowiadających założonym w planie celom,
- ocenę dynamiki zmian poszczególnych parametrów,
- ocenę realizacji zadań.

Ocena realizacji określonych działań dotyczyć będzie:

- ilości wytwarzanych odpadów komunalnych,

- ilości zbieranych odpadów komunalnych,
- systemu selektywnego zbierania odpadów: ulegających biodegradacji, odpadów niebezpiecznych wydzielonych ze strumienia odpadów komunalnych, wielkogabarytowych, odpadów przydatnych do recyklingu (w tym odpadów opakowaniowych), budowlano – remontowych,
- ilości odpadów poddanych odzyskowi i unieszkodliwianiu w tym odpadów ulegających biodegradacji, odpadów niebezpiecznych wydzielonych ze strumienia odpadów komunalnych, odpadów wielkogabarytowych, odpadów przydatnych do recyklingu (w tym odpadów opakowaniowych), odpadów budowlano – remontowych.

Rozdział 10.4. Weryfikacja i aktualizacja Planu

Ustawa o odpadach wymaga, aby plany gospodarki odpadami aktualizowane były nie rzadziej niż raz na 4 lata. Jeżeli zmiany w gospodarce odpadami w gminie będą znaczące, lub będzie wymagała tego sytuacja lokalna, plan gospodarki odpadami powinien być zaktualizowany przed tym terminem.

Proces aktualizacji poprzedza weryfikacja dokumentu w celu oceny, które części planu wymagają aktualizacji i w jakim zakresie. Weryfikacji podlega cały *Plan*, tj. aktualny stan gospodarki odpadami, wytyczone cele i działania, program krótko i długoterminowy, określone zadania i harmonogram ich realizacji.

Przy aktualizacji *Planu* niezbędna będzie weryfikacja danych wyjściowych przyjętych przy opracowywaniu niniejszego planu przez:

- udoskonalone metodyki szacowania,
- zamianę danych szacowanych przez dane pomierzone,
- uzupełnienie o dane uprzednio niedostępne lub nieuwzględnione, w szczególności w oparciu o informacje pozyskane drogą monitoringu i kontroli.

Rozdział 10.5. Wskaźniki monitorowania efektywności Planu

Na system monitorowania gospodarki odpadami składa się zbieranie informacji o wynikach działań, natomiast porównanie tych wyników z wartościami wskaźników kontrolnych – na system oceny realizacji zamierzonych celów.

Monitoring realizacji *Planu gospodarki odpadami* jest niezbędny dla prowadzenia bieżących analiz postępów w jego wdrażaniu. Realizacja tego celu wymaga sprawnych i wydolnych źródeł informacji oraz narzędzi do ich gromadzenia. Potrzebna jest zatem w szerokim stopniu informatyzacja danych. Oceny realizacji *Planu* dokonujemy:

- po zakończeniu opracowania dokumentu,

- w trakcie jej realizacji,
- po zakończeniu realizacji wszystkich celów i zadań przyjętych w *Planie*.

Monitoring *Planu* powinien odbywać się co roku. Wdrażanie *Planu* powinno podlegać regularnej ocenie w zakresie:

- określenia stopnia wykonania przedsięwzięć/ działań,
- określenia stopnia realizacji przyjętych celów,
- oceny rozbieżności pomiędzy przyjętymi celami i działaniami, a ich wykonaniem
- analizy przyczyn tych rozbieżności.

Podstawę monitoringu aktualizacji *Planu gospodarki odpadami dla gminy Zatory na lata 2012 – 2019* stanowią będą wskaźniki przedstawione w tabeli nr 13. Ich zakres określono z uwzględnieniem zapisów planów wyższego rzędu oraz możliwości dostępu do informacji o ich wielkości na poziomie gminy.

Tabela nr 13. Wskaźniki monitoringu *Planu*

Lp.	Wskaźnik charakteryzujący gospodarkę odpadami	Jednostka
1.	Masa zebranych odpadów komunalnych	Mg/ rok
2.	Masa zebranych odpadów komunalnych na 1 mieszkańca na rok	kg/ M/ rok
3.	Odsetek mieszkańców objętych zorganizowanym odbiorem niesegregowanych odpadów komunalnych	%
4.	Masa odpadów komunalnych zebranych w sposób selektywny	Mg
5.	Masa zebranych odpadów ulegających biodegradacji	Mg
6.	Masa zebranych surowców wtórnych, w tym: – tworzywa sztuczne – papier i tektura – szkło – metale	Mg
7.	Ilość surowców wtórnych przekazanych do odzysku	Mg
8.	Masa zebranych selektywnie odpadów wielkogabarytowych ze strumienia odpadów komunalnych	Mg
9.	Masa zebranych selektywnie odpadów budowlano – remontowych ze strumienia odpadów komunalnych	Mg
10.	Masa zebranych selektywnie odpadów niebezpiecznych ze strumienia odpadów komunalnych	Mg
11.	Ilość wytworzonych komunalnych osadów ściekowych	Mg
12.	Ilość komunalnych osadów ściekowych przekazanych do odzysku bądź unieszkodliwienia	Mg
13.	Ilość interwencji (wniosków) zgłaszanych przez mieszkańców (np. dzikie wysypiska)	-
14.	Liczba kampanii edukacyjno – informacyjnych	-

Źródło: opracowanie własne

Podstawowymi źródłami informacji niezbędnymi do dokonania przedmiotowej oceny wdrażania *Planu* mogą być:

- wojewódzka baza danych, dotycząca wytwarzania i gospodarowania odpadami, prowadzona przez marszałka województwa,
- źródła administracyjne lub inne np., wynikające ze zobowiązań sprawozdawczych (m.in. decyzje w zakresie wytwarzania i gospodarowania odpadami, informacje o wytwarzanych odpadach oraz o sposobach gospodarowania wytworzonymi odpadami, rejestr posiadaczy odpadów zwolnionych z obowiązku uzyskiwania zezwoleń na prowadzenie działalności w zakresie zbierania lub transportu odpadów),
- informacje zbierane przez inspekcję ochrony środowiska w ramach państwowego monitoringu środowiska,
- badania statystyczne (w szczególności Głównego Urzędu Statystycznego) oraz procedury ocen statystycznych na podstawie próbek lub estymatorów związanych z odpadami,
- przyjęte wskaźniki dotyczące ilości i jakości odpadów.

W celu usprawnienia monitoringu i oceny wdrażania proponuje się podjęcie następujących kroków:

- 1) weryfikacja przez organy ochrony środowiska wydanych zezwoleń na odbieranie odpadów w aspekcie zgodności z planem gospodarki odpadami,
- 2) kontynuacja i wzmożenie kontroli wytwórców odpadów oraz podmiotów posiadających instalacje do unieszkodliwiania tych odpadów w celu stwierdzenia, czy działalność ta nie narusza przepisów ochrony środowiska i jest zgodna z normami oraz zaleceniami,
- 3) zapewnienie wysokiej wiarygodności zbieranych danych o gospodarce odpadami poprzez:
 - regularne gromadzenie danych,
 - systematyczne aktualizowanie danych,
 - zbieranie tylko tych danych, dla których istnieje możliwość wykorzystania,
 - wprowadzenie zasady, że właściciel danych będzie przekazywał je do systemu kontroli tylko raz w wymaganym interwale czasu (unikanie duplikacji danych),
 - wprowadzenie obowiązku weryfikacji danych przed wprowadzeniem do bazy oraz opracowanie i wdrożenie systemu weryfikacji zbieranych danych oraz kontroli jakości danych (ich spójności, jednolitości, możliwości weryfikacji, terminowości podawania, zgodności z wymaganym zakresem),
 - zamiana, o ile to możliwe, danych szacowanych przez dane pomierzone,
 - uzupełnienie baz danych i pozostałych systemów informacyjnych o dane uprzednio niedostępne lub nieuwzględnione, w szczególności w oparciu o informacje pozyskane drogą monitoringu i kontroli.

Rozdział 11. Wnioski z analizy oddziaływania na środowisko „Planu gospodarki odpadami dla gminy Zatory”

Przeprowadzenie prognozy oddziaływania projektu planu gospodarki odpadami na środowisko wynika z zapisów artykułu 46 ustawy z dnia 3 października 2008 r. o udostępnianiu informacji i jego ochronie, udziale społeczeństwa w ochronie środowiska oraz o ocenach oddziaływania na środowisko (Dz. U. Nr 199, poz. 1227 z późn. zm.).

W przypadku gminy Zatory prowadzona gospodarka odpadami na terenie gminy wywiera nieznaczny wpływ na lokalne środowisko, co w głównej mierze wiąże się nielicznie pojawiającymi się „dzikimi wysypiskami” oraz brakiem na terenie gminy instalacji do unieszkodliwiania odpadów, w szczególności poprzez ich składowanie.

Sukcesywna likwidacja „dzikich wysypisk” oraz zorganizowanie zintegrowanego systemu gospodarki odpadami jest podstawowym działaniem, planowanym w następnych latach funkcjonowania planu.

Wdrożenie systemu selektywnej zbiórki odpadów oraz spełnianie wymogów odnośnie dopuszczonych limitów przyczyni się do stopniowego obniżania się udziału odpadów o cechach surowców wtórnych (zwłaszcza odpadów opakowaniowych,) w strumieniu odpadów kierowanych na składowiska. Dzięki temu uzyska się oszczędność pojemności i powierzchni składowisk, co wpłynie bezpośrednio na zmniejszenie zapotrzebowania na zajmowanie nowych powierzchni pod deponowanie odpadów.

Wdrożenie systemu selektywnej zbiórki i limitów odzysku odpadów o charakterze niebezpiecznym z odpadów komunalnych przyczyni się niewątpliwie do zmniejszenia niekorzystnej presji substancji niebezpiecznych na środowisko, szczególnie na wysypiskach, niespełniających wymaganych normatywów.

Sukcesywna likwidacja i rekultywacja terenów „dzikich” wysypisk oraz zapobieganie powstawaniu tego typu obiektów, odciążą środowisko i stopniowo będzie zmierzać do przywrócenia walorów miejsc zdegradowanych wskutek składowania odpadów.

Składowanie odpadów dokonywane będzie na obiekcie spełniającym obowiązujące i przewidywane wymogi ochrony środowiska. Deponowanie odpadów będzie sukcesywnie ograniczane do strumienia odpadów balastowych, a docelowo odpadów przetworzonych z innych procesów unieszkodliwiania. Zmniejszany będzie sukcesywnie w strumieniu odpadów kierowanych do składowania udział odpadów o cechach surowców wtórnych (selektywna zbiórka) oraz odpadów ulegających biodegradacji (kompostowanie). Wyeliminowane zostanie docelowo zjawisko rozproszenia po całym

analizowanym obszarze zalegalizowanych i nielegalnych obiektów składowania odpadów. Wszystkie opisane powyżej zmiany będą służyły poprawie jakości środowiska na obszarze analizowanego terenu.

W celu ograniczenia negatywnego oddziaływania na środowisko wyeksploatowanego składowiska odpadów w m. Zatory – Biele przeprowadzono jego rekultywację:

- 1) etap I – prace ziemne I-VI 2011 rok
 - a) faza rekultywacji podstawowej: wyrównanie i rozplantowanie powierzchni,
 - b) faza rekultywacji szczegółowej:
 - zabiegi agrotechniczne (siew roślinności trawiastej i motylkowej) celem odtworzenia warunków gleby i poprawy jej struktury,
 - dodatkowe zastosowanie nawożenia pod kątem upraw leśnych,
 - zaoranie roślinności.

- 2) etap II – zalesienie terenu zrehabilitowanego:
 - nasadzenie sadzonek drzew leśnych VII – X.2011 r.
 - zakończenie rekultywacji XII.2011 r.

Na podstawie danych z monitoringu zamkniętego składowiska odpadów w m. Zatory – Biele można stwierdzić, że rekultywacja obiektu przeprowadzona została w sposób właściwy i nie zagraża on jakości środowiska przyrodniczego, w szczególności wodą podziemnym.

Reasumując powyższe: w wyniku realizacji zadań i działań związanych z wdrażaniem niniejszego projektu *Planu gospodarki odpadami* na terenie gminy Zatory następować będzie poprawa jakości środowiska i rozwój zintegrowanego systemu gospodarowania odpadami komunalnymi, sprzyjającemu w szczególności odzyskowi surowców wtórnych.

Rozdział 12. Streszczenie w języku niespecjalistycznym

Przedmiotem niniejszego opracowania jest *Plan gospodarki odpadami dla gminy Zatory na lata 2012 – 2015, z perspektywą na lata 2016 – 2019* prezentujący szeroko rozumianą problematykę gospodarki odpadami na terenie gminy obejmującą powstawanie, selektywne gromadzenie, odzysk i unieszkodliwianie powstających odpadów, stanowiący aktualizację *Planu gospodarki odpadami dla gminy Zatory (2004 – 2012)*, przyjętego uchwałą Rady Gminy Zatory z dnia 31 sierpnia 2005 r. nr 172/XXVIII/2005 w sprawie uchwalenia planu gospodarki odpadami.

Celem *Planu* jest przedstawienie wytycznych do stworzenia sprawnego systemu gospodarki odpadami na terenie gminy Zatory. Wdrożenie zawartych w nim rozwiązań organizacyjnych oraz logistyczno – technicznych przyczyni się do właściwego, zgodnego z wymogami ochrony środowiska, zagospodarowania powstających odpadów.

Głównymi źródłami wytwarzania odpadów komunalnych na terenie gminy Zatory są: *gospodarstwa domowe i rolne oraz obiekty infrastruktury, tj. handel, usługi, lokalne zakłady rzemieślnicze w części socjalnej, szkolnictwo, itp.*

W strumieniu odpadów niesegregowanych, zarówno z gospodarstw domowych, jak i z obiektów infrastruktury powstają następujące rodzaje odpadów: *odpady kuchenne ulegające biodegradacji, papier i tektura, tworzywa sztuczne, szkło, metale oraz materiały tekstylne*. Ponadto, w skład strumienia odpadów komunalnych wchodzi również odpady wytwarzane nieregularnie: odpady wielkogabarytowe i odpady powstające w wyniku wykonywania tzw. usług komunalnych tj. odpady z pielęgnacji terenów zielonych, odpady z czyszczenia ulic i placów oraz odpady z targowisk. W strumieniu odpadów komunalnych występują również: zużyty sprzęt elektryczny i elektroniczny oraz odpady remontowo – budowlane, a także odpady niebezpieczne (tj. źródła światła, przeterminowane leki).

Na podstawie analizy dokumentów planistycznych wyższego rzędu oraz literatury fachowej, a także mając na względzie specyfikę gminy Zatory do wyliczenia ilości odpadów powstających na jej terenie przyjęto wskaźnik nagromadzenia odpadów komunalnych na poziomie 200 kg/M/rok (za KPGO 2010).

Mając na względzie liczbę mieszkańców gminy wyliczono teoretycznie wytwarzaną masę odpadów. Ustalono, że na terenie gminy Zatory w sektorze komunalnym w skali roku powstaje 969 Mg odpadów.

Według zapisów KPGO 2010 w sektorze komunalnym 60% odpadów powstaje w obrębie gospodarstw domowych, zaś 40% w obiektach infrastrukturalnych. Na podstawie powyższego oszacowano, że na terenie gminy Zatory gospodarstwa domowe wytwarzają 581,4 Mg odpadów/ rok, zaś obiekty infrastrukturalne – 387,6 Mg odpadów/ rok.

Z wykonanych wyliczeń wynika, że łączna masa odpadów ulegających biodegradacji przewidziana do wytworzenia w 2011 r. na terenie gminy będzie kształtować się na poziomie 344 Mg, co stanowi ok. 35,5% wytwarzanych odpadów komunalnych ogółem.

W strumieniu odpadów komunalnych, wyróżnia się również grupę odpadów niebezpiecznych. Są to m.in.: przeterminowane lekarstwa, świetlówki, baterie, środki ochrony roślin. Przyjmuje się, że obecnie z terenu gminy prawie 100 % odpadów niebezpiecznych wytwarzanych w gospodarstwach domowych trafia do strumienia odpadów komunalnych. Ich ilość oszacowano na poziomie 4,8 Mg.

Na terenie gminy Zatory nie jest prowadzona zorganizowana, selektywna zbiórka odpadów niebezpiecznych ze strumienia odpadów komunalnych. W niewielkim stopniu, poprzez placówki szkolne, realizowana jest zbiórka baterii małogabarytowych.

Odpady medyczne z placówek medycznych i aptek zlokalizowanych na terenie gminy trafiają do placówki macierzystej „ESKUPAL” w Pułtusku. Ponadto odpady medyczne z sektora komunalnego (m.in. przeterminowane leki, termometry rtęciowe) ze strumienia komunalnego mieszkańcy gminy Zatory mogą przekazywać do punktów zbiórki (specjalnie do tego celu przygotowane pojemnik) w aptekach na terenie miasta Pułtusk.

Opakowania po środkach ochrony roślin i innych chemikaliach, zgodnie z obowiązującymi obecnie przepisami prawa, zbierane są przez punkty ich sprzedaży.

Na dzień sporządzenia niniejszego *Planu* na terenie gminy nie jest prowadzona również zbiórka, w ramach zadań własnych gminy, takich odpadów jak: oleje odpadowe, odpady weterynaryjne, wraki samochodowe.

Istotnym elementem gospodarki odpadami komunalnymi jest także gospodarka odpadami opakowaniowymi, mianem których określa się wszystkie opakowania, w tym opakowania wielokrotnego użytku wycofane z ponownego użycia, stanowiące odpady w rozumieniu przepisów o odpadach, z wyjątkiem odpadów powstających w procesie produkcji opakowań. Źródłami powstawania odpadów opakowaniowych są:

- gospodarstwa domowe – odpady zbierane selektywnie są klasyfikowane w grupie 20 lub są zbierane w zmieszanych odpadach komunalnych,
- infrastruktura handlowa, usługowa i przemysłowa – odpady te stanowią głównie odpady z grupy 15.

Na dzień sporządzenia niniejszej aktualizacji *Planu gospodarki odpadami* na poziomie gminy nie jest prowadzony system ewidencji odpadów opakowaniowych. Ponadto na terenie gminy, w ramach jej zadań, nie jest prowadzona selektywna zbiórka odpadów opakowaniowych. Zaznaczyć jednak należy, iż wytwórcy odpadów posiadają

możliwości przekazywania odbiorcą odpadów zebranych selektywnie (tj. papier, tworzywa sztuczne, szkło), co może stanowić podstawę stworzenia systemu zbiórki odpadów opakowaniowych.

Na dzień sporządzenia niniejszej aktualizacji na terenie gminy samorząd lokalny, w zakresie zadań własnych, nie prowadzi zorganizowanej zbiórki odpadów remontowo – budowlanych oraz zużytymi urządzeniami zawierającymi substancje zubożające warstwę ozonową. Obecnie odbiór powyższych odpadów realizowany jest w oparciu o „zgłoszenie zapotrzebowania na usługę”.

W ramach umowy z firmą Tompol Recykling Sp. z o.o. z Tomaszowa Mazowieckiego, na terenie gminy prowadzona jest zbiórka zużytego sprzętu elektrycznego i elektronicznego. Ponadto odpady elektryczne i elektroniczne mogą być przekazywane, zgodnie z obowiązującymi przepisami, do punktów ich sprzedaży. Najbliższe tego typu punkty znajdują się na terenie miasta Pułtusk (PRZY ZAKUPIE NOWEGO, WYŁĄCZNIE NA WYMIANĘ - SZTUKA ZA SZTUKĘ).

Zużyty sprzęt elektryczny i elektroniczny pochodzący z gospodarstw domowych można przekazać nieodpłatnie do: Pułtuskiego Przedsiębiorstwa Usług Komunalnych, ul. Staszica 35, (023) 692-52-52 lub 692-52-51. Adres punktu zbierania: Pułtusk, ul. Rybitew 32, termin zbiórki: od poniedziałku do piątku w godzinach od 8.00 do 14.00.

Na dzień sporządzenia niniejszej aktualizacji na terenie gminy Zatory nie funkcjonował system zbiórki odpadów wielkogabarytowych.

Na terenie gminy Zatory w 2010 r. wykonano szczegółową inwentaryzację występowania wyrobów zawierających azbest⁵. Na jej podstawie ustalono, że na terenie gminy powierzchnia dachów pokrytych płytami azbestowo – cementowymi wynosi 391.844,05 m², z czego ponad 90% stanowiły płyty faliste. Przy założeniu, że średnia masa 1 m² płyt azbestowo – cementowych wynosi 0,013 Mg na terenie gminy Zatory znajduje się 5.093,97 Mg płyt azbestowo – cementowych.

Na podstawie oceny jakości wyrobów zawierających azbest na terenie gminy Zatory ustalono, że ok. 10% zinwentaryzowanych wyrobów wymaga wymiany lub naprawy bezzwłocznie, tj. zostało zaliczonych do I stopnia pilności, ok. 80% zinwentaryzowanych wyrobów wymaga ponownej oceny w czasie do 1 roku, tj. zostało zaliczonych do II stopnia pilności, zaś pozostałe 10% zinwentaryzowanych wyrobów wymaga ponownej oceny w czasie do 5 lat, tj. zostało zaliczonych do I stopnia pilności.

⁵ szczegóły prezentuje „Program usuwania azbestu i wyrobów zawierających azbest na terenie gminy Zatory”, stanowiącym załącznik do niniejszego Planu

Na dzień sporządzania niniejszej aktualizacji *Planu gospodarki odpadami* ok. 85% mieszkańców gminy Zatory objęte jest zorganizowaną zbiórką odpadów komunalnych. Na terenie gminy Zatory realizowana jest w głównej mierze *zbiórka odpadów zmieszanych (jednopojemnikowa)*, prowadzona „u źródła”, tzn. bezpośrednio w miejscu ich powstawania. Ogólne zasady zbierania odpadów komunalnych przez mieszkańców określa „*Regulamin utrzymania czystości i porządku na terenie gminy Zatory*”, uchwalony przez Radę Gminy uchwałą nr 43/XI/07 z dnia 31 sierpnia 2007 r.

Na podstawie danych przekazywanych gminie przez podmioty gospodarcze prowadzące działalność w zakresie gospodarki odpadami komunalnymi ustalono, że w latach 2009 – 2010 z terenu gminy zebrano ogółem 342 Mg odpadów. Liczba obsługiwanych właścicieli nieruchomości (ilość umów) w 2010 r. wyniosła ogółem 936.

Na podstawie informacji przekazanych przez przedsiębiorców (przekazane dane nie są pełne) można wnioskować, że zebrane odpady poddane zostały unieszkodliwieniu z wykorzystaniem procesu D5 (składowanie na składowiskach odpadów niebezpiecznych lub na składowiskach odpadów innych niż niebezpieczne).

Na dzień sporządzenia niniejszej aktualizacji *Planu* na terenie gminy Zatory nie zlokalizowane były dwie oczyszczalnie ścieków – jedna stanowiąca własność Gminy, druga użytkowana przez Osiedlową Spółdzielnię Mieszkaniową w Gładczynie.

W 2010 r. w efekcie funkcjonowania gminnej oczyszczalni ścieków powstało 7,0 Mg komunalnych osadów ściekowych, które w momencie zebrania opłacalnej ekonomicznie partii transportowej, przekazywane są do dalszego zagospodarowania uprawnionym do tego działania podmiotom gospodarczym. Do końca roku 2008 część osadów wykorzystywana była, zgodnie z obowiązującymi przepisami, do zagospodarowania gminnych terenów zieleni urządzonej.

System gospodarowania padłymi zwierzętami (gospodarczymi, domowymi oraz bezpańskimi) na terenie gminy Zatory realizowany jest przez firmą „ELKUR” s.c. F. Kurowski, J. Kurowski, B. Szczepkowska zs., Nowy Krasnosielec 23a, 06 – 212 Krasnosielec. Po zgłoszeniu padłe zwierzęta zabierane są w ciągu 24 godzin.

Na terenie gminy Zatory nie występują mogilniki.

Na dzień sporządzenia niniejszej aktualizacji *Planu* na terenie gminy Zatory nie jest prowadzony odzysk odpadów z wykorzystaniem żadnej z metod określonych w załączniku nr 5 do *ustawy z dnia 27 kwietnia 2001 r. o odpadach*. Na terenie gminy nie posiada również lokalizacji żadna instalacja do prowadzenia odzysku odpadów.

Na dzień sporządzenia niniejszej aktualizacji *Planu* na terenie gminy Zatory nie jest prowadzone unieszkodliwianie odpadów z wykorzystaniem żadnej z metod określonych

w załączniku nr 6 do ustawy z dnia 27 kwietnia 2001 r. o odpadach. Na terenie gminy nie posiada również lokalizacji żadna instalacja do unieszkodliwiania odpadów, w tym także funkcjonujące składowisko odpadów komunalnych.

Ze względu na uwarunkowania środowiskowe, społeczne, gospodarcze i ekonomiczne, a także ilości i główne rodzaje odpadów powstających na terenie gminy władze lokalne podjęły decyzję o nie lokalizowaniu na swoim terenie, w latach programowania niniejszego Planu, żadnych instalacji bądź urządzeń do unieszkodliwiania i odzysku odpadów komunalnych. Ma to również związek z faktem, iż gminę Zatory charakteryzuje znaczny udział użytkowanych aktualnie gruntów ornych oraz występowanie chronionych obszarów cennych przyrodniczo i terenów wykorzystywanych letniskowo i rekreacyjnie.

Z informacji będących na dzień sporządzenia niniejszego dokumenty w posiadaniu Urzędu Gminy wynika, że także lokalni przedsiębiorcy nie są zainteresowani realizacją inwestycji w powyższym zakresie. Do gminy nie wpłynęły również wnioski od przedsiębiorców zewnętrznych.

Biorąc pod uwagę ilości i główne rodzaje odpadów powstających na terenie gminy lokalizacji na jej terenie instalacji bądź urządzeń do unieszkodliwiania i odzysku odpadów komunalnych wydaje się niezasadna ekonomicznie.

Obszar gminy Zatory wchodzi w skład ciechanowskiego regionalnego obszaru gospodarki odpadami, który przewidziany jest do obsługi przez składowisko odpadów komunalnych w m. Wola Pawłowska, gmina Ciechanów (zarządzane przez Przedsiębiorstwo Usług Komunalnych w Ciechanowie Sp. z o.o.), w skład którego wejdą: linia sortownicza segregacji odpadów zmieszanych, kompostownia i zakład wytwarzający paliwa z odpadów oraz prawdopodobnie stanowisko demontażu odpadów wielkogabarytowych (wg WPGO).

Podsumowując stan aktualnej gospodarki odpadami na terenie gminy Zatory wyróżniono jej mocne i słabe strony:

Mocne strony:

- objęcie zorganizowanym zbieraniem odpadów komunalnych znaczącej części wszystkich mieszkańców gminy,
- prowadzenie systematycznej edukacji ekologicznej w placówkach oświatowych,
- możliwość korzystania z obiektów i instalacji do odzysku i unieszkodliwiania odpadów (sortownie, kompostownie, składowiska), położonych poza terenem gminy,

- wzrost świadomości podmiotów gospodarczych dotyczącej ich obowiązków w zakresie minimalizacji powstawania odpadów i właściwej gospodarki nimi,

Słabe strony

- nie funkcjonuje system gospodarki odpadami komunalnymi rozumiany jako zintegrowany kompleks działań ukierunkowanych na planowe osiągnięcie zamierzonego celu,
- brak selektywnej zbiórki odpadów komunalnych,
- brak pełnego wykorzystania instrumentów prawnych będących w gestii administracji samorządowej gminnej,
- gminy, ze względu na wielkość i potencjał, nie mogą skutecznie kreować i wdrażać autonomicznych systemów gospodarki odpadami komunalnymi szczególnie w zakresie odzysku i unieszkodliwiania,
- brak zorganizowanego systemu pozyskiwania odpadów niebezpiecznych pochodzących z odpadów komunalnych,
- duży odsetek składowanych i nieprzetworzonych odpadów, przy braku stosowania innych metod odzysku i unieszkodliwiania odpadów,
- niedostateczna świadomość ekologiczna mieszkańców, szczególnie w zakresie gromadzenia odpadów zmieszanych i selektywnego zbierania,
- nie podjęto skutecznych działań mających na celu organizację zbiórki odpadów remontowo – budowlanych oraz wielkogabarytowych,
- niedostateczny rozwój i brak efektywności systemów selektywnego zbierania odpadów opakowaniowych,
- brak dokładnych informacji o ilościach wytwarzanych odpadów z sektora gospodarczego, w tym niebezpiecznych. Niemożliwa jest wiarygodna ocena sposobów prowadzenia gospodarki tymi odpadami,
- wzrost cen usług komunalnych spowodowany koniecznością dostosowania się do wymogów obowiązującego prawa oraz kryzysem na rynku surowców wtórnych,
- występują trudności w monitorowaniu stanu gospodarki odpadami ze względu na zdwersyfikowany system zbierania informacji nt. gospodarki odpadami (na podstawie szeregu aktów prawnych, przez wiele instytucji zarówno drogą administracyjną, jak i badań statystycznych, przy użyciu różnych metodyk).

Biorąc pod uwagę uwarunkowania środowiskowe, społeczne, gospodarcze i ekonomiczne gminy Zatory, a także dotychczasowe rozwiązania w powyższym zakresie przyjęto następujący system gospodarki odpadami dla gminy:

ODPADY KOMUNALNE:

- 1) odpady komunalne zmieszane, zbierane selektywnie i biodegradowalne powstające w gospodarstwach indywidualnych domowych i rolnych bądź w obrębie obiektów użyteczności publicznej zbierane będą do pojemników (o pojemności od 110 do 1100 litrów) lub worków, a następnie przy pomocy podmiotu gospodarczego posiadającego stosowne zezwolenie w zakresie zbierania i transportu odpadów komunalnych, przekazywane do dalszego zagospodarowania, w szczególności do sortowni (poza terenem gminy) – firmę bądź firmy świadczące powyższe usługi wyłoni w ramach przetargu samorząd gminny,
- 2) częstotliwość usuwania odpadów regulować będą zapisy zaktualizowanego *Regulaminu utrzymania czystości i porządku na terenie gminy Zatory*:
 - z pojemników selekcyjnej zbiórki surowców wtórnych, z koszy w miejscach publicznych oraz zbiorników bezodpływowych, w regularnych odstępach czasu uniemożliwiających rozkład nagromadzonych odpadów i ich przepełnienie,
 - z pojemników na odpady komunalne dla budynków jednorodzinnych – nie rzadziej niż raz w miesiącu,
 - z pojemników na odpady komunalne dla obiektów gastronomii – nie rzadziej niż raz na dwa tygodnie,
 - z worków do selektywnej zbiórki odpadów, w sposób uniemożliwiający ich przepełnienie – w cyklu tygodniowym,
 - odpady zielone z pielęgnacji ogrodów będą odbierane na indywidualne zgłoszenie,

ODPADY OPAKOWANIOWE:

- 3) planowany do wdrożenia na terenie całej gminy system zbierane odpadów opakowaniowych oparty będzie na selektywnej zbiórce tej kategorii odpadów w miejscu ich powstawania, w oparciu o system workowy bądź pojemnikowy (jego wdrożenie powinno zostać poprzedzone akcją informacyjno – edukacyjną). W ramach powyższej zbiórki zbierane będą: papier i tektura, tworzywa sztuczne oraz szkło. Następnie każdy indywidualny wytwórca przekazywać będzie zebrane odpady do dalszego zagospodarowania uprawnionemu podmiotowi,

ODPADY WIELKOGABARYTOWE:

- 4) w okresie programowania niniejszego *Planu* selektywna zbiórka tej kategorii odpadów na terenie gminy Zatory odbywać się będzie w oparciu o „zgłoszenie zapotrzebowania usługę”. Prowadzić ją będzie firma posiadająca stosowne zezwolenie na zbieranie i transport. Powyższa kategoria odpadów nie będzie magazynowana na terenie gminy. Ponadto, w miarę posiadanych środków finansowych, Gmina Zatory przeprowadzać będzie zbiórki odpadów

wielkogabarytowych w sposób akcyjny. Powyższa kategoria odpadów przekazywana będzie na regionalne składowisko odpadów komunalnych w m. Wola Pawłowska, gmina Ciechanów (zarządzane przez Przedsiębiorstwo Usług Komunalnych w Ciechanowie Sp. z o.o.), w skład którego wejdzie, m.in. stanowisko demontażu odpadów wielkogabarytowych,

ODPADY BUDOWLANE:

- 5) w okresie programowania niniejszego *Planu* selektywna zbiórka tej kategorii odpadów na terenie gminy Zatory będzie odbywać się w oparciu o „zgłoszenie zapotrzebowania usług”. Prowadzić ją będzie firma posiadająca stosowne zezwolenie na zbieranie i transport. Powyższa kategoria odpadów nie będzie magazynowana na terenie gminy. Powyższa kategoria odpadów przekazywana będzie na regionalne składowisko odpadów komunalnych w m. Wola Pawłowska, gmina Ciechanów,

ODPADY ULEGAJĄCE BIODEGRADACJI:

- 6) na dzień sporządzenia niniejszej aktualizacji na terenie gminy znacząca część powyższej kategorii odpadów zagospodarowywana jest przez ich wytwórców w ramach własnych gospodarstw, w szczególności poprzez skarmianie zwierząt gospodarskich oraz kompostowanie, co bezpośrednio wiąże się z rolniczym charakterem gminy, tak więc w okresie programowania niniejszego *Planu* preferowane będzie indywidualne kompostowanie odpadów ulegających biodegradacji (w szczególności takich odpadów, jak odpady kuchenne ulegające biodegradacji, odpady roślinne powstające na terenie nieruchomości w wyniku pielęgnacji zieleni). Powyższe odpady mieszkańcy będą mogli również zbierać łącznie z odpadami zmieszanymi bądź w sposób selektywny, a następnie przekazywać do sortowni,

ZUŻYTY SPRZĘT ELEKTRYCZNY I ELEKTRONICZNY, W TYM URZĄDZENIA ZAWIERAJĄCE SUBSTANCJE ZUBOŻAJĄCE WARSTWĘ OZONOWĄ:

- 7) powyższą kategorię odpadów mieszkańcy, zgodnie z obowiązującymi przepisami, będą mogli przekazywać do punktów ich sprzedaży (na terenie gminy brak takich punktów, najbliższe – na terenie miasta Pułtusk) oraz najbliższych zakładów przetwarzania sprzętu (lista dostępna na stronie <http://rzseie.gios.gov.pl/>). Ponadto w przypadku pozyskania dodatkowych środków finansowych samorząd gminny planuje zbiórkę powyższej kategorii odpadów w sposób akcyjny,

ZUŻYTE OPONY:

- 8) gospodarka powyższą kategorią odpadów w okresie programowania niniejszego *Planu* stanowić będzie obowiązek wytwórców. Ich zbiórka realizowana będzie m.in. przez punkty serwisowe ogumienia oraz stacje demontażu pojazdów zlokalizowane na terenie całego powiatu,

ODPADY NIEBEZPIECZNE ZE STRUMIENIA ODPADÓW KOMUNALNYCH:

- 9) małogabarytowe odpady niebezpieczne, tj. opakowania po środkach ochrony roślin bądź zanieczyszczone substancjami niebezpiecznymi, opakowania po farbach i lakierach, zgodnie z obowiązującymi przepisami, mieszkańcy gminy mogą przekazywać do punktów ich sprzedaży na terenie powiatu. Następnie zebrane odpady, w ramach stosownych umów, przekazywane będą do unieszkodliwienia uprawnionym do tego działania podmiotom,
- 10) małogabarytowe odpady niebezpieczne, tj. baterie i akumulatory oraz świetlówki mieszkańcy będą mogli wrzucać do oznakowanych pojemników przeznaczonych na te odpady rozmieszczonych na terenie gminy, m.in. w urzędzie gminy, w szkołach,
- 11) odpady medyczne (w tym termometry rtęciowe i przeterminowane leki) powstające w strumieniu odpadów komunalnych, w indywidualnych gospodarstwach domowych i rolnych (z pominięciem odpadów powstających w efekcie funkcjonowania obiektów działalności gospodarczej) mieszkańcy gminy Zatory będą mogli przekazywać do punktów zbiórki (specjalnie do tego celu przygotowany pojemnik) w aptekach i ośrodkach na terenie gminy oraz na terenie miasta Pułtusk,
- 12) system gospodarowania padłymi zwierzętami (gospodarczymi, domowymi oraz bezpańskimi, np. z pasów drogowych) na terenie gminy Zatory realizowany będzie przez firmę „ELKUR” s.c. F. Kurowski, J. Kurowski, B. Szczepkowska zs., Nowy Krasnosielec 23a, 06 – 212 Krasnosielec. Po zgłoszeniu padłe zwierzęta zabierane są w ciągu 24 godzin,
- 13) na terenie gminy nie występują urządzenia zawierające PCB, w związku z czym w niniejszym *Planie* nie przedstawiono systemu gospodarowania nimi,
- 14) ze względu na ograniczone środki finansowe gmina Zatory jako jednostka odpowiedzialna za gospodarkę odpadami na swoim terenie nie przewiduje prowadzenia zbiórki następujących kategorii odpadów, w ramach zadań własnych:
 - wyeksploatowanych pojazdów,
 - odpady weterynaryjne (za wyjątkiem zbiórki „akcyjnej”),
 - chemikaliów, olejów odpadowych, w tym opakowań nimi zanieczyszczonych (za wyjątkiem zbiórki „akcyjnej”).

Zbiórka oraz przekazywanie powyższych kategorii odpadów do odzysku bądź unieszkodliwiania pozostaje obowiązkiem wytwórców tych odpadów, w ramach

indywidualnie podpisywanych umów z wyspecjalizowanymi podmiotami bądź w oparciu o zasady wynikające z obowiązujących przepisów prawnych.

Wyeksploatowane pojazdy, powstające w obrębie gminy Zatory, ich właściciele mogą przekazywać do stacji demontażu pojazdów zlokalizowanych m.in. na terenie powiatu pułtuskiego: *AUTO – SZROT Iwona Czarnecka, ul. Kościuszki 137, 06 – 100 Pułtusk* oraz *AUTO – SZROT, Adam Milewski, ul. Kościuszki 185 A, 06 – 100 Pułtusk*.

OSADY ŚCIEKOWE:

Osady ściekowe powstające na terenie gminy w momencie zebrania opłacalnej ekonomicznie partii transportowej, przekazywane są do dalszego zagospodarowania uprawnionym do tego działania podmiotom gospodarczym. Do czasu przekazania powyższe odpady magazynowane są na terenie oczyszczalni ścieków, w sposób chroniący środowisko wodno – gruntowe przed potencjalnym zanieczyszczeniem (pod wiatą, na terenie posiadającym utwardzone podłoże). Powyższy system gospodarki odpadami ściekowymi nie ulegnie zmianie w okresie programowania niniejszego *Planu gospodarki odpadami*.

ODPADY ZAWIERAJĄCE AZBEST:

Na dzień sporządzenia niniejszej aktualizacji *Planu gospodarki odpadami dla gminy Zatory* na terenie gminy zakończona została inwentaryzacja wyrobów azbestowych, występujących w obrębie obiektów budowlanych, zarówno stanowiących własność osób prywatnych, jak i stanowiących obiekty użyteczności publicznej. W ramach prowadzonej inwentaryzacji uzyskano dane dotyczące ilości wyrobów zawierających azbest na terenie gminy oraz ich ogólnej jakości, które stanowią podstawę planowanych przez Gminę zadań, sformalizowanych w formie *Programu usuwania azbest i wyrobów zawierających azbest na terenie gminy Zatory*.

Wśród najważniejszych działań, jakie samorząd gminny zobowiązany jest podjąć w zakresie gospodarki powyższą kategorią odpadów jest:

- 1) mobilizowanie właścicieli budynków do usunięcia wyrobów zawierających azbest poprzez system pomocy edukacyjnej i finansowej,
- 2) edukacja mieszkańców w zakresie szkodliwości azbestu, obowiązków dotyczących postępowania z wyrobami zawierającymi azbest oraz sposobów bezpiecznego ich usuwania oraz unieszkodliwiania,
- 3) podjęcie działań w kierunku pozyskania funduszy ze źródeł zewnętrznych.

Ze względu na uwarunkowania przyrodnicze, społeczne (wysokie nagromadzenie działek letniskowych na terenie gminy) oraz ograniczone środki budżetowe władze

samorządowe **nie przewidują lokalizacji na terenie gminy stałego punktu dobrowolnego gromadzenia odpadów.**

Mając jednak na względzie ułatwienie przekazywania przez mieszkańców oraz przebywających na terenie gminy letników do właściwego zagospodarowania powstających w strumieniu odpadów komunalnych tzw. odpadów problemowych, tj. zużyty sprzęt elektryczny i elektroniczny, odpady wielkogabarytowe i niebezpieczne, samorząd gminy, w przypadku pozyskania dodatkowych środków finansowych, planuje zbiórkę powyższych kategorii odpadów w sposób akcyjny. Za odpowiednią organizację zbiórki oraz zabezpieczenie czasowego punktu dobrowolnego gromadzenia odpadów odpowiedzialny będzie Urząd Gminy.

Odpady z sektora komunalnego, powstające na terenie gminy Zatory w okresie programowania niniejszego *Planu*, przekazywane będą:

- na składowisko odpadów innych niż niebezpieczne i obojętne w m. Uniszki Cegielnia, gmina Wieczfnia Kościelna,
- do Regionalnego Zakładu Gospodarki Odpadami w m. Wola Pawłowska k. Ciechanowa, gmina Ciechanów.

Wytyczając cele w gospodarce odpadami na terenie gminy Zatory kierowano się strategią wyznaczoną w znowelizowanej *Polityce Ekologicznej Państwa*, a także wytycznymi zawartymi w *Krajowym planie gospodarki odpadami 2014* i *Wojewódzkim Planie Gospodarki Odpadami dla Mazowsza na lata 2007 – 2015* oraz zapisami *Planu gospodarki odpadami dla powiatu pułtuskiego*.

Nie oznaczało to jednak mechanicznego przeniesienia poszczególnych wymogów ilościowych z poziomu państwa, czy województwa na poziom powiatu. Przy wytyczaniu celów uwzględniono specyfikę lokalną i ocenę możliwości zrealizowania danego celu.

Jako cel strategiczny określono: *wprowadzenie na terenie całej gminy zorganizowanej i selektywnej zbiórki odpadów komunalnych, ze szczególnym uwzględnieniem odpadów opakowaniowych, odpadów ulegających biodegradacji i odpadów niebezpiecznych oraz zwiększenie poziomu odzysku i recyklingu odpadów.*

Biorąc pod uwagę uwarunkowania lokalne gminy koszty realizacji działań zapisanych w aktualizacji *Planu gospodarki odpadami* oszacowano na następującym poziomie (z pominięciem kosztów koniecznych do realizacji zadań zawartych w *Programie usuwania azbestu i wyrobów zawierających azbest*):

- rok 2012 – 10.500,00 zł
- rok 2013 – 10.500,00 zł
- rok 2014 – 12.500,00 zł
- rok 2015 – 12.500,00 zł
- rok 2016 – 12.000,00 zł

- rok 2017 – 12.000,00 zł
- rok 2018 – 11.000,00 zł
- rok 2019 – 11.000,00 zł

Przedstawione powyżej koszty obejmują wyłącznie działania organizacyjne i edukacyjne, nie obejmują podejmowania przez gminę działań inwestycyjnych, tj. zakup pojemników do segregacji odpadów komunalnych czy budowa czasowego punktu gromadzenia odpadów. Zakładane koszty są stosunkowo niskie, co bezpośrednio wynika z sytuacji finansowej gminy Zatory oraz priorytetowego kierowaniu środków finansowych na działania inwestycyjne w zakresie rozbudowy i modernizacji infrastruktury technicznej (wodociągi, kanalizacja, drogi).

Dodatkowo zakłada się, że w związku z przepisami *ustawy z dnia 1 lipca 2011 r. o zmianie ustawy o utrzymaniu czystości i porządku w gminach oraz niektórych innych ustaw* (Dz. U. Nr 152, poz. 897), które zaczną obowiązywać od 1 stycznia 2012 r. gminy zmuszone będą do weryfikacji budżetów ze względu na nowe obowiązki w zakresie gospodarki odpadami komunalnymi. Niestety na dzień sporządzenia niniejszej aktualizacji *Planu* nie istnieje możliwość oszacowania kosztów powyższego działania.

W przypadku gminy Zatory prowadzona gospodarka odpadami na terenie gminy wywiera nieznaczny wpływ na lokalne środowisko, co w głównej mierze wiąże się nielicznymi pojawiającymi się „dzikimi wysypiskami” oraz brakiem na terenie gminy instalacji do unieszkodliwiania odpadów, w szczególności poprzez ich składowanie.

Sukcesywna likwidacja „dzikich wysypisk” oraz zorganizowanie zintegrowanego systemu gospodarki odpadami jest podstawowym działaniem, planowanym w następnych latach funkcjonowania planu.

Reasumując powyższe stwierdzić należy, że w wyniku realizacji zadań i działań związanych z wdrażaniem niniejszego projektu *Planu gospodarki odpadami* na terenie gminy Zatory następować będzie poprawa jakości środowiska i rozwój zintegrowanego systemu gospodarowania odpadami komunalnymi, sprzyjającemu w szczególności odzyskowi surowców wtórnych.

Materiały źródłowe

- 1) J. Korytkowski, J. Grabowska, *Sporządzanie gminnego lub miejskiego planu gospodarki odpadami*. OD i DK, Gdańsk 2003 r.
- 2) Cz. Rosik – Dulewska, *Podstawy gospodarki odpadami*. Wyd. Naukowe PWN, Warszawa 2000 r.
- 3) A. Bernaciak, M. Spychała, *Programowanie ochrony środowiska w gminie*, Wydawnictwo SORUS, Poznań 2007 r.
- 4) K. Giordano, *Planowanie zrównoważonego rozwoju gminy w praktyce*, Wydawnictwo KUL, Lublin 2005 r.
- 5) M. Kistowski, W. Staszek, *Poradnik do opracowania gminnego i powiatowego programu zrównoważonego rozwoju i ochrony środowiska*, Pomorski Urząd Wojewódzki, Gdańsk 1999 r.
- 6) T. Borys, *Jak budować program ekorozwoju – poradnik dla gmin i organizacji pozarządowych. Agenda 21, tom 1 oraz tom IV*, Warszawa – Jelenia Góra 1998 r.
- 7) *Poradnik – powiatowe i gminne plany gospodarki odpadami*. Ministerstwo Środowiska, Warszawa 2002 r.
- 8) *Polityka Ekologiczna Państwa na lata 2009 – 2012 z uwzględnieniem perspektywy na lata 2013 – 2016*, Warszawa 2008 r.
- 9) *Krajowy plan gospodarki odpadami 2010*, Warszawa, 2006 r.
- 10) *Krajowy plan gospodarki odpadami 2014*, Warszawa, 2010 r.
- 11) *Wojewódzki plan gospodarki odpadami dla Mazowsza na lata 2007 – 2011 z uwzględnieniem lat 2012 – 2015*, Warszawa, 2007 r.
- 12) *Program ochrony środowiska Województwa Mazowieckiego na lata 2007 – 2010 z uwzględnieniem perspektywy do 2014 r.*, Warszawa, 2007 r.
- 13) *Strategia Rozwoju Województwa Mazowieckiego do 2020 r.*, Warszawa 2006 r.
- 14) *Plan zagospodarowania przestrzennego Województwa Mazowieckiego*, Warszawa 2004 r.
- 15) *Wytyczne sporządzania programów ochrony środowiska na szczeblu regionalnym i lokalnym*. Ministerstwo Środowiska, Warszawa 2002 r.
- 16) *Program gospodarki odpadami dla powiatu pułtuskiego na lata 2005 – 2011*, Pułtusk, 2003 r.

Spis tabel i wykresów

Wykres nr 1. Użytkowanie terenu w gminie Zatory	16
Wykres nr 2. Średni skład morfologiczny komunalnych odpadów domowych na terenach wiejskich	22
Wykres nr 3. Średni skład morfologiczny komunalnych odpadów z obiektów infrastrukturalnych dla terenów wiejskich	22
Wykres nr 4. Skład morfologiczny odpadów komunalnych na terenach wiejskich w 2008 r.....	23
Wykres nr 5. Masa poszczególnych grup odpadów komunalnych wytworzonych na terenie gminy Zatory w 2011 r. [Mg]	25
Tabela nr 1. Użytkowanie terenu w gminie Zatory	16
Tabela nr 2. Wybrane właściwości fizyczno – chemiczne odpadów komunalnych (wg OBREM, 2000)	20
Tabela nr 3. Średni [%] skład morfologiczny odpadów komunalnych na terenach wiejskich	21
Tabela nr 4. Prognozowany bilans odpadów komunalnych na terenie gminy Zatory w 2011 r.....	24
Tabela nr 5. Prognozowana masa odpadów ulegających biodegradacji przewidzianych do wytworzenia na terenie gminy Zatory w 2011 r.	27
Tabela nr 6. Prognozowana masa odpadów niebezpiecznych przewidzianych do wytworzenia na terenie gminy Zatory w 2011 r.	27
Tabela nr 7. Podmioty gospodarcze świadczące na terenie gminy Zatory usługi w zakresie odbioru stałych i ciekłych odpadów komunalnych.....	31
Tabela nr 8. Prognozowany bilans odpadów komunalnych na terenie gminy Zatory w latach 2015 oraz 2019	36
Tabela nr 9. Zadania strategiczne na lata 2012 – 2019 w zakresie gospodarki odpadami dla gminy Zatory	48
Tabela nr 10. Zadania priorytetowe na lata 2012 – 2015 w zakresie gospodarki odpadami dla gminy Zatory	49
Tabela nr 11. Harmonogram uruchamiania środków finansowych na realizację zadań priorytetowych w zakresie gospodarki odpadami dla gminy Zatory w latach 2012 – 2015.....	50
Tabela nr 12. Harmonogram uruchamiania środków finansowych na realizację zadań strategicznych w zakresie gospodarki odpadami dla gminy Zatory w latach 2016 – 2019.....	52
Tabela nr 13. Wskaźniki monitoringu Planu	68

Załącznik nr 1. Wytyczne dotyczące minimalizacji wytwarzanych odpadów

Działania ogólne

Aby zmniejszyć ilość wytwarzanych odpadów:

- 1) należy unikać używania produktów, które z pewnością trafią na składowisko (czyli nie nadających się do recyklingu, kompostowania):
 - jednorazowych pieluch,
 - jednorazowych maszynek do golenia,
 - papierowych i plastikowych talerzy i sztućców,
 - folii śniadaniowej, aluminiowej, butelek i kartonów jednorazowych na napoje,
 - dezodorantów i innych kosmetyków w aerozolach,
- 2) należy unikać produktów w „za dużych” opakowaniach. Bardzo często produkty pakowane są w znacznie większe opakowania niż wymagałaby tego ich zawartość. Jest to chwyt marketingowy. Należy sprawdzać masę produktu na opakowaniu. Większe opakowanie nie zawsze oznacza więcej produktu, za to na pewno oznacza więcej odpadów,
- 3) należy kupować produkty opakowane w minimalną ilość opakowań. Wiele produktów pakowane jest w kilka warstw, co ma zachęcić do kupna przez efektowny wygląd. Niektóre produkty spożywcze czy kosmetyki itp. można kupić bez zbędnych opakowań,
- 4) wiele produktów spożywczych, owoców i warzyw nie wymaga przechowywania w opakowaniach. Należy kupować produkty w koncentratkach korzystając w ten sposób wielokrotnie z tego samego opakowania lub kupować produkty w dużych opakowaniach, np. zamiast kupować raz w tygodniu 1 kg proszku do prania lepiej kupić jednorazowo opakowanie 10 kg (tylko raz, a nie 10 razy płaci się opłatę produktową za opakowanie) przez co zredukuje ilość produkowanych przez siebie odpadów,
- 5) należy unikać stosowania folii przylepnej, śniadaniowej, papieru śniadaniowego i folii aluminiowej, używając w zamian plastikowych pojemników na żywność (wielokrotnego użytku),
- 6) należy kupować produkty w opakowaniach zwrotnych,
- 7) należy ponownie wykorzystywać i wydłużać okres używalności przedmiotów, tj.:
 - baterie – lepiej kupować akumulatorki nadające się do ponownego naładowania, niż jednorazowego użytku,
 - torby plastikowe na zakupy – lepiej stosować płócienne wielokrotnego użytku,

- długopisy – poprzez stosowanie wymiennych wkładów,
- ubrania – można wykorzystać jako „ścierki” podczas porządków, oddać organizacjom charytatywnym lub wrzucić do pojemników na odzież rozstawionych w mieście; ubranka dziecięce można oddać rodzinie, znajomym lub sąsiadom, którzy mają młodsze dzieci,
- meble – również można oddać znajomym lub organizacjom charytatywnym,
- sprzęt elektryczny i elektroniczny – nie wymieniać „starego” modelu na „nowy”, jeśli działa bez zarzutu, tylko dlatego że pojawił się nowszy model na rynku. Lepiej oddać urządzenia do serwisu – większość usterek można naprawić - lub oddać je do specjalnych punktów, w których zostaną wykorzystane „na części” lub odpowiednio unieszkodliwione,
- plastikowe, szklane lub aluminiowe pojemniki na żywność pozwalają dłużej zachować świeżość produktów niż woreczki foliowe czy papier, można je trzymać w lodówce, wielokrotnie używać – wystarczy tylko umyć,
- książki i podręczniki – kupując używane podręczniki oszczędza się i pomaga ratować drzewa. Po zakończeniu roku podręczniki można ponownie sprzedać uczniom z młodszych klas; dobrze jest odwiedzać księgarnie „z drugiej ręki” – ważna jest przecież treść książki, a nie nowa okładka.

8) odpady należy w odpowiedni sposób przygotować do selektywnego zbierania:

Rodzaj odpadu	Właściwe przygotowanie przed wyrzuceniem
Papier, gazety, czasopisma	Pomocne jest wyciąganie zszywek
Terminarze w twardych okładkach	Oderwać okładkę powleczoną tworzywem sztucznym lub materiałem skóropodobnym
Karton	Splaszczyc, usunąć ewentualne elementy plastikowe lub metalowe
Puszki aluminiowe	Przepłukać, osuszyć i zgnieść
Stalowe puszki	Usunąć resztki jedzenia, przepłukać, osuszyć, mniejsze elementy włożyć do większych, jeśli jest to możliwe zgnieść, nie ma potrzeby zdzierania etykiet papierowych
Opakowania kartonowe po napojach (np. Tetrapak)	Kartonik splaszczyc, nie jest konieczne zdejmowanie plastikowych zakrętek lub wieczek
Szklane butelki i słoiki	Zdjąć zakrętki, przepłukać, osuszyć. Nie tłuc. Nie ma potrzeby ściagać papierowych etykiet
Miękkie opakowania plastikowe	Usunąć resztki jedzenia, przepłukać, osuszyć, jeśli jest to możliwe zgnieść w celu pomniejszenia objętości
Butelki plastikowe PET po napojach i olejach spożywczych	Przepłukać, osuszyć, po zgnieceniu zakręcić
Butelki plastikowe po kosmetykach, płynach do mycia i chemii gospodarczej	Zużyć zawartość do końca przez rozcieńczenie wodą, osuszyć, jeśli jest to możliwe zgnieść, po zgnieceniu zakręcić
Ubrania	Nie wymagają przygotowań

Rodzaj odpadu	Właściwe przygotowanie przed wyrzuceniem
Odpady zielone (np. z ogrodów przydomowych jak trawa)	Oczyścić, aby nie zawierały ziemi lub innych zanieczyszczeń (np. kamieni) oraz konarów i grubych gałęzi. Po oddzieleniu gałęzie i konary mogą trafić do kompostowni
Sprzęt elektryczny i elektroniczny	Nie wymaga specjalnych przygotowań
Baterie (domowego użytku oraz samochodowe)	Nie wymaga specjalnych przygotowań
Sprzęt IT oraz komputery	Nie wymaga specjalnych przygotowań
Sprzęt RTV	Nie wymaga specjalnych przygotowań
Sprzęt AGD	Nie wymaga specjalnych przygotowań

Działania różne

- **Unikanie opakowań.** Ponieważ dużą część zakupów stanowią opakowania, unikając ich nadmiaru znacznie przyczyniamy się do zmniejszania się ilości śmieci. Sposobem na to może być, m.in. częstsze robienie zakupów na targu albo w sklepie branżowym zamiast w supermarkecie.
- **Wybór jak najmniej szkodliwego opakowania.** Opakowania różnią się między sobą pod względem szkodliwości dla środowiska. W wielu przypadkach jest jasne, które opakowanie jest najmniej uciążliwe dla środowiska. Poniższa lista może okazać się pomocna przy wyborze odpowiedniego opakowania. Im opakowanie zajmuje niższe miejsce na liście, tym wyższy jest stopień jego uciążliwości dla środowiska.
- **Brak opakowania** - Butelka do zwrotu (pod zastaw)- Szklana butelka (do pojemnika na szkło) - Papier i karton (na makulaturę) - Puszki metalowe (na złom) - Plastik. Karton z plastikiem – Aluminium
- **Kupowanie towarów w większych opakowaniach.** Jeśli to możliwe, zaleca się kupowanie towarów w większych ilościach. Należy unikać kupowania towarów w małych porcjach np. mini jogurty, soki (nie dotyczy to artykułów, które przed spożyciem mogłyby ulec zepsuciu).
- **Korzystanie z pudełek, pojemników i kubków, które nadają się do wielokrotnego wykorzystania.** Do przechowywania artykułów żywnościowych najlepiej jest użyć trwałych pojemników z przykrywkami zamiast jednorazowych - z folii plastikowej czy aluminiowej.
- **Wybór artykułów trwałego użytku i nadających się do powtórnego wykorzystania.** Niemal wszystkie towary są do zdobycia w formie nadającej się do dłuższego użycia, np. chusteczki do nosa, pieluszki, zapalniczki, pióra, latarki, maszynki do golenia. Należy unikać przedmiotów jednorazowego użytku, o ile nie jest konieczne ich zastosowanie.

- **Chodzenie na zakupy z własną torbą.** Płócienna torba na zakupy jest prostym i przydatnym rozwiązaniem. Pod każdym względem jest lepsza od torebki plastikowej.
- **Unikanie kupowania rzeczy niepotrzebnych.**
- **Wstępna segregacja odpadów**
- **Przechowywanie oddzielnie różnych rodzajów odpadów.** W ten sposób będą się one nadawały do powtórnego wykorzystania.

Działania w zakresie gospodarki odpadami ze szkła

- **Kupowanie napojów tylko w butelkach szklanych i za kaucją.** Napoje - wody mineralne i soki - w butelkach mają nie tylko bardziej przyjazne środowisku opakowanie i niższą cenę. Często górują one wyższą jakością nad napojami w opakowaniach kartonowych.
- Wielokrotnie używanie słoików, weków po różnego rodzaju przetworach w gospodarstwie domowym.
- **Wyrzucanie zużytych szklanych opakowań do specjalnego pojemnika na szkło.** Stłuczka może być z powodzeniem przetworzona na surowiec do produkcji nowych butelek i słoików. Pozwoli to zaoszczędzić od 25 do 30% energii, a przez to zmniejszy się szkodliwy wpływ na przyrodę i krajobraz (mniejsze wydobycie kamienia i piasku). Ze względu na brak konieczności powtórnego użycia sody (jest ona niezbędna przy produkcji szkła), zostanie zmniejszone zanieczyszczenie wód.

Działania w zakresie gospodarki odpadami z papieru

- **Oszczędzanie papieru.** Należy używać papieru dwustronnie, używać częściowo zużytego papieru do robienia drobnych notatek, używać powtórnie duże koperty nalepiając na nie nowe nalepki adresowe, protestować przeciwko otrzymywaniu nie adresowanych broszur reklamowych i lokalnych pism, którymi nie jesteśmy zainteresowani.
- **Przeznaczenie zużytego papieru na makulaturę.** Makulatura stanowi 70% materiału używanego do produkcji nowego papieru gazetowego. W ten sposób oszczędza się duże powierzchnie lasów, produkuje się mniej odpadów i w mniejszym stopniu zanieczyszcza się środowisko. Produkcja papieru z wykorzystaniem makulatury jako surowca oznacza: 50% zmniejszenie zanieczyszczenia powietrza, 60% mniejsze zużycie energii, 85% mniejsze zużycie wody, 95% mniejsze skażenie wody. Makulatura jest źródłem bardzo efektywnej izolacji cieplnej domów, zwanej ekofibrem.

Działania w zakresie gospodarki odpadami z tekstyliów

- **Pozbywanie się niepotrzebnej odzieży i innych materiałów tekstylnych.** Pewne ilości odzieży są gromadzone w punktach opieki społecznej. Część z nich może być przeznaczona na produkcje makulatury.

Działania w zakresie gospodarki odpadami wielkogabarytowymi

- **Przedłużenie okresu żywotności mebli i wyposażenia domowego.** Zepsuty przedmiot w wielu wypadkach może zostać naprawiony. Dzięki sklepom skupującym używane meble i przedmioty domowego użytku oraz „pchlim targom”, wiele nadal wartościowych rzeczy nie trafia na śmietnik. Dopiero w momencie, gdy artykuł nie nadaje się już zupełnie do użytku, należy się go ostatecznie pozbyć.
- Wynajem oraz pożyczanie sprzętu, którego używa się okazjonalnie, przykładem tego może być wiertarka, piła elektryczna.

Działania w zakresie gospodarki odpadami ulegające biodegradacji

- **Przechowywanie osobno odpadów pochodzenia organicznego (kuchenne i ogrodowe).** Blisko połowę odpadów z gospodarstw domowych stanowią odpady organiczne, tzn. odpady roślinne i zwierzęce, które w procesie powolnego rozkładu mogą być przetworzone na kompost. W przypadku posiadania własnego ogródka najlepszym rozwiązaniem jest pryzma kompostowa; aż 2/3 ogólnej ilości odpadów organicznych nadaje się do indywidualnego kompostowania. W ten sposób obniżają się koszty transportu odpadów i koszty zużywanej przy ich obróbce energii.

Działania w zakresie gospodarki odpadami niebezpiecznymi

- **Unikanie artykułów, które po wyrzuceniu stanowią niebezpieczne odpady.** Nie tylko opakowania mogą być uciążliwe dla środowiska, ale również i sam produkt może zawierać trujące związki chemiczne. Dotyczy to między innymi farb, baterii, środków ochrony roślin oraz freonów zawartych w aerozolach, piankach i lodówkach oraz wszelkich artykułów z PCW. W przypadku wielu artykułów istnieją alternatywne rozwiązania nie prowadzące do powstania szkodliwych odpadów.
- **Zastąpienie substancji toksycznych.** Duża liczba zwykłych produktów domowego użytku, od środków czystości do tkanin syntetycznych, zawiera niebezpieczne związki chemiczne. Istnieje wiele alternatywnych produktów nietoksycznych, ale trzeba wiedzieć, czego unikać i co można zastąpić czymś innym.

- **Przechowywanie oddzielnie wszelkich odpadów niebezpiecznych.** Każdy obywatel wyrzuca w ciągu roku przeciętnie 20 kg niebezpiecznych odpadów, z tego zaledwie 2 kg odpadów jest zbierane oddzielnie i unieszkodliwiane. Po ich zebraniu niebezpieczne odpady są przeznaczone do spalania w bardzo wysokich temperaturach. W ten sposób powstaje mniej szkodliwych dla środowiska substancji. Część zgromadzonych odpadów jest składowana na specjalnie do tego celu stworzonych składowiskach. Rozwiązanie problemu unieszkodliwienia odpadów niebezpiecznych nie jest do tej pory jeszcze zadowalające i nie we wszystkich przypadkach przebiega ono bez szkody dla środowiska. W każdym razie lepiej jest zastosować wstępną segregację zbierając osobno niebezpieczne odpady niż wrzucać je do kosza z innymi odpadami.
- Zamiast jednorazowych baterii kupowanie takich, które nadają się do doładowania tzw. akumulatorki wraz z ładowarką – ich zastosowanie jest tańsze, w miarę możliwości stosowanie w domu zasilaczy odbiorników radiowych, magnetofonów czy walkmanów.

Porady i wskazówki dotyczące recyklingu w domu

- Podczas zakupów należy wybierać produkty w opakowaniach, które można w łatwy sposób poddać odzyskowi, np. szklane zamiast plastikowych czy metalowych, do odzysku których zużywane są znacznie mniejsze ilości energii,
- Jeśli nie ma się w dyspozycji specjalnego pojemnika lub worka na surowce wtórne w domu – należy korzystać z ogólnodostępnych „gniazd” do segregacji,
- Segregując odpady w domu, nie trzeba ustawiać w domu pojemników na każdy z surowców. Jeśli nie ma miejsca – należy zbierać je do jednego worka albo pojemnika, a rozdziału dokonywać w trakcie wrzucania do „dzwonów”,
- Należy porozmawiać z firmą, która odbiera od odpady komunalne – firma ta ma USTAWOWY OBOWIĄZEK odebrać również wszystkie selektywne zbierane odpady na terenie gospodarstwa – można powołać się na art. 8 ust. 2b Ustawy o utrzymaniu czystości i porządku w gminach (Dz. U. z 2005 r. Nr 236 poz. 2008 z późniejszymi zmianami),
- Jeśli na terenie posesji wytwarzane są odpady zielone – dobrze zaopatrzyć się w pojemnik na kompost,
- Jeśli jest to tylko możliwe, należy kupować produkty powstałe z surowców wtórnych.

Porady i wskazówki dotyczące recyklingu w biurze

- Należy kopiować i drukować dwustronnie – zużywa się w ten sposób połowę mniej papieru,
- Należy czytać e-maile na ekranie zamiast je drukować,
- Należy przechowywać dane na dyskach lub płytach CD zamiast na papierze,
- Nie wyrzucać pustych tonerów do drukarek – większość z nich nadaje się do ponownego napełnienia (regeneracji),
- Kupować i używać papier z odzysku,
- Nie wymieniać całych długopisów, wystarczą same wkłady.